

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN NOT ALMA
ALİŞKANLIKLARININ VE STRATEJİLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Hazırlayan
Emrah TÜRK**

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Erol AKSOY**

Yüksek Lisans Tezi

**Haziran 2016
KAYSERİ**

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN NOT ALMA
ALİŞKANLIKLARININ VE STRATEJİLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Hazırlayan
Emrah TÜRK**

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Erol AKSOY**

**Haziran 2016
KAYSERİ**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Adı-Soyadı: Emrah TÜRK

İmza:

YÖNERGEYE UYGUNLUK

“İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Not Alma Alışkanlıklarının ve Stratejilerinin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Emrah TÜRK

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Erol AKSOY

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN Y.

Yrd. Doç. Dr. Erol AKSOY

Yrd. Doç. Dr. Erol AKSOY danışmanlığında Emrah TÜRK tarafından hazırlanan “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Not Alma Alışkanlıklarının ve Stratejilerinin Değerlendirilmesi ” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

03/06/2016

JÜRİ:

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Erol AKSOY

Üye: Doç. Dr. Adnan KARADÜZ

Üye: Yrd. Doç. Dr. Mesut GÜN

(Handwritten signatures in blue ink)

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 30/06/2016 ... tarih ve 23-02 .....sayılı kararı ile onaylanmıştır.

(Official stamp and signature of the Institute Director)

Doç. Dr. Cevdet KIRPIK

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Türkçe dersi öğretiminin temel amacı, Türkçe dersi öğretiminin genel amaçlarını kazandırmanın yanında dört temel dil becerisi olan dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri ile dil bilgisi ile ilgili hedef/kazanımları kazandırmaktır. Bu dört temel beceri ve dil bilgisi öğretimi ilköğretim 1. kademe ve 2. kademe müfredatına ağırlıkları oranınca yerleştirilmiştir.

Bu dört temel becerinin kazandırılmasında da etkin bir rol oynayan öğrenme stratejilerinden birisi de not alma stratejisidir. Not alma stratejisi; dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerinin tümüyle de ilişkili önemli bir stratejidir.

Not alma eylemi herkesin günlük hayatta kullandığı bir stratejidir. Etkin, verimli, doğru not alma başarı ve günlük hayatı kolaylaştırmayı da beraberinde getirecektir. Bu çalışmada ise Adıyaman ili Çelikhan ilçesi Barbaros Ortaokulu 8/A ve 8/B sınıfı öğrencilerinin not alma alışkanlıklarına ve stratejilerine önemli bir bakış açısı getirilmek istenmiştir. Türkçe dersinde not almanın önemi üzerinde durulmuştur. Ayrıca bu çalışmayla öğrencilerin not alıp almadıkları, hangi not alma tekniklerini kullandıkları, not alırken yaşadıkları psikolojik süreç izlenmeye çalışılmıştır. Konuyla ilgili ülkemizde çok az çalışma yapılmış olması ve konu ile ilgili doküman incelemesi ve görüşme yöntemleri uygulanmış olması bu araştırmanın en önemli özelliğidir.

Araştırma beş ana bölümden oluşmaktadır:

Birinci bölüm olan giriş bölümünde; araştırmanın konusu, araştırmanın amacı, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın gerekçesi ve önemi, sayılılar, sınırlılıklar, konuyla ilgili benzer araştırmalar ve tanımlara yer verilmiştir.

İkinci bölüm olan kuramsal çerçeve bölümünde; ana dil eğitimi, dört temel dil becerisi ve dil bilgisi, dinleme, dinleme türleri, not alma ve not alma tekniklerine yer verilmiştir.

Üçüncü bölüm olan yöntem bölümünde; araştırma modeli, evren ve örneklem, araştırma süreci, verilerin toplanması ve araçların geliştirilmesi, veri toplama araçlarında geçerlik ve güvenilirlik ile verilerin nasıl analiz edildiğine dair bölümlere yer verilmiştir.

Dördüncü bölüm olan bulgular ve yorumlar bölümünde; doküman incelemesi ve görüşme neticesinde elde edilen bulgulara ve bulgular neticesindeki yorumlara yer verilmiştir.

Beşinci ve son bölüm sonuçlar, tartışma ve öneriler bölümünde; elde edilen veriler neticesinde sonuçlar ortaya konmuş, uygulamaya ve araştırmaya yönelik önerilere yer verilmiştir.

Öncelikle, araştırma süreci boyunca bana verdiği katkı ve desteklerden dolayı değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Erol Aksoy'a,

Tez hazırlama sürecim ve yüksek lisans öğrenimim boyunca benden hiçbir zaman özverisini esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Adnan Karadüz'e,

Yüksek lisans öğrenimim boyunca bana katkılarıyla destek olan değerli hocalarım Prof. Dr. Erhan Aydın, Doç. Dr. Ali Göçer ve Doç. Dr. Şahika Karaca'ya,

Araştırma süreci boyunca bana yardımlarını esirgemeyen Barbaros Ortaokulu yönetimi, öğretmenleri, personelleri ve 8/A, 8/B sınıfı öğrencilerine,

Beni bugünlere kadar yetiştiren, maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen kıymetli annem ve değerli babam ile kardeşlerim Hacer ve Aliseydi'ye,

Araştırma sürecimin başından sonuna kadar varlıklarını hiçbir zaman esirgemeyen eşim Funda ve kızım Elif'e çok teşekkür ederim.

İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN NOT ALMA ALIŞKANLIKLARININ VE STRATEJİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Emrah TÜRK

**Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi, Haziran 2016
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Erol AKSOY**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin not alma alışkanlıklarını ve stratejilerini kullanım sıklıklarını ve not almaya veya not alma tekniklerine karşı görüşlerini tespit etmektir. Araştırmamız öncelikle bir durum çalışmasıdır. Durum çalışması araştırmayı daha nitelikli ve etkin kılmak amacıyla diğer yöntemlerle desteklenebilir. Araştırmamız doküman incelemesi ve görüşme yöntemi ile desteklenmiştir. Doküman incelemesi ve görüşme sonucu elde edilen veriler nitel araştırma yöntemlerinden olan betimsel analiz yöntemi ile incelenmiştir.

Araştırmanın örneklemini, 2014-2015 eğitim öğretim yılı Adıyaman ili Çelikhan ilçesindeki Barbaros Ortaokulunda öğrenimine devam eden 17 ilköğretim 8. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. 17 öğrenciye öncelikle 3 aylık not alma stratejileri eğitimi verilmiş olup sonra verilen eğitim neticesinde öğrencilerin aldıkları notlar toplanmış ve doküman incelemesine tabi tutulmuştur. Doküman incelemesi için yapılacak ölçütler uzman görüşüne başvurularak hazırlanmıştır. Ayrıca öğrencilere uzman görüşüne başvurularak 8 sorudan oluşan görüşme formu uygulanmıştır.

Görüşmeler neticesinde öğrencilerin en az bir not alma stratejisini etkin ve verimli bir şekilde kullandığı tespit edilmiş ve not almaya ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Öğrencilerin dokümanlarının incelenmesinin sonucunda en çok dinlenenleri daha belirgin şekilde not alma ve dinlenenleri aynen kaydetme tekniği ile not almayı kullandıkları, en az ise dinlenenlerden sessiz harfleri kullanarak not alma tekniklerini kullandıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Not alma, strateji, dinleme, görüşme, doküman incelemesi.

THE ASSESSMENT OF 8TH GRADE STUDENTS' TAKING NOTE HABITS AND STRATEGIES

Emrah TÜRK

**Erciyes University, The Institute of Education Sciences,
Department of Turkish Education
The Master's Thesis, June 2016
The Consultant : Asst. Prof. Erol AKSOY**

ABSTRACT

The aim of this search is to determine of 8th grade students' taking note habits and strategies, frequent of usage and their opinions about taking notes and its techniques. First of all, the search is a case study. The case study is supportable with other methods in order to make it more qualified and active. The research is supported by document examination and interviews. The information acquired from examination and interviews are examined via descriptive analysis which is a method of qualitative research methods.

The target population of the study is consisted of 17 eighth grades students at Barbaros Secondary School, in Çelikhan, Adıyaman. Firstly, the 17 students were educated on taking notes strategies for 3 months, then the notes taken by the students were collected and applied for documents examination. The criteria for examination are prepared through consulting with experts. In addition, the students were implemented an interview form consisted of 8 questions consulting experts.

In a consequence of interviews, it is established that students use at least one taking note strategy and their opinions on taking notes are placed. As a result of examaninig, it is clearly established that the students take notes that is listened at most and pattern when they listen, however as at least they use the technique of in which they take notes using the surds.

Key Words: Taking notes, strategy, listening, interview, document examination.

İÇİNDEKİLER

İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN NOT ALMA ALİŞKANLIKLARININ VE STRATEJİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK	ii
KABUL VE ONAY.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR	xiii

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Konusu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Problem Cümlesi.....	6
1.4. Alt Problem Cümleleri	6
1.5. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	7
1.6. Sayıtlar.....	7
1.7. Sınırlılıklar	7
1.8. Konuyla İlgili Benzer Araştırmalar	8
1.9. Tanımlar.....	17

BÖLÜM 2

2. KURAMSAL ÇERÇEVE	19
2.1. Ana Dil Eğitimi	19
2.2. Dinleme/ İzleme	20
2.3. Konuşma	23
2.4. Okuma	25
2.5. Yazma	25
2.6. Dil Bilgisi	26
2.7. Dinleme Becerisi	27
2.8. Dinleme-İşitme	29
2.9. İlköğretim Türkçe Dersi (6., 7., 8. Sınıflar) Öğretim Programında Dinleme Becerisinin Yeri	29
2.10. Dinlemeyi Etkileyen Faktörler	35
2.10.1. Konuşmacıya Bağlı Faktörler	36
2.10.2. Dinleyiciye Bağlı Faktörler	36
2.10.3. Konu Faktörü	37
2.10.4. Ortam (Çevre) Faktörü	37
2.11. Dinleme Türleri	38
2.11.1. Katılımlı Dinleme/ İzleme	40
2.11.2. Katılımsız Dinleme/İzleme	41
2.11.3. Kendini Konuşanın Yerine Koyarak Dinleme/ İzleme (Empati Kurma) ...	41
2.11.4. Yaratıcı Dinleme/ İzleme	41
2.11.5. Seçici Dinleme/ İzleme	42
2.11.6. Eleştirel Dinleme/ İzleme	42
2.11.7. Not Alarak Dinleme/ İzleme	43
2.12. Not Alma	43
2.13. Not Alma İlkeleri	47

2.14. Not Alma Teknikleri.....	48
2.14.1. Ana Fikir (Anahat) Tekniği.....	49
2.14.2. Paragraf Tekniği.....	50
2.14.3. Grafiksel Not Alma Tekniği.....	50
2.14.4. Cornell Not Alma Tekniği.....	50
2.14.5. Aynen Kaydetme Tekniği.....	51

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM.....	52
3.1. Araştırma modeli.....	52
3.2. Evren ve Örneklem.....	53
3.2.1. Evren.....	53
3.2.2. Örneklem.....	53
3.3. Araştırma Süreci.....	54
3.4. Verilerin Toplanması ve Araçların Geliştirilmesi.....	54
3.4.1. Kişisel Bilgiler Bölümü.....	55
3.4.2. Görüşme Soruları.....	55
3.4.3. Veri Toplama Araçlarında Geçerlik ve Güvenirlik.....	56
3.5. Verilerin Analizi.....	56

BÖLÜM 4

4. BULGULAR VE YORUM.....	57
4.1. Doküman İncelemesi ile Elde Edilen Bulgular ve Yorumlanması.....	57
4.1.1. Dinlenenlerden Önemli Görülen Noktaları ile İlgili Bulgu ve Yorumlar..	61
4.1.2. Dinlenenleri Aynen Kaydetme Tekniği ile Not Alma ile İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	62

4.1.3. Dinlenenlerden Önemli Görülen Noktaları Daha Belirgin Şekilde Not Alma ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	63
4.1.4. Dinlenenleri Grafik, Tablo veya Şemalarla Not Alma ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	64
4.1.5. Dinlenenleri Cornell Not Alma Tekniği ile Not Alma ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	65
4.1.6. Dinlenenleri Özet Çıkarma Yöntemi ile Not Alma ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	66
4.1.7. Dinlenenleri Anahtar Kelimeler Kullanarak Not Alma ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	67
4.1.8. Dinlenenlerden Sessiz Harfleri Kullanarak Not Alma ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	68
4.1.9. Dinlenenlerden Zihin Haritası Kullanarak Not Alma ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	69
4.1.10. Dinlenenleri Ana Fikir (Anahat) Tekniğiyle Not Alma ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	70
4.2. Görüşme Sonucu Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar	71

BÖLÜM 5

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	78
5.1. Sonuç ve Tartışma	78
5.2. Öneriler	83
5.2.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler	83
5.2.2. Uygulamaya Yönelik Öneriler	83
KAYNAKÇA.....	85
EKLER.....	92
ÖZ GEÇMİŞ	102

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Öğrencilerin Sınıflara Göre Dinleme Süreleri.....	32
Tablo 2: Dinleme Türleri.....	39
Tablo 3: Derste Not Almada Yaygın Sorunlar	45
Tablo 4: Görüşme Kişi Bilgileri	55
Tablo 5: Kod ve Kazanım Tanım Tablosu	57
Tablo 6: Kod ve Kazanım Analiz Tablosu.....	58
Tablo 7: Not Alma Tekniklerinin Kullanımının Çoktan Aza Doğru Sıralanması.....	59

KISALTMALAR

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

s. : Sayfa

TDK : Türk Dil Kurumu

TTKB : Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

vb. : Ve benzeri

vd. : Ve diğerleri

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Konusu

Yakın zamana kadar Fransızcadan dilimize geçen “komünikasyon” sözcüğü ile aynı anlamı karşılamak için “haberleşme” kavramı kullanılıyordu. Günümüzde yaygın bir biçimde kullanılan “iletişim” sözcüğü ise “haberleşme” kavramını da kapsayan bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. İletişim aktarım temeline dayanmaktadır. Bu aktarım ise tüm canlılar için vardır, yani tüm canlılar arasında bir iletişim ağı bulunmaktadır. İletişimi canlılar içerisinde çok yönlü ve işlevsel bir biçimde en iyi şekilde kullanan ise insandır. Bu kapsamlı yapı, insanlar arasındaki ortaklık yaratımı için oluşan ileti alışverişini ifade etmektedir. Bu ileti alışverişini sağlayan en büyük kanal ise dildir.

Dil, bir anlaşma vasıtasıdır. “Dil bir iletişim sistemi, okuma ve yazma da bu sistemin öğeleridir “ (Girgin, 2002, s. 213). İnsan bu anlaşma aracını yavaş yavaş edinmeye başlar.

“Dil, sözlü ve yazılı olarak iletişimde kullandığımız, doğrudan doğruya insana özgü, çok güçlü büyümlü bir düzendir” (Aksan, 2006, s. 13). İnsanlar yıllar yılı bu anlaşma aracı vasıtasıyla iletişim kurmaya özen göstermiştir.

Türk Dil Kurumu Türkçe sözlükte: “ Dil, insanların duygularını ve düşüncelerini bildirmek için sözcüklerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban.” şeklinde tanımlanmıştır.

(www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5772ce36d142b2.41515373) adresinden 10.12.2015 tarihinde erişilmiştir.

Ergin’e göre ise, “Dil, insanlar arasındaki anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen bir varlık; milletleri birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese; seslerden örülmüş muazzam bir yapı; temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir” (Ergin, 1995, s. 7).

Ergin’in bu tanımını açıklayacak olursak, dünya üzerindeki üç bini aşkın dil kendi mantıksal kuramını kendisi oluşturmaktadır. Dışarıdan yapılan müdahaleler onun özüne

zarar vermektedir. Dünyadaki bütün dillerin kendine ait kuralları bulunmakta, farklı anlatım yollarını içerisinde barındırmaktadır. Örneğin Türkçemizde “kök+yapım eki+çekim eki” kuralı varken farklı dillerde ekler baştan eklenebilmektedir. Aynı zamanda dil sürekli değişim gösterip gelişmektedir. Bir kelimenin tarihsel süreç içerisinde değişime uğraması dilin canlı olduğunun göstergesidir. Dilin temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış olup ilk dilin, söylenen ilk sözcüğün veya cümlenin hangisinin olduğunu bilmemiz çok zordur. Gizli anlaşmalar sistemi olan dil için ise şu açıklama yapılabilir: Türkçe “taş” sözcüğünün Arapçada “hacer”, İngilizcede “stone”, Farsçada “seng” olması her bir dilin kendine ait gizli sistemlerinin olduğunu göstermektedir. Bireylerin birbirleriyle olan ilişkileri ve milletlerin birbirleriyle olan ilişkileri dilin sosyal olmasını sağlamıştır. Dil bunu sağlayan en önemli kurum, vasıta olmuştur. Sosyal olması dilin sürekli insanların arasında kalmasını sağlamıştır. Bu sistemli halde bulunan yapı durağan halde kalmayıp canlılık gösteren bir araç konumundadır.

“Dil, çok yönlü gelişen “anlam” ve “biçim” öğelerinden oluşan bir dizgedir” (Karadüz, 2004, s. 15). Bu, çok yönlü gelişim otomobil gibi insanların keyfine göre şekilden şekile elbette ki sokulamaz. “Anlam” ve “biçim” unsurlarıyla beraber kendi tabii seyri içerisinde şekillenen dil değişir, genişler ve gelişir.

“Dil, insanın ve hayatın en canlı parçasıdır” (Kaplan, 2003, s. 172). Onun bu kadar canlı olmasında sosyal bir varlık olmasının da etkisi büyüktür. Dilin toplumun eseri olmasındaki en önemli belirti de toplumdaki farklılıklar göstermesidir. Farklı bölgelerde yaşayan insanların kendilerine ait bir duygu, düşünce sistemi oluşturması ayrı ayrı dilleri oluşturmuştur. Dil bütün insanlar için ortak bir anlaşma aracı olsa da farklı toplumlarda dilin farklı şekillerde meydana geldiği, kullanıldığı görülür. Bu farklılıklar toplumların geçmişteki olayları değerlendirmelerinde, sosyal durumlarındaki değişimlerinde, duygu, düşünce, hayallerini ifade etmelerinde değişim ve gelişmelere paralel olarak tamamıyla birbirinden ayrılır. Bu farklılıklar elbette ki kültür oluşumunu da desteklemiştir. Kültürün en önemli aktarıcısı dil olmuştur.

”Kültür, hayat kaynağımız olan su; dil ise suyu bütün meskenlere dağıtan şebeke gibidir. Bir bakıma dil, kültürün yayılmasında gördüğü işlev, hayat kaynağının ulaşımını sağlayan şebekenin gördüğü işlev gibidir” (Göçer, 2012, s. 54).

”Dil, aynı zamanda topluma şekil veren, onu canlı kılan, bireyin çevresi ile iletişim kurmasını sağlayan ve bu yolla toplumları millet seviyesine yükselten temel kültür değeridir” (Tosunoğlu, 2010, s. 680).

Dil ile kültür arasındaki bu paralellik yıllar yılı devam etmiştir.

”Diline gereken önemi vermeyen toplumlar kültürlerini kaybettikleri gibi, kültürüne sahip olmayanların da dillerini dinamik tutma seçenekleri ortadan kalkar. İnsan yaşamının temel taşı olan dil, Gökalp’in de dediği gibi sahip olunan duygu ve düşüncenin kabı gibidir. Bireylerin sahip oldukları duygu ve düşünceler dil ile vücut

bulur, görücüye çıkar. Diğer bireyler tarafından kabul oranda da toplumun ortak değeri haline dönüşür. Çünkü toplumu oluşturan bireylerin duygu ve düşünceleri sahip olunan kültürün birer yansımasıdır” (Göçer, 2012, s. 54).

“Dil kültürün temelinde yer alır. Çünkü insanoğlu dil vasıtasıyla düşünür, dil vasıtasıyla bilgi edinir, milli ve sosyal bir dayanışmayı ancak dil ile sağlar. Böyle olduğundan dolayı bir milletin dilinin bozulması demek, onun bütün kültürünün sekteye uğraması, yalnız geçmişle bağının kopartılması değil aynı zamanda yaşanan çağda da düşünce hayatının aksaması gibi olumsuz sonuçlar meydana getirecektir” (Kaplan, 2001, s. 138).

Bu yönleriyle baktığımızda dil hem toplumsal hem de kişisel eğilimin temsilcisi olmuştur. Kültürün taşıyıcısı olan dil aynı zamanda eğitimin de temelini oluşturmaktadır. Eğitimin içerisindeki en önemli kısım ise hiç şüphesiz dil eğitimidir. Dil eğitiminin temel amacı ise bireylere dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini kazandırmaktır. Bu aynı zamanda Türkçe dersi eğitiminin temel amaçlarındandır.

“Yapılandırmacı yaklaşım esas alınarak hazırlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı, öğrencilere; Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim kurma, problem çözme, araştırma, karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma ve girişimcilik becerilerini kazandırmayı hedeflemektedir. Öğrencinin bu becerilere ulaşabilmesi için, Türkçe Dersi Öğretim Programı, yapısal olarak “okuma, dinleme/ izleme, konuşma, yazma” temel dil becerileri ve “dilbilgisi” ile bu becerilere yönelik belirlenmiş kazanımlar, etkinlik örnekleri ile açıklamalardan oluşturulmuş; bu temel dil becerileri hem kendi içlerinde hem de birbirleriyle bir bütünlük içerisinde ele alınmış ve ilişkilendirilmiştir” (Karagül, 2010, s. 2).

Bu becerilerden herhangi birindeki ilerleme veya gerileme diğer becerileri de etkilemektedir. Bu çok yönlü ve bütünsel yapı insan hayatının özünü teşkil etmektedir. Bireyler bu beceriler sayesinde düşünme, düşündüklerini doğru ve eksiksiz bir biçimde aktarma imkanı bulmaktadır. İletişimde sağlanması amaçlanan kaynak ile verici arasındaki etkileşim dört temel becerinin gelişmiş olmasıyla paralel yürümektedir. Bu bağlamda okullarımızda Türkçe dersi önem arz etmekte ve Türkçe öğretmenlerine de büyük işler düşmektedir. Bu temel becerilerden konuşma, herhangi bir özrü veya engeli olmayan bireylerde doğuştan gelen bir yetidir. Duygularımızı, düşüncelerimizi, deneyimlerimizi sözlü bir biçimde aktarma işi olan konuşmanın bireysel ve sosyal bir varlık olan insan için ne kadar önemli olduğu şüphesizdir.

“Duygu, düşünce ve hayallerin ses ve sözle dile getirilmesine “konuşma” denilmektedir. Yazı, resim, jest ve mimikler konuşmaya bulunan unsurlardır. Seslere anlam yüklenmesi, konuşan ve dinleyen arasında anlaşmayı gerçekleştirir. Konuşma sırasında dudaklar, dişler, damak, dil ağız, gırtlak, ses telleri, nefes borusu, akciğerler ve

beyin birlikte hareket ederler” (Tuncer, 2009, s. 37). İnsanoğlu her zaman acılarını, kıvançlarını, günlük problemlerini paylaşma hissi duyar, bu onun ihtiyacıdır. Konuşma eylemi işte bu süreçlerin hepsini yerine getirmektedir.

Okuma becerisi ise bireylerde entelektüel gelişimi hızlandıran, kelime ve bilgi hazinesini zenginleştiren, hayata farklı bakış açılarından bakmayı sağlayan önemli bir beceridir. Toplumumuz genel itibarıyla konuşan ve dinleyen konumlarına sahip olmaktadır. Okuma ve yazma becerileri ve süreci ise ihmal edilmektedir. Halbuki okuma eylemi bireylerde akademik başarıyı arttıran önemli bir eylemdir.

“Okuma, eğitim sürecindeki akademik başarıyı arttırmakta ve öğrencilerin kelime hazinelerini zenginleştirerek dilin gramatik yapısını kavrama becerilerini de etkilemektedir” (Stadler, 1980, s. 325).

Yazma becerisi ise diğer beceriler arasındaki en karmaşık ve kazanılması kısa süre için mümkün olmayan bir süreçtir. İnsanlar duygularını, hayallerini, bilgi ve tecrübelerini dışa vurma ihtiyacı hisseden canlılardır. Bu, onun sosyal olmasının gereğidir. Yazma eylemi ve becerisi de konuşma gibi insanların bu ihtiyacını karşılayan süreçlerden biridir. İnsanların ağızlarından çıkan her bir ses veya harf veya kelime ya da cümle yazı ile hayat bulur, adeta ete kemiğe bürünerek somutlaşır.

“Yazma becerileri; öğrencilerin düşüncelerini geliştirme, bilgilerini düzenleme, dili etkili kullanma, öğrenme, düşünme, anlama, iletişim kurma ve duygularını aktarma becerilerini de geliştirmektedir” (MEB, 2009).

Aslında ilk bahsetmemiz gereken fakat çalışmamızla ilgili olduğundan sona sakladığımız dört temel dil becerisinden biri olan dinleme becerisi insanların kazandığı ilk dil becerisi olma özelliğine sahiptir. Karadüz, dinleme becerisini en temel dil becerilerinden birisi olarak kabul etmiştir. Bunu da şu görüşüyle desteklemiştir: “Bireyin yaşantısı boyunca duyduğu her türlü sesi anlamlandırması, zihninde depolaması, deneyim ve bilgi birikimlerinin önemli bir kısmını bu şekilde oluşturması dinlemenin öğrenmede temel öge olduğu anlamına gelir” (Karadüz, 2010, s. 40).

Dinleme becerisinin kazanılması diğer becerilere göre daha rahat olur. Çünkü dinleme bilinmeden, fark edilmeden kazanılan bir beceridir; fakat bu beceri elbette ki gelişime açık, geliştirilebilir bir konumdadır. Özbay bu konu hakkında: “Bebeklik çağında özellikle kendine yapılan seslenmeler dışında bilinçli bir dinleme becerisine sahip değildir. Böyle olmakla birlikte bazı sesleri de dinleyebilir. Çocukluk evresinde çocuk dinlemeye dikkat kesildiği bir anda dışarıdan gelen ses, ışık, hareket gibi uyarıcıların etkisiyle dinlemeden hemen vazgeçebilir. Dinlerken kendi düşüncelerini ifade etme konusunda da son derece sabırsızdır. Büyüdükçe kendi deneyimleriyle dinledikleri arasında ilgi kurmaya ve konuşmalara katılmaya başlar. Çocuğun dinleme becerisindeki bu gelişme ve algılama gücü on beş/ on altı yaşına kadar devam eder” (Özbay, 2009, s. 70).

Dinleme becerisi yazma, konuşma ve okuma dil becerilerine kaynaklık eden önemli bir süreçtir. Dinleyen bir bireyin düşünme süreci de harekete geçeceğinden aralarındaki paralellik önemlidir. İlk anlama etkinliği olan dinleme öğrenciler için başarının en önemli anahtarıdır, iyi bir dinleyici olmadan başarının gelmeyeceği bir gerçektir. Dinleyici dinlediklerini pasif bir süreçten değil de aktif bir süreçten süzerek getirdiğinde başarı onun için kaçınılmaz olmaktadır. Dinleme, öğrencilerin en fazla yararlandığı beceri konumundadır, çünkü eğitsel teknolojik materyaller ne kadar artmış olsa da öğrenci sınıfta çoğu zaman yine pasif konumdadır, dinleyici konumundadır. Dinleme becerisi etkinlikleri ilkököl ve ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alsa da bu becerinin öğrenciye kazandırılmasında çok fazla başarı sağlanamamıştır. “Dinleme, öğrencilere teorik olarak anlatılsa da, bu teorik bilginin davranışa dönüştürülmesi için sistemli bir çaba sarf edilmemektedir” (Özbay, 2007, s. 47).

Dil becerilerinden bahsederken bir becerideki gerileme veya gelişimin diğer becerilerdeki gelişimi veya gerilemeyi de etkilediği vurgulanmıştır. Örneğin iyi bir konuşmacı olmak için öncelikle iyi bir dinleyici olmak gerekirken iyi bir yazar olmak için de iyi bir okuyucu olmak gerekmektedir. Günlük hayatımızın büyük bir bölümü konuşmakla veya konuşulanı dinlemekle geçmektedir. Bir daha söylediğimiz gibi pek fazla işlevselleşmemiş olan dinleme becerisinin işlevsel hale gelmesinde bazı faktörler bulunmaktadır. Bu çalışmamızda bu faktörlerden biri olan “not alma” stratejisinin öğrencilerdeki izlerine bakmaya çalışacağız. Bilindiği gibi öğrenme stratejileri öğrenme sürecinde kullanılan ve öğrenmenin verimliliğini arttıran etkenlerdir. Dinleme becerisinin etkin ve daha verimli hale gelmesi için öğrenme stratejilerinden yararlanmak gerekmektedir. “Not alma-dinleme” birlikteliği sağlandığı takdirde dinleme becerilerindeki işlevsellik göze çarpacaktır. Öğrenmenin kalıcı yani öğrenilen malzemenin uzun süre kullanılması isteniyorsa öğrenilen malzemenin tekrar edilmesi gerekmektedir. Öğrencinin bu süreçte not tutması gerekmektedir. Not alırken öğrenci bilgileri kendi potasında içselleştirerek kendi cümleleriyle kağıda döktüğünden bu süreç içerisinde aktif rol alacaktır. Alınan not daha sonraki süreçte aralıklı tekrarlarla kalıcı hale gelecektir. Not alma süreci eğitsel gerçekleştiği vakit amacına ulaşmış olacaktır.

Biz de bu çalışmamızda yukarıdaki bilgilerden hareketle “İlköğretim 8. sınıf Öğrencilerinin Not Alma Alışkanlıklarının ve Stratejilerinin Değerlendirilmesi” üzerinde duracağız.

1.2. Araştırmanın Amacı

Günümüz eğitim sisteminde geleneksel eğitim modelinin etkileri görülse de yavaş yavaş geleneksel eğitim modelinden vazgeçilecektir. Sadece dinleyen konumdaki, kendini ifade etmesi istenmeyen, sadece kendisine istenilen zamanda cevap vermesi beklenen, buluş yolu değil de sürekli olarak sunuş yolunun tercih edildiği bir eğitim modelinin devri kapanmıştır, kapanmalıdır.

“Çağdaş eğitim yaklaşımları ile birlikte araştıran, sorgulayan, kuşku duyan, cevap arayan ve buluş yapan bir sistem yerleşmiştir. Tüm bunlar ideal öğrenci profilini, ideal insan tipini ortaya koyan çalışmalardır. Bireylerde bu tür çoğu becerinin gelişmesinde dil becerilerinin önemli bir katkısı bulunmaktadır. Dil becerileri özellikle bireylerin bilişsel ve duyuşsal yönlerinin gelişmesine önemli bir katkı sağlamaktadır. Bireyin, genel olarak temel dil becerilerini 5-6 yaşlarına kadar kazandığı dil edinimi sürecinden sonra, dili ustaca kullanabilmesi için planlı ve programlı bir şekilde müdahale edildiği okullardaki dil öğretim etkinlikleri gerçekleştirilir” (Demir ve Yapıcı, 2007, s. 179).

Temel dil becerilerinden fark edilmeden kazanılan beceri dinleme becerisidir. Dinleme becerisi ayrıca, kazanılan ilk beceridir. Bireylerdeki bu becerinin kendiliğinden oluştuğu görüşü yaygın olsa da geliştirilebilir bir beceri olduğunu kesinlikle unutmamak gerekir. Okul dönemindeki bir çocukta bu becerinin zaten kazanılmış olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Dinleme becerisi kazanamamış çocuklar sınıfta öğretmenini, dışarıda da karşısındaki bireyleri dinlerken pek çok problem yaşar. Dinleme becerisinin etkili bir şekilde gerçekleşmesi veya verimin daha iyi alınması için dinleme stratejilerine büyük görev düşmektedir. Bu stratejilerinden en önemlilerinden biri de not almadır.

Bu araştırmanın amacı da, ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin not alma alışkanlıklarını ve stratejilerini kullanım düzeylerini ve not almaya veya not alma stratejilerine ilişkin görüşlerini tespit etmektir. Bu amaca ulaşmak için çalışmamızda dinleme eğitimi ve not alma hakkında bilgiler sunulacaktır. Çalışmamızda ayrıca ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kullandıkları not alma stratejileri, öğrencilerin not almaya veya not alma stratejilerine ilişkin görüşleri araştırılacaktır. Araştırma ile Adıyaman ili Çelikhan ilçe merkezine bağlı Barbaros Ortaokulu 8/A ve 8/B sınıfı öğrencilerinin not alma stratejilerini kullanım sıklıkları ve not almaya ilişkin görüşleri belirlenecektir.

Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki soruların sonuçlarına ulaşılmaya çalışılmıştır:

1.3. Problem Cümlesi:

1. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin not alma alışkanlıkları ve stratejilerini kullanımları nasıldır?
2. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin not almaya ve not alma stratejilerine karşı görüşleri nelerdir?

Bu ana problem cümleleri ışığında aşağıdaki araştırma sorularının cevapları araştırılmıştır.

Araştırmanın bu temel problem etrafındaki amaca ulaşmak için aşağıda sorulmuş olan alt problemlere cevaplar aranmıştır:

1.4. Alt Problemler

1. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kullandıkları not alma stratejileri nelerdir?
2. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin not alma alışkanlıkları ne durumdadır?
3. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin not alma stratejilerine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.5. Araştırmanın Gereçesi ve Önemi

İnsanların hayatı süresince öğrenmiş olduğu veya öğreneceği pek çok bilgi veya tecrübe vardır. İnsanlar bu bilgi veya tecrübeleri araştırarak, gözlemleyerek birinci kaynaktan veya dolaylı kaynaklardan elde etmektedir. Öğrenmenin yaşının olmadığı için her insan aslında birer öğrenci konumundadır. Öğrencilerin öğrenmelerine kolaylık sağlayan en önemli etmen öğrenme stratejileridir. Öğrenme stratejilerini öğrenen ve özümseyip uygulama düzeyine gelen öğrenciler daha başarılı olmakta, bilgileri daha kalıcı olup bunları depolayabilmekte ve öğrenme ürünlerini ilişkilendirerek kendilerine özgü öğrenme ürünleri oluşturabilmektedir. Bu stratejiler öğrencilerin akademik başarısına etki ettiği gibi ilgi ve motivasyonuna da önemli ölçüde etki etmektedir. Not alma veya not tutma öğrencilerin öğrenmede kullandıkları önemli öğrenme stratejilerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Not alma, önemli önemsiz bilgileri ayırt etmeyi, bilgileri düzenlemeyi, bilgileri kısaltmayı, anahtar kavramlar çıkarmayı sağlayan önemli bir süreçtir. Bir konunun belleğe yerleşmesinde önemli bir etkinlik olan not alma, gerek zihinsel gerek bedensel bir süreci ihtiva etmektedir. Bu durum not almanın ne kadar önem arz ettiğini göstermektedir.

1.6. Sayıtlar

1. Araştırma süreci boyunca öğrenciler, araştırma harici dışarıdan yardım almamış ve ek çalışma yapmamışlardır.
2. Öğrenciler görüşme formu sorularına içtenlikle cevap vermişlerdir.
3. Doküman incelemesi için uygun ortam ve gerekli zaman hazırlanmıştır.

1.7. Sınırlılıklar

1. 2014-2015 eğitim-öğretim yılı Adıyaman ili Çelikhan ilçesi Barbaros Ortaokulu 8/A ve 8/B sınıfı öğrencileriyle,
2. İlköğretim 8. sınıf not almaya ve not alma stratejilerine ait amaç ve kazanımlarla sınırlıdır.

1.8. Konuyla İlgili Benzer Araştırmalar

Bu başlık altında, alanyazın (literatür) taraması sonucunda dinleme eğitimi ve not alma becerisi ile ilgili çalışmalar hakkında bilgi verilecektir:

Oğuz (1999), çalışmasında not alma eğitimi aldıktan sonra derste not alan, not aldıktan sonra bunları gözden geçiren, not alma eğitimini almadan sadece dersi seyreden öğrencileri incelemiştir. Çalışmasında Oğuz, kontrol gruplu ön test- son test deneysel desen modelini kullanmıştır. Verilerin çözümlenmesi aşamasında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tekniği kullanılmıştır. Araştırmada denencelerin sınanması amacıyla bir ünite testi geliştirilmiştir. Yapılan araştırmalar neticesinde Oğuz şu sonuçlara ulaşmıştır:

1. Not alma eğitimi aldıktan sonra derste not alan; not alıp bu notları gözden geçiren ve not alma eğitimi almadan dersi izleyen öğrencilerin öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.
2. Not alma eğitimi aldıktan sonra, derste not alan öğrenciler ile not alma eğitimi almadan dersi izleyen öğrencilerin öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.
3. Not alma eğitimi aldıktan sonra derste not alan ve bu notları gözden geçiren öğrenciler ile not alma eğitimi almadan dersi izleyen öğrencilerin öğrenme düzeyleri arasında ikinci deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.
4. Not alma eğitimi aldıktan sonra derste not alan öğrenciler ile not alma eğitimi aldıktan sonra derste not alan ve bu notları gözden geçiren öğrencilerin öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.
5. Not alma eğitimi aldıktan sonra derste not alan; not alıp bu notları gözden geçiren ve not alma eğitimi almadan dersi izleyen öğrencilerin hatırlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Belet (2005), “Öğrenme Stratejilerinin Okuduğunu Anlama ve Yazma Becerileri ile Türkçe Dersine İlişkin Tutumlara Etkisi” adlı doktora tezi çalışmasında öğrenme stratejilerinin yazma ve okuduğunu anlama becerileri ile Türkçe dersine ilişkin tutumlarını saptamayı amaçlamıştır. Araştırma ön test-son test modeline göre, 2004-2005 eğitim öğretim döneminde ilköğretim okulunda öğrenim gören öğrenciler ile çalışılarak yürütülmüştür. Araştırma, deney grubunda 22, kontrol grubunda 21 öğrenci olmak üzere 43 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmada ders araç gereçleri, başarı testleri, gözlem formları ve uzman aracılığıyla hazırlanan “Türkçe Dersine İlişkin Tutum Ölçeği” verileri kullanılmıştır. Araştırma sürecinde deney grubuna not alma, özetleme ve kavram haritaları uygulanmış, kontrol grubuna ise geleneksel öğretim

uygulanmıştır. Araştırma neticesinde okuduğunu anlama, yazma ve Türkçe dersine ilişkin tutumlar deney grubu lehine sonuçlanmıştır. Bununla birlikte deney grubundaki öğrencilerin not alma, özetleme ve kavram haritaları kullanmaları sınıf içi etkinliklere de yüksek düzeyde katılımı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kiriş (2005), “ Not Alma Tekniği (Anahat ve Matris Tekniği) ile Tarih Öğretiminin Öğrenci Başarısına ve Hatırlama Düzeyine Etkisi” adlı yüksek lisans çalışmasında anahat ve matris tekniklerinin tarih öğretiminde öğrenci başarısına ve hatırlama düzeyine etkisi incelenmiştir. Araştırma kontrol gruplu ön test- son test deneysel desen kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmada araştırmacı tarafından hazırlanan başarı testi ile veriler toplanmıştır. Araştırma neticesinde iki önemli sonuca ulaşılmıştır:

1. Tarih dersinde “Eski Çağlarda Türkiye ve Çevresi” ünitesinde anahat ve matris not alma tekniğini kullanan deney grubu öğrencileri ile kendi stratejileriyle dersi dinleyen kontrol grubu öğrencilerin başarı düzeyleri arasında deney grubu öğrencileri lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

2. Tarih dersinde “Eski Çağlarda Türkiye Çevresi” ünitesinde anahat ve matris not alma tekniğini kullanan deney grubu öğrencileri ile kendi stratejileriyle dersi dinleyen kontrol grubu öğrencilerinin hatırlama düzeyleri arasında deney grubu öğrencileri lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Çetingöz (2006), “Not Alma Stratejisinin Öğretimi Tarih Başarısı, Hatırda Tutma ve Başarı Güdüsü” adlı doktora tezi çalışmasında not alma stratejisinin öğretiminin Tarih dersinde geleneksel öğretime göre daha etkin olduğu, not almanın öğrencilerin hatırlama düzeylerine katkı sağladığı, fakat not almanın başarı güdülerine çok fazla etki etmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmacı araştırmasında ön test-son test kontrol gruplu deneysel araştırma modelini kullanmıştır. Gruplardan birine not alma stratejisi uygulanmış, diğerine ise geleneksel öğretim modeli uygulanmıştır.

Yaşar (2006), “Fen Eğitiminde Zihin Haritalama Tekniğiyle Not Tutmanın Kavram Öğrenmeye ve Başarıya Etkisi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında araştırma evrenini İstanbul’un Fatih ilçesinde öğrenim görmekte gören 6. sınıf öğrencilerini seçmiş ve örneklemini 81 öğrenciyle sınırlamıştır. Araştırmada ön test- son teste dayalı kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmacı belirlediği konuları her iki gruba da anlatmıştır. Kontrol grubuna sadece konunun özetini içeren belirli notlar yazdırılırken, deney grubuna ise dinledikleri dersin sonunda tutmuş oldukları kendi notlarını zihin haritalama tekniğiyle tutmalarını istemiş ve sağlamıştır. Uygulama başında ve sonunda öğrencilere bilimsel başarı testi, açık araştırma neticesinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Seçilen konularda öğrencilerin kendi zihin haritaları notları tutmaları başarıyı arttırmada olumlu etkisi olduğu bulunmuştur.

2. Seçilen konularda öğrencilerin kendi zihin haritaları notlarını tutmaları kavram öğrenmeye olumlu etki olduğu bulunmuştur.
3. Seçilen konularda kendi zihin haritaları notlarını tutan deney grubu öğrencilerinin Fen Bilgisi dersine yönelik tutumlarında olumlu yönde bir artış gözlenmiştir.
4. Seçilen konularda kendi zihin haritası notlarını tutan öğrencilerden kız öğrencilerin Fen Bilgisi dersine yönelik olumlu tutum geliştirmelerinin erkek öğrencilere göre daha fazla olduğu bulunmuştur.
5. Seçilen konularda kendi zihin haritası notlarını tutan öğrencilerin bilimsel başarı testine verdikleri cevaplar incelendiğinde kız ve erkek öğrenciler arasında belirgin bir farklılık bulunmadığı görülmüştür.
6. Seçilen konularda zihin haritası notlarını tutan öğrencilerin kavram öğrenme düzeylerinde kız ve erkek öğrenciler arasında farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tok ve Beyazıt (2007), “İlköğretim 3. Sınıf Türkçe Dersinde Özetleme ve Not Alma Stratejilerinin Okuduğunu Anlama ve Kalıcılık Üzerindeki Etkileri” adlı çalışmalarında özetleme ve not alma stratejilerinin 3. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlamaya etkisini amaçlamışlardır. Hatay’da 103 üçüncü sınıf öğrencisiyle gerçekleştirilen çalışma ön test-son test kontrol gruplu desenle yürütülmüştür. Araştırmada iki deney ve bir kontrol grubu oluşturulmuştur. Araştırma 5 haftalık süreci kapsamaktadır. İlk, öğrencilerin Türkçe derslerinde hangi stratejileri kullandıklarını belirlemek için kontrol ve deney grubunda 2 saat gözlem yapılmıştır. Sonra örnek metin ve çalışma kartları kullanılarak 6 saat boyunca, birinci deney grubuna özetleme stratejisi, ikinci deney grubuna ise not alma stratejisi verilmiştir. Bu süreç içerisinde kontrol grubuna geleneksel öğretim yapılmış ve strateji adına hiçbir şey yapılmamıştır. İki deney grubuna da yapılan strateji öğretimi tamamlandıktan sonra öğrencilerin okuduğunu anlama becerisini ölçmek amacıyla okuduğunu anlama testi uygulanmış ve öğrencilerin ön test son test puanları karşılaştırılmıştır. Bu işlemden 4 hafta sonra ise strateji öğretiminin kalıcılığa etkisini belirlemek amacıyla okuduğunu anlama testi öğrencilere uygulanarak bir kez daha uygulanmıştır. Çalışma neticesinde, not alma ve özetleme stratejilerinin okuduğunu anlama ve kalıcılığa etki ettiği ancak deney grupları arasında ise anlamlı bir farklılığın görülmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tunçer K. ve Güven (2007), “Öğrenme Stratejileri Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları, Hatırda Tutma Düzeyleri ve Derse İlişkin Tutumları Üzerindeki Etkisi” adlı araştırmalarını ön test-son test kontrol gruplu modele göre incelemiştir. Araştırmacılar kontrol ve deney gruplarını 5. Sınıf öğrencilerinden oluşturmuşlardır. Deney grubuna ilköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinin öğretiminde öğrenme stratejileri öğretimi verilirken kontrol grubuna ise MEB 2004 5. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programı uygulanmıştır. Araştırma neticesinde öğrencilerin akademik başarıları ve hatırda tutma düzeyleri arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık oluşturduğu

görülmüştür, fakat deney grubundaki öğrenciler ile MEB öğretim programının uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin derse ilişkin tutumları arasında önemli bir fark görülmemiştir. Araştırmacılar araştırmaları neticesinde şu önerileri ortaya koymuştur:

1. Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere öğrenme stratejileri öğretilerek yapılan öğretim, öğrencilerin akademik başarılarını artırmaktadır. Bu nedenle, ilköğretim Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere öğrenme stratejileri öğretilerek öğretim yapılması sağlanabilir. Öğrencilere öğrenme stratejilerinin öğretilmesi amacıyla öğretmenlere öğrenme stratejileri ile ilgili hizmet içi eğitim verilebilir. Bu araştırmada öğrencilere öğrenme stratejilerini öğretmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmış metinler ve asetatlar, öğretmenler tarafından Sosyal Bilgiler derslerinde yeni metinler ve asetatlar hazırlanmaları amacıyla örnek alınabilir.

2. Eğitim fakültelerinin “Sınıf Öğretmenliği” programında öğrenim gören öğretmen adaylarına öğrenme stratejileri öğretilerek, onların meslek hayatlarında öğrencilerine öğrenme stratejilerini öğretmeleri ve öğretimlerinde bu stratejilerden yararlanmaları sağlanabilir.

3. Sosyal Bilgiler dersinde bu araştırmada yer almayan öğrenme stratejileri ele alınarak deneysel çalışmalar desenlenmeli ve bu öğrenme stratejilerinin akademik başarıya, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutuma ve hatırd tutma düzeyine etkisi belirlenmelidir. Öğrencilere öğrenme stratejilerinin öğretilmesiyle yapılan öğretimin diğer derslerde akademik başarıya, o derse ilişkin tutuma ve hatırd tutma düzeyine etkisi belirlenmelidir. Öğretmenlerin öğretimde öğrenme stratejilerini kullanma durumlarının kıdemlerine, öğrenimlerine ve öğrenme stratejilerine ilişkin bilgilerine göre değişip değişmediği belirlenmelidir. Öğretmenlere öğrenme stratejileri ile ilgili hizmet içi eğitim verilmesinin öğrenme-öğretme süreçlerini ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını etkileme düzeyini belirlemeye yönelik araştırmalar desenlenmelidir.

Tok (2008), “Not Tutma ve Bil- İste- Öğren (BİÖ) Stratejilerinin Tutum ve Akademik Başarıya Etkisi” adlı araştırmasında bu iki stratejinin ilköğretim 5. sınıf fen ve teknoloji dersine olan etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada Tok iki deney bir de kontrol grubu oluşturmuştur. Tok, birinci deney grubuna BİÖ stratejisini, ikinci deney grubuna not tutma stratejisini ve kontrol grubuna ise geleneksel öğretime hazırlanmış ders planlarına göre dersleri işlemiştir. Araştırma 5 hafta sürerken deney ve kontrol gruplarının her ikisine de “Fen Bilgisi Başarı Testi” ve “Fen Bilgisi Tutum Ölçeği” ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Araştırma neticesinde her iki stratejinin de Fen ve teknoloji dersinde başarıyı arttırmada etkin rol oynayabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda Tok önerilerini üç maddede sıralamıştır:

1. Not tutma ve BİÖ stratejileri Fen ve Teknoloji Öğretim programında yer alması ve öğrencilere ilköğretimin ilk yıllarından öğretilmesi

2. Öğretmen adaylarına öğretmenlik meslek bilgisi ve özel öğretim derslerinde ve öğretmenlere yönelik düzenlenen hizmet içi eğitim uygulamalarında bu stratejilerin öğretilmesi

3. İlköğretim düzeyinde not tutma ve BİÖ stratejileriyle ilgili kuramsal temel oluşturmak amacıyla uzun dönemli deneysel araştırmalar yapılarak, sonuçlarını daha tutarlı olması şeklinde sıralamıştır.

Deneme (2009), çalışmasında İngilizce öğretmen adaylarının özetleme stratejilerini kullandıklarını amaçlamıştır. Araştırma, Gazi Üniversitesinde öğrenim gören İngilizce Öğretmenliği 2. sınıf bölümünden 50 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmada alanyazın taraması ve anket tekniği kullanılmıştır. Araştırma neticesinde öğrencilerin özetleme stratejisi konusunda oldukça zayıf oldukları görülmüştür. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu özetleme stratejisini gelişigüzel bir şekilde seçtiği saptanmış ve bu stratejide oldukça zayıf oldukları belirlenmiştir.

50 öğrencinin tamamı da özetleme stratejisini kullanırken “özet metindeki cümleler arasında gerekli bağlaçları kullanarak fikir bütünlüğü sağlama” ve “özgün metindeki önemli bilgiyi seçip özet metne dahil etme” stratejilerini uyguladıkları belirlenmiştir. Fakat öğrencilerin tamamına yakınının özet yazmada çok önemli stratejilerden olan “özet yazarken özgün metinden notlar alıp daha sonra bu notları kullanarak özet yazma”, “özgün metin yazarına özet boyunca gönderme yapma”, “özet metni özgün metnin biçimini dikkate alarak yazma”, “özgün metnin ana fikrini özet metinde uygun yerde “, “uygun uzunlukta özgün metin yazma”, “özet metni kendi sözcükleriyle yazma” gibi önemli stratejileri çok az kullandıkları tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda genel olarak elde edilen sonuç, öğrencilerin özet yazarken gerekli stratejileri kullanma konusunda yetersiz olduklarıdır.

Çağlayan (2009), “İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Dinleyerek Anladıklarını Yazılı Anlatıma Aktarma Becerilerinin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tez araştırmasında dinleme ve yazma becerilerinden yola çıkılarak üç tane ölçek hazırlanmış. Bu ölçekler üç farklı okulda öğrenim gören 6. sınıf öğrencilerine uygulanmış. Araştırmacı araştırmaya daha fazla katkı sağlamak için öğrencileri farklı sosyoekonomik kesimlerden oluşturmuştur. Araştırmacı çalışmasında öğrencilerde dinlenileni anlama, çözümlene, dinlediklerden hareketle belirlediği anahtar kelimeleri yazıya aktarma, anahtar kelimelerin eyleme mi, duruma mı, duyguya mı dayalı olduğunu ölçmeye çalışmıştır. Araştırma neticesinde üst sosyoekonomik düzeyindeki öğrencilerin dinlenileni anlama, çözümlene, yazma ve dinlediklerindeki anahtar kelimeleri yazıya transfer etme becerileri alt sosyoekonomik düzeydeki öğrencilere göre daha ileri düzeyde sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı öğretmen ve okul yönetimine sunduğu öneriler kısmında Türkçe öğretmenlerine ve yönetime önerilerini sıralamıştır. Özellikle öğretmenlere çocuklarda amaçlanan becerilerin geliştirilmesi için kolay, anlaşılabilir, eğlendirici metinlerden hareket edilmesi gerekliliği belirtilerek özellikle yaşa uygun metin seçimine dikkat edilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Araştırmacı,

yönetimin ise alt sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerdeki amaçlanan becerilerin geliştirilebilmesi için takviye kursları yaygınlaştırmaları gerekliliğini belirtmiştir.

Bozkurt (2009), çalışmasında not almada dil tercihinin öğrenci yeteneği üzerindeki etkisi, öğrencilerin göreve dayalı çalışmalar neticesinde aldıkları not alma dillerine bağlı olarak performansları ve karşılaştırılması, not alma dili konusunda tercih ve tutumları ölçülmek istenmiştir. Bozkurt'un Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi Bölümüne kazandırdığı bu çalışma Zonguldak Karaelmas Üniversitesinde İngilizce hazırlık okuyan 38 orta düzey öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma verileri öğrencilerin birinci ve ikinci dilde aldıkları notlar, aldıkları not neticesinde uygulanan testler, notlardan oluşturdukları özetler ve grup halinde yapılan mülakatlar aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma uygulaması üç haftada tamamlanmıştır. Öğrenciler bu süreçte gerçek hayatla ilgili metin dinleyip notlar almışlar ve bu notlardan özetler çıkarmışlardır. Ayrıca öğrencilere not alma stratejisi ve not alma diline yönelik tutumları hakkında mülakat gerçekleştirilmiştir. Araştırma neticesinde Türkçe ve İngilizce not almanın göreve dayalı performansların üzerinde büyük bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin çoğu Türkçe not almayı İngilizce not almaya göre daha zor bulmuştur. Fakat araştırma neticesinde not almaya karşı tüm öğrencilerin olumlu bir eğilim içerisinde oldukları görülmüştür.

Karadüz (2010), "Türkçe ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Dinleme Stratejilerinin Değerlendirilmesi" çalışmasını nitel durum araştırmasıyla desteklemiştir. Araştırmada temel problem cümlesi olarak sınıf ve Türkçe öğretmenliği üçüncü sınıfta okuyan 34 öğrencinin dinleme sırasında kullandıkları bilişsel, duyuşsal, psikomotor stratejileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada veriler yapılan yazılı görüşmeler ve odak grup görüşmesi yöntemiyle sağlanmıştır, betimsel analiz yöntemiyle de değerlendirilmiştir. Araştırma neticesinde sınıf ve Türkçe öğretmeni adaylarının bilişsel, özellikle duyuşsal pek çok unsurun etkisiyle dinleme becerilerinin sınırlandığı sonucuna varılmıştır. Aynı zamanda adayların zengin dinleme stratejilerini kullanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle Karadüz'ün tartışma bölümünde bir öğrencinin sözlerine yer vermesi çok önemli bir çıkarımdır: "515. Hayatım boyunca sürekli olarak davranışçı yaklaşıma göre ders işledim. Hep öğretmen sınıfın kralı öğrencilerse askerdi ve öğretmen her zaman haklıydı." Bu ifadelerden de hareketle davranışçı öğretim anlayışının hakimiyetinin bireylerde dinleme becerilerindeki eksikliği ortaya çıkardığına dikkat çekilmiştir.

Durukan ve Maden (2010), "Kavram Haritaları İle Not Tutmanın İlköğretim Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisi Üzerine Etkisi" adlı araştırmalarında kavram haritalarıyla not tutma tekniğinin öğrencilerdeki dinlediklerini anlama becerisi üzerindeki etkisi araştırılmaya çalışılmıştır. Araştırmada ön test - son test kontrol gruplu deneysel bir çalışma yapılmıştır. Araştırma neticesinde kavram haritalarıyla not tutma tekniğinden yararlanarak dinleyen öğrencilerin anlama becerilerinde buna paralel olumlu bir ilerleme olduğu sonucuna varılmıştır.

Aslan (2010), “İlköğretim Okulu 5. Sınıf Fen Bilgisi Dersinde Not Alma ve Kavram Haritası Oluşturma Stratejileri ile Öğretimin Öğrenme ve Hatırlama Düzeyine Etkisi” adlı araştırmasında not almanın ve kavram haritasının öğrenme ve hatırlamaya etkisini ölçmeyi amaçlamıştır. Araştırmacı, kontrol grubuna herhangi bir strateji öğretimi yapmazken deney grubuna ise not alma ve kavram haritası öğrenme stratejileri öğretimi yapılmıştır. Araştırma neticesinde deney grubunun öğrenme ve hatırlama düzeyi kontrol grubuna göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Aslan, araştırması neticesinde iki özel sonuca ulaşmıştır:

1. Not alma ve kavram haritaları öğretiminin yapıldığı deney gruplarının toplam, bilgi ve kavrama düzeyi öğrenmeleri herhangi bir strateji öğretimi yapılmayan kontrol grubunun toplam, bilgi ve kavrama düzeylerinden anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Deney grupları arasında da not alma stratejisinin uygulandığı grup lehine anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Ancak, uygulama düzeyi öğrenmeler bakımından gruplar arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

2. Not alma ve kavram haritaları öğretiminin yapıldığı deney gruplarının toplam, bilgi, kavrama ve uygulama hatırlama düzeyleri herhangi bir strateji öğretimi yapılmayan kontrol grubunun toplam, bilgi, kavrama ve uygulama hatırlama düzeylerinden anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Deney grupları arasında da not alma stratejisinin uygulandığı grup lehine anlamlı farklılıklar bulunmaktadır.

Sarıkoç (2010), “Elektronik Ortamda Not Alma Stratejileriyle İlgili Yayımlanmış Çalışmaların İncelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında not alma stratejileriyle ilgili yurt içi ve yurt dışında yayımlanan çalışmalar incelenmiştir. Araştırma bu alanla ilgili yol gösterici olup bu alanda çalışanlar için elektronik ortamda yayımlanmış yurt içi ve yurt dışı yayınların analizini sunmaktadır. Bu alanda yapılmış ilk ve tek çalışma özelliğini göstermektedir.

Araştırma elektronik ortamda yayımlanan 1999-2009 yılları arasında not alma stratejileri ile ilgili toplam altmış çalışma; çalışma alanına, yayın türlerine, yapıldığı yıllara, yapıldığı ülkelere, araştırmacı sayılarına, araştırma türlerine, temel aldığı öğretim kademelerine ve kullanım ölçme araçlarına göre analiz edilmiştir.

Araştırma neticesinde tez çalışmasındaki çalışmaların genellikle uygulamaya yönelik çalışmalar olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaların çoğunun ABD ve İngiltere’de yapıldığı ve yüksek öğretim seviyesinde olduğu, görüşme tekniğiyle ele alındığı belirlenmiştir.

Aydın (2010), “Zihin Haritalama Tekniğinin Dinlenen Anlamaya ve Kalıcılığa Etkisi” adlı araştırmasında öğrencilerin dinledikleri metinleri anlama ve hatırlamaları amacıyla bir not alma tekniği olan zihin haritalama not alma tekniğinin dinlenenlere ve kalıcılığına etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Aydın araştırmasında ön test- son test kontrol gruplu deneysel deseni kullanmıştır. Deney grubuna zihin haritalama not alma tekniği eğitimi verilirken kontrol grubuna ise klasik not alma teknikleri ilgili eğitim

verilmiştir. Araştırma neticesinde zihin haritalama tekniği ile not tutan öğrencilerle klasik not tutan öğrencilerde dinlediklerini anlama becerisi başarı seviyelerini çok büyük oranda arttırmıştır, fakat zihin haritalama tekniği ile not tutma becerisi gösteren öğrencilerde bu artış belirgin bir şekilde gözlenmiştir. Kalıcılık anlamında da zihin haritalama not alma/tutma tekniği eğitimi alan öğrenciler klasik not alma tekniğini kullanan öğrencilere göre daha başarılı olmuştur. Ayrıca deney grubunun zihin haritalama not alma tekniği ile derse karşı daha ilgili olduğu ve olumlu tutum sergilediği belirlenmiştir. Aydın araştırma neticesinde araştırmacılara şu önerilerde bulunmuştur:

1. Öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirilmesi akademik ve sosyal yaşam üzerinde olumlu katkılar sağlayacağı için sadece Türkçe eğitimcilerinin değil her branştaki eğitimcinin duyarlı davranması gerekmektedir.
2. Eğitim öğretimde asıl sorun hiçbir aşamada belirli bir not alma/ tutma konusunda strateji eğitiminin verilmemesidir. Öğrenim sürecinde klasik veya modern hangi teknik olursa olsun, sürece bağlı olarak mutlaka not alma tekniklerinden en azından birinin öğretilmesi gerekmektedir.
3. Zihin haritalama tekniği, çoklu zekanın pek çok alanına hizmet ettiğinden öğrenilenler arasında bağlantı kurulmasına yardımcı olacak; renkler, semboller, imge ve simgeleri içerdiğinden öğrencilerin ilgilerini düz yazıdan daha çok çekecektir. Eğitimcilerin, yaratıcılığın gelişmesi, beyin fırtınası yapma ve problem çözmeye etkili bir teknik olan zihin haritalamanın öğrenmeyi kolay ve etkili kılabileceğini dikkate almaları yerinde olacaktır.
4. Zihin haritalama tekniğini kullanmak öğrencilerin konunun bütünü ve parçalarını aynı anda görmelerine ve bilgiyi yapılandırmalarına olanak sağlamaktadır. Dolayısıyla öğrenci merkezli eğitime önemli katkılar sağlayan bu tekniğin, öğrenim sürecinin bütün aşamalarında kullanılabileceği, dolayısıyla ilköğretim ve ortaöğretimde de bu tür çalışmaların yapılmasının yerinde olacağı düşünülmektedir.

Şahin, Aydın ve Sevim (2011), “Cornell Not Alma Tekniğinin Dinlenen Metni Anlamaya ve Kalıcılığa Etkisi” adlı araştırmasında Walter Pauk tarafından okuduğunu ve dinlenileni anlama becerilerini geliştirmek amacıyla Cornell Üniversitesinde geliştirdiği Cornell tekniği ülkemizde çok fazla tanınmadığı için üzerine eğilme ihtiyacı hissetmiştir. Araştırma araştırmacılar tarafından 2008-2009 eğitim-öğretim dönemi Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü 2/A ve 2/B sınıfında öğrenim gören öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. Araştırmada ön test- son teste dayalı kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Deney grubuna Cornell not alma tekniği ile ilgili gerekli eğitim verilirken, kontrol grubuna ise klasik not alma teknikleri uygulanmıştır. Araştırma neticesinde not alma tekniklerinin hangi çeşidi olursa olsun dinlenileni anlamada ve de kalıcılıkta not almanın olumlu etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Cornell not alma tekniğinin klasik not alma

teknikğine göre daha etkin ve Cornell not alma tekniği eğitimini almış öğrencilerin daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kocaadam (2011), “Not Alarak Dinleme Eğitiminin İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerisi Üzerindeki Etkisi” adlı yüksek lisans tez araştırmasında not alarak dinleme tekniği ile öğrencilerin dinleme becerilerini ileri seviyelere taşımak amaçlanmıştır. Araştırmada, ön test- son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Deney grubuna araştırmacı on hafta boyunca not alarak dinleme eğitimi verirken, kontrol grubuna ise dersleri olağan biçimde işlemiştir. Araştırma neticesinde araştırmacı, önerilerini araştırmacılara ve öğretmenlere yönelik olmak üzere ikiye ayırmıştır. Kocaadam, öğretmenlere dinleme becerisine gereken önemi vermesini istemektedir. Ayrıca öğrencilere dinleme konusunda teknik bilgilerin öğretilmesi gerekliliği, dinleme eğitimini okul dışına taşımaları gerekliliği, metinlerin öğrenci seviyesine uygun, ilgi çekici olması gerekliliği belirtilmiştir. Not alma sürecinde öğretmenlerin öğrenci gelişimlerini bizzat gözlemlemelidir önerisi de eklenmelidir. Kocaadam, araştırmacılara da dinleme yöntem ve teknikleri ilgili bir çalışma yapılabileceği, not almanın sadece eğitim öğretim camiası için değil farklı hedef kitlelerine de ulaşılarak da çalışmalar yapılabileceği önerilerinde bulunmuştur.

Çelik (2012), “İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi” adlı araştırmasını Samsun il merkezinden seçilen üç ilköğretim okulundan 420 öğrenciye uygulamıştır. Nitel araştırmalarda ne kadar fazla kişi olursa araştırmanın da geçerlilik ve güvenilirliği artacağından Çelik’in bu çalışması kayda değerdir. Araştırma neticesinde evlerine süreli yayın alan öğrencilerin başarı düzeyleri süreli yayın almayanlara göre daha yüksek çıkmıştır. Okul öncesi öğrenimi gören öğrenciler görmeyenlere göre, günlük tutan öğrenciler tutmayanlara göre, düzenli kitap okuma alışkanlığı olan öğrenciler olmayanlara göre başarı düzeyleri daha yüksek çıkmıştır.

Özbay ve Melanlıoğlu (2012), “Türkçe Öğretim Programlarının Dinleme Becerisi Bakımından Değerlendirilmesi” adlı araştırmalarında Türkçe ders kitaplarında ve öğretim programlarında ihmal edilen bir beceri olan dinleme becerisi incelenmiştir. Araştırma nitel bir çalışma olarak ortaya konmuş ve doküman incelemesi yapılmıştır. Araştırma neticesinde dinlemenin eskiye nazaran önemi anlaşılabilir hale göz ardı edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu kanıtlarını da inceledikleri dokümanlarla ortaya koymuşlardır. Özbay ve Melanlıoğlu araştırma sürecinde Cumhuriyet’in İlanı’ndan günümüze kadar olan Türkçe öğretim programlarını incelemişlerdir. Şu an yürürlükte olan İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu’nu (6, 7, 8) incelediklerinde dinleme/izleme ile ilgili 5 amaç 42 kazanıma yer verildiği belirtilmiştir. Ayrıca yazma, konuşma ve dinleme becerileri eşitken okuma becerilerinin 51 tane olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun neticesinde de hala ihmal edilen bir beceri olan dinleme eğitimine diğer becerilere paralel oranda değer verilmesi gerekliliğini belirtmişlerdir.

Özçakmak (2015), “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Not Alarak Dinlemede Özetleme Stratejilerini Kullanma Becerileri” adlı doktora tezi çalışmasında araştırmacı Türkçe öğretmeni adaylarının dinlerken aldıkları notlardan hareketle bilgilendirici, öyküleyici ve tartışmacı metinleri özetleyebilme durumlarını ele almıştır.

Araştırmacı çalışma grubunu Gazi ve Mustafa Kemal Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur.

Araştırmacı tarafından öğrenci özetleri, özetleme stratejilerini kullanma başarılarının yanında cinsiyet, üniversite, metin türü ve öğrenim türleri açısından da incelenmiştir. Bu amaçla “Özetleme Stratejileri Ölçeği” ve “Özetleme Sorun Envanteri” hazırlanmıştır.

Analizler neticesinde öğrencilerin dinledikleri bilgilendirici, öyküleyici, tartışmacı metinlerde özetleme stratejisi olarak ortalamanın üstünde başarı gösterdikleri belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin başlık yazma, metin dışı bilgiye yer vermeme, tutarlı yazma ve kısaltma stratejilerini başarılı bir şekilde kullandıkları; bakış açısını doğru kullanma, anlatım kipini doğru kullanma, önemli bilgiyi seçme ve önemsiz bilgiyi silme stratejilerini konusunda yetersiz oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin tartışmacı metinleri bilgilendirici ve öyküleyici metinlere göre daha başarılı oldukları belirlenmiştir. Cinsiyet değişkeni olarak kızların, üniversite değişkeni açısından ise Gazi Üniversitesi öğrencilerinin öyküleyici metin türünde daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Öğretim türü değişkeni açısından birinci ve ikinci öğretim öğrencileri arasında bilgilendirici, öyküleyici ve tartışmacı metinleri özetlemede bir fark bulunamamıştır. Öğrenciler özetleme stratejisini kullanırken farklı başlıklar bulamama ve başlık yazmama konularında sıkıntı çekmişlerdir.

Araştırmada sonuçlar kısmında genel bir değerlendirme yapılmış olup öğretmen adaylarının bilgilendirici, öyküleyici ve tartışmacı metin türlerini özetlemede istenilen düzeyde olmadıkları sonucuna varılmıştır.

Yapılan çalışmalara genel olarak baktığımızda not alma stratejisinin veya not alma stratejisi ile ilgili stratejilerin (özetleme, zihin haritaları vb.) ve dinleme becerisinin öğrenme, başarı, kalıcılık veya yeterliliğe etkilerinin incelendiği ve incelemelerde etkilerinin olumlu olduğuna dair bulgular göze çarpmaktadır.

1.9. Tanımlar

Strateji: Bir dersin hedeflerine ulaşılmasını sağlayan; araç-gereç, yöntem ve tekniklerin belirlenmesine yön veren temel yaklaşımdır.

Not alma/ tutma: Düşüncelerin birbirleriyle olan ilişkisini kurmamıza yardımcı olan ve bu düşüncelerden hangisinin daha önemli olduğunu belirlememizi sağlayan bir çabadır.

Alışkanlık: Bir edim ya da etki karşısında canlı bir varlığın kazanmış olduğu değişmez tutum

(www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5772cbf5382c02.16404809) adresinden 10.12.2015 tarihinde erişilmiştir.

Değerlendirme: Bir şeyin nitelik ya da niceliği üstüne yapılan çalışma sonucu varılan yargı.

(www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5772cceb6b6e75.15107981) adresinden 10.12.2015 tarihinde erişilmiştir.

BÖLÜM 2

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Ana Dil Eğitimi

Dünya üzerindeki en önemli iletişim aracı olan dil insanlığın varoluşundan beri kullandığı en önemli araçtır. Dilin gerek toplum gerekse bireyin üzerindeki etkisi oldukça yüksektir. Etkisi bu denli yüksek olan dil üzerine pek çok çalışma yapılmıştır. Dil üzerinde yapılan bu çalışmalar dilbilimini ortaya çıkarmış ve dile gereken önemi verme çalışmaları hızlanmıştır. Dilbiliminin de varlığı ile aslında dili, “Bir anda düşünülemez kadar çok yönlü, değişik açılardan bakılınca başka başka nitelikleri beliren ve bugün bile kimi sırları çözülemeyen büyülü bir varlık” (Aksan, 2003, s. 11). olarak tanımlamak doğru olacaktır. Ana dil eğitiminin de dil eğitimi ile ilişkisini unutmamak gerekmektedir.

“Ana dili eğitimi, çocuğun aile ve çevresinde öğrendiği dili, okuldaki eğitim etkinliği içinde, sonra iş ve toplum yaşamında duyacağı çeşitli ilgi ve iletişim gereksinimlerini karşılayabilecek nitelik ve yönlerde geliştirmektir. Bu eğitim, çocuğa yeni bir dil öğretmek değildir, konuştuğu dil üzerinde çeşitli beceriler kazandırıp bu alanda bilinçlendirmektir” (Göğüş, 1978, s. 40). Göğüş’ün dediği gibi ana dili yeni bir dil öğrenmekten ziyade kişinin konuştuğu dildeki incelikleri, özellikleri kazanmak demektir.

Ana dili, “İnsanın içinde doğup büyüdüğü, aile ya da toplum çevresinde ilk öğrendiği dil.” olarak da tarif edebiliriz (Vardar ve vd. , 2002, s. 16).

İnsanlar çoğu ihtiyacını karşılamak için iletişime girmek durumundadır. Bu iletişimi ise sağlayan dildir. Ana dil ise kişinin anne, baba veya toplumdaki, doğduğu çevresinden ilk öğrendiği dil olarak karşımıza çıkmaktadır. Göğüş’ün fikrine ek olarak ayrıca ana dil eğitimi çocuklarda ortak bir kültür etrafında birleşmeyi sağlamaktadır. Bu ortak kültür ise çocukları sevinçte, kıvançta, hüzünde veya düşüncede birleştirmektedir. Bu ortak kültürün nesilden nesile aktarılmasını sağlayacak olan ise ana dildir.

Aksan, “ana dili” kavramındaki “ana” sözcüğünün kullanılmasını, dil öğrenilirken çocuğun anneye olan ilişkisiyle açıklar. Çocuğun anneye ilişkisinin diğer insanlara göre daha yakın olması çocuğun annesinin dilsel ve yöresel ağız özelliklerini rahat bir şekilde almasını sağladığını belirtmiştir. (Aksan, 1994, s. 63-64).

Bireylerin toplumsal ilişkiler kurmasında, ilişkilerini sürdürmelerinde ana dilin etkisi büyüktür. “Kişinin etrafındaki insanlarla iletişim kurabilmesi, sosyal bir varlık olarak toplum içerisinde kendini ifade edebilmesi, bireysel gelişimini tamamlayabilmesi ve hayatın her aşamasında başarılı olmasının yolu iyi bir ana dili eğitim öğretiminden geçmektedir” (Kayaalp, 1998, s. 89).

Önemli bir iletişim aracı olan dil milli kimliğimizin ve bütünlüğümüzün önemli bir parçası olmuştur. Tarih boyunca milletlere göz attığımızda dilini kaybetmiş milletlerin benliklerini, kimliklerini kaybettiklerini görürüz. Bu yüzden dilimize sahip çıkmak ve sorunlarıyla hemhal olmak gereklidir. Ana dili bilinci veya dil bilinci oluşturulmadığı takdirde milli kimlik sorunları da ortaya çıkacaktır.

Ana dili eğitim ve öğretiminde informal süreçler etkin rol oynamaktadır. Çocuk öncelikle ana dilini ailesinden öğrenmeye başlar. Çocukların ebeveynlerinden, doğduğu çevreden, arkadaşlarından ve pek çok informal verilerden desteklenmesi çocuğun ana dili eğitimine önemli bir katkı sunmaktadır. Anne babanın dili kullanımı, çocuğun öğrendiği bir şarkı, ezberlediği bilmece, izlediği bir film, arkadaşlarıyla oynadığı oyunlar esnasındaki konuşmaları, okuduğu bir hikaye kitabı informal öğrenmelerdendir. Ana dili eğitiminin informal süreçlerle zemininin oluşturulmasının yanında, en önemlisi formal süreçlerle bu zeminin sağlamlaştırılması gerekmektedir. Çocuk okul hayatıyla birlikte en çok da okumanın etkisiyle dilinin kurallarını öğrenmeye başlar. Çocuklar bu süreçte geleneksel öğretim modeli ile okul sıralarında pasif alıcı bir konumda ana dili eğitimine tabi tutulmamalıdır. Aslında son dönemlerde ana dili eğitiminde öğrenci öğrenme sürecinin merkezine yerleştirilerek aktif bir konuma yükselmiştir. Yapılandırmacı öğretim modeli ile öğretim programlarının esneklik ilkesine göre düzenlenmesi ana dili eğitiminde yeni bir çığır açmış ve bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmuştur. Örgün eğitim kurumları bu farklılıkları gözetenek planlı ve programlı bir şekilde günümüzde ana dili eğitimine gereken hassasiyeti göstermektedir. Çünkü dilin insani, toplumsal, milli pek çok yönü vardır. Bu da gereken hassasiyeti göstermek için önemli bir sebeptir.

“İnsanın ilk öğrendiği dil, ana dildir. Aslında bu, öğrenmeden çok bir edinim ya da kazanımdır. Aile ve yakın çevrede başlayan bu edinim, okullarda belli bir sisteme oturtulmaktadır. Bu sayede bireylere, ana diliyle anlama ve anlatma yeteneği kazandırılmaktadır.” (Özbay, 2008, s.3).

Bu tanımlamalardan anlaşılacağı üzere bireylerin ilişki kurma ve bunları devam ettirmelerinde ana dilinin son derece büyük bir işleve sahip olması gelmektedir. Birey, ana dili sayesinde sosyalleşirken bireylerle etkileşim süreci hızlanmaktadır. Bireyler bu iletişim ve sonucunda oluşan etkileşim süreci sayesinde birbirlerine sözlü veya yazılı iletilerini aktarırlar veya aktarılan bu iletileri çözümlerler. Bireyler bu süreç çerçevesinde yazılı iletileri anlamak için okuma etkinliğini, yazılı iletilerini oluşturmak için yazma etkinliğini, sözlü iletileri anlayabilmek için dinleme etkinliğini, sözlü iletilerini oluşturmak içinse konuşma etkinliğini kazanır veya geliştirir.

Türkçe dersi öğretiminin amaçlarından biri de çocukların sağlıklı, düzgün ve doğru bir iletişim kurmalarını sağlamaktır. Bu amaç da ana dil öğretimiyle sağlanmaktadır. Ana dil öğretimi Türkçe dersiyle sağlanırken sağlıklı iletişimin kurulması, ortak kültür anlayışının yansıtılması, kültürün nesilden nesile aktarılması bu süreçte gelişir. Zaten tüm bu gelişmeler Türkçe dersinin amaçlarını da oluşturmaktadır.

Ana dili eğitiminin amaçlarını Özdemir şöyle belirtmiştir:

- Okuduğunu, eksiksizce, yazarın iletisini yitime uğratmadan anlayabilme.
- Düşüncelerini, duygu, izlenim ve tasarılarını belirli bir amaç doğrultusunda yazıya dökebilme.
- Değişik konularda yapılan konuşmaları dinleyip ileti ve bilgi yitimine yol açmadan eksiksizce, doğru bir biçimde algılayabilme.
- Düşünce, duygu, tasanın ve izlenimleri güzel, doğru, etkili bir biçimde söze dönüştürme. (Özdemir, 1983, s. 26).

Ana dil eğitiminin geliştirilmesi amacıyla 2005 yılında yenilenecek hazırlanan MEB eğitim programında Türkçe dersi temel dil becerileri altında beş öğrenme alanında toplanmıştır, bunlar: “Dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma, dil bilgisi” şeklinde sıralanmaktadır.

2.2. Dinleme/ İzleme

Tezimizin konusuyla da yakından ilişkisi bulunan dinleme becerisi, bireyin hayatında yer alan ilk anlama faaliyetidir. Tez konumuzda not alma stratejileri üzerinde de durulacağından dinleme becerisi bu stratejide önemli bir yere sahiptir.

Dinleme becerisi, kısaca bireylerin duydukları sesleri algılamaları ve yorumlayıp anlamlandırma sürecidir diyebiliriz. Burada şunu belirtmeliyiz ki dinleme yetisi fark edilmeden kendiliğinden kazanılan bir süreçtir. Örnek verecek olursak 1-2 yaşlarında bir bebeğin kendine seslenenlerin dışındaki sesleri bilinçli bir şekilde algılaması mümkün görünmemektedir. Sadece belirli sesleri dinler, bu özelliği de dikkatini verdiği sesler üzerine toplar. Çünkü bebek ışık, ses, hareket gibi uyarıcıların etkisiyle dinleme etkinliğine veya sürecine noktayı koyacaktır.

Dinleme becerisini iletişimin ve öğrenmenin temelini oluşturuyor diyebiliriz. Çünkü iletişim süreci içerisinde öğrenmenin gerçekleşebilmesi için kaynaktan iletilenler “alıcı” tarafından paylaşılır. Alıcının iletilenlerden hareketle yeni deneyimler, yaşanmışlıklar kazanması ise dinleme becerisindeki birikimiyle ilişkilidir. Öğrencilerin dinlediklerini anlamaya, ayrıştırmaya, analiz etmeye, eleştirip değerlendirmelerini sağlamak amacıyla dinleme eğitimi gereklidir. Bu süreçte elbette öğrencinin gelişme göstermesi için hem süreç içerisinde hem de dinleme sürecinin sonunda gerekli değerlendirme işlemlerinin, dönütlerinin verilmesi gerekmektedir.

Robertson (2004, s. 57) ve Akçataş (2001, s. 65)'a göre insanlar yeterli dinleme verimliliğine sahip olamamakta ve işitme ile dinlemeyi aynı olgu sanıp dinlemeyi doğal bir süreç olarak değerlendirmektedir. Dinleme becerisindeki bu yanlış elbette ki doğuştan edinilmiş bir beceri olduğu tezinden kaynaklanmaktadır.

Doğru dinleme alışkanlığına sahip olmama, iletişimde karşılaşılan güçlükleri getirmekle beraber bu alışkanlığın kazanılmasında ilköğretim yıllarının önemli bir paya sahip olduğunu belirtmek gerekir. Çünkü günümüzde son Türkçe öğretim programında ders saati süreci çeşitli yöntem ve tekniklerle desteklense de öğretmenler yine de ders sürecinde genellikle geleneksel öğretim tekniği olan anlatımı kullanmaktadırlar. Türkçe dersi sürecinde öğretmen bu tekniğin uygulayıcısı pozisyonunu korumakta olduğundan baskın karakterini öğrenciye yansıtırken öğrenci ise pasif konumda kalmaktadır. Bu sürecin sonunda ise dinleme, öğrenci için seçerek dinlemeye ve en sonunda ise pasif görevinin sonucu olan anlatılanı önemsememeye varmaktadır. Bu sürecin mimarları olacak öğretmenler ise öğrencileri dinleme sürecinin bir parçası haline getirmeli ve aktifleştirmelidir.

Dinleme sürecini Demirel dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrası olmak üzere üç aşamadan oluşturmuştur (1999, s. 36-37):

Dinleme öncesi

1. Tanıtma: Dinlenilecek konu hakkında genel bilgi verilir.
2. Kestirme: Konu hakkında öğrencilerin tahminleri alınır. Dinlenecek metnin başlığı söylenerek içerik tahminlerinin sınırı daraltılır.
3. Yeni kelimelerin öğretimi: Dinlenecek metinde geçen yeni kelimeler ve gerekirse yeni cümle kalıpları öğretilir. Yeni öğrenilen kelimeler, bilinen cümle kalıplarıyla yeni öğrenilen cümle yapıları da bilinen kelimelerle verilir.
4. Amaçlı dinleme: Dinleme etkinliğinin amacı belirlenir.

Dinleme sırası

1. Öğretmen metni yüksek sesle okur.
2. Öğrencilerin, metni dinlerken farklı tonlama ve vurgulara dikkat etmesi sağlanır.
3. Öğrencilerden dinleme sonunda sorulacak sorulara cevap verebilmeleri için gerekli gördükleri yerleri not etmeleri istenir.

Dinleme sonrası

1. Dinleme metniyle ilgili sorulara cevap verilir.
2. Dinlenen metnin sözlü ya da yazılı özeti çıkarılır.

3. Dinlenen metinle ilgili resimlerin ya da cümlelerin olay sırasına göre dizilmesi istenir.

4. Dinlenen metne uygun başlık önerilir.

Demirel'in yaptığı bu sıralama dinleme becerisine sistematik bir form kazandırmış olup Türkçe dersi öğretim programlarına bir ışık olmuştur.

Kavcar ise dinleme becerisine yönelik yeterlilikleri şöyle açıklamaktadır (2004, s. 49):

- İzlenen bir filmde, oyunda geçen olayların yerini, zamanını, nedenlerini ve sonuçlarını açıklayabilme.
- Başlıca kişilerin fiziksel ve psikolojik özelliklerini belirtebilme.
- Dinlenen bir konuşmanın, izlenen bir filmin ya da oyunun ana düşüncesini kavrayıp ifade edebilme.
- Bilinmeyen kelimelerin anlamlarını cümlenin gelişinden ya da kelimenin yapısından çıkarabilme.
- Kelime türetme yollarından yararlanarak kelime dağarcığını zenginleştirebilme.
- Temel düşünceleri sırasıyla kavrayabilme.
- Dil ve anlatım özelliklerini sezebilme.
- Dinlediği metnin türünün farkına varma.

Yukarıda Demirel ve Kavcar'ın dinleme sürecine yönelik oluşturdukları yeterliliklerin kazanımı için okul kitaplarında metinler kullanılmaktadır. Bu metinlerin uygulanması aşaması genellikle metnin öğretmen tarafından okunması, sonra öğrencilerin dinledikleri metne göre Türkçe öğretim programı kazanımlarına yönelik sorular sorması şeklinde devam eder. Ölçme değerlendirmenin de sonuca dönük olduğu görülür. Aslında dinleme eğitiminde ölçme ve değerlendirme başarı adına sonuç odaklı değil süreç odaklı olmalıdır. Çağdaş eğitim anlayışı da bunu gerektirmektedir.

Dinleme sürecinin eğitim öğretim sürecinde amacına ulaşılabilirliği dinleme etkinliklerinin değerlendirilmesi ile mümkün görünmektedir. Bu amaçla Türkçe öğretim programlarında da öğrencilerin kullanacağı değerlendirme ölçütleri, etkinlik değerlendirme formları bulunmaktadır. Bu değerlendirmeye yardımcı materyaller dinleme sürecini daha etkin ve verimli kılarken uygulayıcılara da nesnel değerlendirme kazanımını sağlamaktadır. Konuyla ilgili ayrıntılı bilgilere ilerleyen bölümlerde değinilmiştir.

2.3. Konuşma

Duygu, düşünce ve hayallerin ses ve sözle dile getirilmesine “konuşma” denilmektedir. Yazı, resim, jest ve mimikler konuşmaya yardımcı bulunan unsurlardır. Seslere anlam yüklenmesi, konuşan ve dinleyen arasında anlaşmayı gerçekleştirir. Konuşma sırasında

dudaklar, dişler, damak, dil ağız, gırtlak, ses telleri, nefes borusu, akciğerler ve beyin birlikte hareket ederler (Tuncer, 2009, s. 37).

Konuşmayı duygularımızı, düşüncelerimizi, hayallerimizi, bilgi ve birikimlerimizi sözlü olarak aktarmaya yarayan en önemli araçtır diyebiliriz. Türkçe Öğretim programında konuşma süreciyle öğrenciler Türkçenin estetiği ve zengin söz varlığından yararlanarak kendilerini doğru ve rahat ifade ederek sosyal hayattaki sorunlarını konuşarak çözmeyi, yorum yaparak değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Konuşma eylemi yürümek, uyumak, yemek yeme gibi günlük hayatımızın önemli parçasıdır. Öğrenciler de yapıp ettiklerini, görüp düşündüklerini, hayal ettiklerini konuşarak dışa vururlar. Konuşma becerisinde öğrenci böylelikle sosyal ve zihinsel etkileşime girerek düşünme ve anlama becerisini geliştirmektedir. Türkçe derslerinde de öğretmenler öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmelidir. Böylece öğrenci hem başarı yolunda hem de sağlıklı iletişim yolunda önemli adımlar atacaktır. Çünkü unutmamalıyız ki çağdaş eğitim ve öğretimde öğretmenlik mesleği konuşma değil konuşurma mesleğidir.

İnsanoğlunun edindiği dört temel beceriden ilki dinleme becerisi olup daha sonra gelişen temel beceri ise konuşmadır. ”Konuşma insanlar arasında iletişimi sağlayan bir anlaşma biçimidir. Bu anlaşma biçiminin bir tarafında konuşmacı diğer tarafında ise dinleyici vardır. Konuşma becerisi, dinleme becerisi ile birlikte hayatta en çok kullandığımız dil becerilerinden biridir” (Özbay, 2005, s. 55). Dinleme becerisindeki gelişim konuşma becerisindeki gelişimi doğrudan etkiler. Çünkü bir konuşan varsa karşısında da bir dinleyicisi vardır.

Zihinsel ve sosyal etkileşimde önemli bir beceri olan konuşma sürecinin öğrencilerdeki gelişiminde öğretmenlere büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Öğretmenler, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmek amacıyla konuları tartışmaya açma, sorun çözme, soru sorma gibi etkinlikler yapılabilir. Ayrıca bunlar yapılırken öğrencilere konuşma öncesi, konuşma sırası ve konuşma sonrasında bazı yönlendirmeler yapılmalıdır. Bunları toplu olarak şöyle sıralayabiliriz:

- Konuşma öncesinde öğrencilere sorular sorulup yönlendirmeler yapılarak konuşmanın amacı, yöntemi, konusu belirlenmelidir.
- Konuşma esnasında öğrencilere konuşmalarında çıkarımda bulunma, karşılaştırmalar yapma, sınıflandırma, özetleme, mantıksal bütünlük içerisinde fikirleri sunma etkinlikleri yapılmalıdır. Dili doğru ve akıcı konuşması sağlanmalıdır.
- Konuşma sonunda konuşması hakkında olumlu veya olumsuz dönütler verilmeli, fakat olumsuz dönütler verildiğinde bu dönütler öğrencinin konuşma cesaretini kırmamalıdır.

Bireylerin dillerini doğru ve akıcı bir biçimde konuşması planlı ve programlı öğretim faaliyetleriyle olacaktır. Bu da okullarda mümkün olmaktadır. Çocuk anne karnından

okula gelene kadarki yaşamında, dil edinimlerindeki eksikleri okullardaki konuşma becerisi etkinlikleriyle giderecektir. Burada Türkçe öğretmenlerine büyük görev ve sorumluluk düşmektedir.

2.4. Okuma

Türkçe dersi öğretiminde iki önemli temel unsur bulunur: Anlama ve anlatma. Bu iki unsurdan anlama, okuma ve dinlemeyi; anlatma ise yazma ve konuşma becerilerini içerisine almaktadır. Bir anlama süreci olan okuma becerisini göz ve ses organları aracılığı ile yorumlanan sembol veya işaretlerin beyin tarafından anlamlandırılması sürecidir diyebiliriz.

Türkyılmaz (1969) ise okuma ile şu sonuçlara ulaşmıştır: “Okuma işlemi, görme, işitme, algılama, kavrama gibi organik, zihinsel ve karmaşık bir süreçtir. (proses). Çünkü bir şeyi okurken o şeyi yani yazı dediğimiz sembolü görerek şeklini beynimize iletiriz. Eğer sesli okunuyorsa sesini de zihnimize mal ederiz. Zihin görsel veya işitsel algıların anlam ve kavramlarını bulmaya ve kendisinde mevcut olan kavramlarla aralarında bağlantı kurmaya çalışır. Yani yazı dediğimiz görsel semboller arasındaki gizli manayı keşfeder. İşte zihnin bu prosesine okuma denir.” (Akt: Ateş, 2008, s. 9)

Okuma ile ilgili tanımların çoğuna baktığımızda görsel materyaller olan harf veya kelimelerin zihinde anlamlandırılması tanımını görmekteyiz. Okumanın zihinde şekillenen bir süreç olması ile beraber seçilen bilgiler, sınıflama, ilişki kurma, eleştirme, analiz yapma, sorun çözme gibi becerileri de harekete geçirmektedir.

Okuma becerisinin kazanılmasında en önemli görev yine okullarıdır. Okuma eyleminin çocukta gelişiminde okul ve öğretmenin önemi büyüktür. İnsanlarda okuma eyleminin öğrenilmesinden çok okuma alışkanlığının kazanılması boyutu daha da önem kazanmaktadır. Okuma alışkanlığı, bireylerde birikimi daha da artırıp bireysel ve toplumsal hayatına tatbikini de sağlamaktadır. Ayrıca okuma alışkanlığı toplumlarda sosyal, kültürel ve bilimsel gelişmişliğe ışık tutmaktadır. Şurası bir gerçektir ki gelişmiş ülkelerde kütüphane kullanımı ve kitap okuma oranı oldukça yüksektir. Bu da okuma alışkanlığının kazanılmasının aslında milli bir politika olması gerekliliğini göstermektedir.

2.5. Yazma

“Yazma beyinde yapılandırılmış bilgilerin yazıya dökülmesi işlemidir. Bunun için öğrencilerin dinledikleriyle okuduklarını iyi anlamaları ve beyinde yapılandırmaları gerekmektedir. Yazma sürecine, beyinde yapılandırılmış bilgilerin gözden geçirilmesiyle başlanmaktadır. Yazının amacı, yöntemi, konusu ve sınırları belirlenerek yazılacak bilgiler seçilmektedir. Seçilen bilgiler çeşitli zihinsel işlemlerden geçirilerek

yazılmaktadır. Bilgilerin doğru olarak yazılması, düşünme ve zihinsel becerilerin gelişimiyle de ilişkilidir” (Talism Terbiye Kurumu Başkanlığı, 2005, s. 21).

Düşünme ve zihinsel becerilerin gelişimiyle de yakından ilişkili olan yazma becerisi diğler üç becerinin de gelişiminden etkilenmektedir. Yazma becerisi konuşma, dinleme ve okuma becerilerinin gelişimiyle yakından ilişkili olup diğler dil becerilerine nazaran daha yavaş ve daha ağır ilerlemektedir. “Yazılı anlatım becerisinin geliştirilmesi diğler becerilerden farklı ve zor olmakla birlikte, bu becerinin geliştirilmesi diğler becerilerin de (dinleme, konuşma, okuma) gelişimine bağlıdır. Bu yüzden yazılı anlatım bütün bireylerde aynı derecede gelişmeyebilir. Bireyin doğduktan itibaren dinleme, konuşma ve okuma evrelerini başarıyla geçebilmesi ve olgunlaşması yazılı anlatım becerisini de etkileyecektir” (Özkara, 2007, s. 132). Bu olgunlaşma süreci sekteye uğratılmamalı ve öğrencilerde yazma etkinliklerine karşı güdüleyici planlamalar yapılmalıdır. Öğrencide bilgiyi yapılandırma sürecini ortadan kaldıran yazma etkinliklerinin yerine öğretici ve eğlendirici etkinliklere yer verilmelidir. Bu sorunla ilgili son dönemlerde yaratıcı yazma çalışmaları sorunun çözümüne katkı sağlamıştır.

“Türkçe öğretiminin önemli bir alanını oluşturan yazma, bilgidenden daha çok beceri gerektirir. Bu beceriler de uygulama ile kazanılır. Öğrenciler bu beceriler yoluyla düşüncelerini sıralamayı, düzenlemeyi, yazı amacını belirlemeyi ve kuralları uygulamayı öğrenirler. Yazma becerisi özellikle okuma becerisiyle doğrudan ilişkilidir. Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmeleri sürekli okumalarına, yazmalarına, yazdıklarını incelemelerine ve beğendikleri anlatımları bularak kullanmalarına bağlıdır” (TTKB, 2005, s. 21).

“Yazma süreci her bireyin kavram edinmesine önemli ölçüde etki eder; yeter ki bireyler yazabilsin ya da yeter ki yazma alışkanlığı sahibi olabilsinler” (Karadüz, 2008, s. 427).

2.6. Dil Bilgisi

“Dil bilgisi, dilin ses, sözcük, cümle ve anlam özelliklerine ilişkin kuralları içeren bilgiler olarak tanımlanmaktadır. Türkçe programlarının amaç ve davranışlarına bakıldığında, dilbilgisinin kural ve terimlerinin öğretilmesini, öğretilen bu bilgilerin kullanılmasını hedefleyen amaç ve davranışların bulunduğu görülmektedir” (Karadüz, 2007, s. 282-283).

Dil bilgisi, dilin kuralları, ses, sözcük yapısı ve dilin kurallarıyla ilgili olan süreci kapsamaktadır. Aynı zamanda dilbilgisi diğler dört temel dil becerisinin desteği konumundadır. 2006 Türkçe 8. sınıflar öğretim programı incelendiğinde dilbilgisi etkinlikleri dinleme, konuşma ve yazma etkinlikleri içerisine uygulanmaya çalışılmıştır. Zaten dil bilgisi etkinliklere kuru kuramsal bilgilerin verildiği bir alan olmaktan çıkıp temel dil becerilerinin içerinse serpiştirilmelidir, uygulamaya dayalı olmalıdır.

“Okullarımızda bugüne kadar süregelen dil bilgisi öğretiminin öğrencilerin dil becerilerini desteklemediği, sadece sınavlarda soru çözmek için bu bilgilerin kullanıldığı herkes tarafından kabul edilen bir gerçektir” (Karadüz, 2007, s. 285). Bu durum da öğrencilerin sınava hazırlanmak için dil bilgisini teorik olarak öğrenmekte olduğunu ve bunu konuşma ve yazma becerilerine aktaramadığını göstermektedir. Bu sorunun çözümü için başta söylediğimiz gibi dil bilgisi salt kuramsal ve teorik olarak değil diğer temel dil becerilerini geliştirici nitelikte, uygulanabilir olmalıdır.

2.7. Dinleme Becerisi

Türkçe dersi öğretim programında en fazla yer verilen kazanım olan dinleme becerisinin araştırmacılar tarafından pek çok tanımı yapılmıştır. Bu tanımlardan bir kısmı şunlardır:

“Bireyler arasında sağlıklı ilişkilerin kurulabilmesi için etkili bir iletişime ihtiyaç vardır. İnsanların her devirde en yaygın kullandıkları iletişim aracı dil olmuştur. Dil de dinleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere dört temel beceriden oluşmaktadır. Bu dil becerileri içerisinde ilk kullanılmaya başlanılan ve en çok kullanılan dinlemedir” (Doğan, 2008, s. 262).

“Dinleme, konuşan kişinin vermek istediği mesajı doğru olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilme becerisidir” (Demirel, 1999, s. 33).

“İşitsel olarak özrü olmayan normal bir insanın sahip olduğu ilk dil becerisi dinlemedir. Dinleme, kişinin işittiğini anlamak amacıyla dikkatli biçimde konuşmayı izleme çabasıdır” (Göğüş, 1978, s. 228).

“Konuşan ya da sesli okuyan bir kişinin vermek istediği mesajı, tam olarak anlayabilme becerisi” (Özbay, 2006, s. 5).

“Sosyal hayatta konuşma, okuma ve yazma ne kadar önemli ise dinleme de o kadar önemlidir. Aslında insan ilişkilerinin çoğu anlatma ile dinlemeye dayanır. Dinleme bilgi edinmenin, öğrenmenin, anlamının başlıca yollarından biridir. İnsan evde, okulda, sokakta, çarşıda, pazarda dinleme faaliyetleri ile iç içedir. Diğer taraftan kültürel hayatımızın öyle yanları vardır ki tek taraflı olarak dinleme ile ilgilidir” (Özbay, 2009, s. 65).

“İşitilene almak ve saklamak ya da işitilene anlamak amacıyla dikkat harcamak” (Sever, 2000, s. 11).

“Dinleme, karşı tarafı edilgen bir yapıda izleme değil, iletişimin tam olarak gerçekleşmesi için iletiyi alma ve yorumlama çabasıdır” (Umagan, 2007, s. 149).

“Dinleme, iletişim ve öğrenmenin en temel yoludur. Dinleme aynı zamanda zevk alma yollarından biridir” (Yıldız, 2003, s. 58).

“Dinleme süreci ses dalgalarının kulak zarına çarpıp titreşimlerle beyne iletilmesidir. Kulaklarımız ses dalgalarını toplar ve beyne iletir, başka deyişle istesek de istemesek de işitme gerçekleşir. Dinleme seslerin, iletilerin kod açımının yapılması ve anlamlandırılması ile ilişkili iken, işitme sadece ses dalgalarının belli işitme düzenekleri ile beyne iletilmesinden ibarettir” (Yüksel, 2008, s. 174).

“Genelde dinlemenin bir eylemsizlik olduğu düşünülür. Yaygın kanıya göre, dinleyen edilgen bir kişidir. Oysa söze dayalı iletişimin eksiksiz gerçekleşmesi, alıcı konumundaki dinleyicinin de yaratıcı bir etkinlik içinde olmasını gerektirir. Dinleme, gönderilen bir iletiyi alma ve yorumlama sürecidir. Algılama, kavrama gibi birtakım zihinsel davranışları içerir. Bir iletişimin sağlıklı yürütülmesinde dinleyenin ve konuşanın sorumlulukları eşittir” (Adalı, 2003, s. 32).

“Bir kişiyi ve onun dış çevreyi nasıl algıladığını anlamak için, o kişiyi dinlemek gerekmektedir. Bir başkasını dinlemek, dinleyebilmek güç bir iştir. Bir başkasına ilgi ve saygı duymayı, sabırlı, rahat ve empatik olmayı gerektirir. Denilebilir ki, olumlu ilişkiler geliştirmede, insanlardan bilgi almada, başkalarını tanımada, anlamada ve onlara yardım etmede en temel öge dinlemedir” (Cihangir, 2004, s. 11).

“Öğrenmenin ve bilgi sahibi olmanın en önemli vasıtalarından biri dinlemedir. Dinleme, konuşanın vermek istediği mesajı tam ve doğru olarak almaktır” (Çiftçi, 2007, s. 231).

Dinlemek, Türk Dil Kurumunun Türkçe sözlüğünde ise “İşitmek için kulak vermek” anlamında kullanılmıştır.

Bu tanımlardan hareketle dinleme sürecinin içinde sözlü ve sözsüz mesajları, dikkati, ilgiyi barındıran, işitilen unsurların düzenlenerek yapılandırıldığı, bilgilerin uzun veya kısa süreli olarak barındırılmasını sağlayan ve bu bilgilerle ilgili cevaplar vermeyi gerektiren, kişinin aktifliğini önemseyen anlamaya dayalı karmaşık, aktif bir süreçtir. Ayrıca dinleme, görüyoruz ki fizyolojik, sosyal, psikolojik ve bilişsel süreçler ile yakından ilişkilidir.

Dinlemenin gerçekleşmesinde bir kaynak ile alıcının arasındaki bağ oldukça önemlidir. Kısacası dinleme kaynaktan gelen mesajın algılanması ve yorumlanması olarak ifade edilebilir. Özbay (2009, s. 48), dinlemenin özelliklerini şöyle ifade etmiştir:

1. Mesajı gönderme/ iletme,
2. Mesajı işitme/ duyma,
3. Mesajın anlamlandırılması.

Eğitimin temeli olan dinleme konuşma, okuma ve yazma gibi alanlara temel oluşturduğu gibi insanın başarısındaki payı yadsınamaz. Dinleme becerisi gelişmiş öğrencilerin derslerdeki başarıları da buna paralel olarak artmaktadır. Bu sebeple dinleme eğitimine önem verilirken dinleme eğitiminin bir beceri olduğunu ve becerinin

de geliştirilebilir olduğunu unutmamak gerekir. Bu yüzden dinleme becerisinin eğitimine erken yaşlarda başlanmalıdır. Dinleme becerisini geliştirmeye dönük etkinlikler öğrenci merkezli olup öğretmen ise kutup yıldızı misali rehber konumunda bulunmalıdır.

2.8. Dinleme- İşitme

Görme ve bakma arasında nasıl bir ilişki varsa işitme ile dinleme arasında da aynı durum mevcuttur. İşitme ile dinleme birbirinden ayrı kavramlardır ve bu iki kavramı birbirinden ayırmak gerekir. Dinlemenin olabilmesi için seslerin psikolojik bir süzgeçten geçmesi gerekmektedir. Kısacası, işitme kişinin iradesiyle oluşmamış kişinin kulağı vasıtasıyla her türlü sesin beyne ulaşma sürecidir. Dinleme ise kişinin kendi iradesine bağlı olarak, seçerek ve isteyerek algıladığı sesler toplamıdır. Örneğin derste rüyalara daldığınızı düşünelim. Uzaklara dalıp gitmişsiniz. Sınıfta birtakım sesler gelmektedir, ama bunu sadece arka planda bazı gürültüler olarak duyarsınız. Halbuki öğretmen sınıfta ders anlatmaktadır. İşitiyor yani duyuyorsunuzdur, fakat dinlemiyorsunuzdur.

Dinleme ile işitme arasında derin bir farklılık olsa da iki kavram arasında ayrıca yakın bir ilişki vardır. Çünkü işitme dinlemenin ön koşuludur. Bu ifadeyi şöyle açıklayabiliriz: Her işitme bir dinleme olmayabilir, ama her dinleme bir işitmeye dayanmak durumundadır.

“İnsanın dinleme faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi için her şeyden önce işitebilmesi gerekmektedir. İyi bir dinleme için, iyi bir işitme duyusuna sahip olunmalıdır. Öyleyse, dinlemede en önemli faktörlerden biri de kulaktır. Kulaktaki herhangi bir rahatsızlık, dinlemeyi etkileyen en önemli faktördür; ayrıca işitme ve dinleme eş anlamlı sözcükler değildir” (Özbay, 2009, s. 50).

2.9. İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Dinleme Becerisinin Yeri

Türkçe dersi öğretiminin temel amacı bilgi vermek, bilgi aktarmaktan çok beceri kazandırmayı amaçlamasıdır. Bu ayrıca ana dili öğretiminin en temel amaçlarından biridir.

“Dinleme, konuşma, okuma, yazma etkinlikleri, bilgi vermekten çok uygulamalarla anlam kazanır. Çünkü dinleme, konuşma, okuma, yazmanın ilke ve kurallarına ilişkin bilgiler ne denli önemli ve kapsamlı olursa olsun, bunların öğrencilerin yaşamlarında yerleşik davranışlara dönüşebilmesi için uygulamalarla sınanması gerekir. Nasıl ki “Yüzme suda öğrenilir.” sözü yüzme öğrenebilmek için suya girmeyi ve kulaç atmayı bir gereklilik olarak yansıtır; dilsel becerilerin geliştirilmesi için de öğrencilere, bu becerilerini kullanabilecekleri, sınavabilecekleri eğitim ortamları yaratılmalıdır.

Bilinmelidir ki öğrenciler bu becerileri yineledikçe geliştireceklerdir. Türkçe öğretiminde yalnızca kuramsal bilgilerin, bir metinle ilişkilendirilmeyen soyut dil alıştırmalarının öğrencileri ezberlemeye yönelteceği, öte yandan uygulanmayan bilgilerin de kısa sürede unutulacağı bilinmelidir.” (Sever, 2006, s. 17-18).

Eğitim öğretim kurumlarımızda şimdiye kadar ne kadar vazgeçmeye çalışsak da öğretim faaliyetleri üzerinde yoğunlukla durulurken bu öğretim faaliyetlerinin beceri, uygulama veya pratiğe dönüşmesinde ciddi sıkıntılar yaşanmıştır ve yaşanmaktadır. Türkçe öğretiminde dil becerileri de bu ciddi sıkıntıdan olumsuz olarak etkilenmektedir.

“Değişik kademedeki okullarımızda Güzel Konuşma, Güzel Yazma, Yazılı Anlatım, Sözlü Anlatım, Okuma Teknikleri, Hızlı Okuma, Diksiyon gibi derslerin bulunmasına rağmen dinleme ile ilgili dersler pek yer almamaktadır. Eğitim programlarında da bu konuya çok az yer verilmekte, bu becerinin geliştirilmesiyle ilgili olarak neler yapılabileceğinden ise hiç bahsedilmemektedir. Halbuki günlük hayatta iletişim konusunda karşılaşılan problemlerin başında doğru ve iyi dinleme alışkanlığının kazanılmamış olması gelmektedir. Bu sebeple, yetişmekte olan çocuk ve gençlerimize, iyi bir dinleme becerisini okullarımızda kazandırmamız gerekmektedir” (Özbay, 2001, s. 9).

Günlük yaşantımızda insanlarla olan ilişkilerimizde iletişim probleminin en temel nedeni iyi ve etkili bir dinleme alışkanlığını kazanmamış olmamızdır. Bu yüzden okullarımızda öğrencilerimize iyi ve etkili bir dinleme becerisi kazandırmamız gerekmektedir.

Türkçe öğretim programları içerisinde dinleme becerisine ilişkin ilk bulgular 1968 programındadır.

1968 programında dinleme becerisi ile ilgili olarak:

1. Öğrencileri, sözle ve yazıyla ifade olunan düşünceleri, duyguları iyi ve doğru olarak anlamaya alıştırmak.
2. Onlara gördüklerini, duyduklarını, bildiklerini, incelediklerini, öğrendiklerini, düşünüp tasarladıklarını sözle ve yazı ile iyi ve doğru olarak anlatma kudretini kazandırmaktan söz edilmişse de öğrencilerin duyduklarını nasıl iyi ve doğru olarak anlayacakları tam olarak ifade edilmemiş, açıkta bırakılmıştır. İlk defa 1968 ilkökul müfredat programında “ dinleme eğitimi”nden doğrudan söz edilmiş, öğrencilerin her sınıfta “dinleme ve izleme tekniği bakımından” kazanacakları davranışlar bağlamında dile getirilmektedir (Özbay, 2005, s. 96).

1968 İlkokul Türkçe Öğretim Programı’nda Amaçlar bölümünde dinleme becerisine ilişkin verilerin daha ayrıntılı bir şekilde var olduğu görülmüştür. Dinleme becerisi ile diğer dil becerileri arasında sıkı bir bağ olduğu belirtilmiştir. Ayrıca programda şu bilgilere yer verilmiştir:

“ Türkçe derslerinin bütün çalışmaları arasında öğrenciler, karşılarındakilerin söylediklerini dinlemeye, anlamaya ve gerekince, belli kurallara uyarak cevap vermeye veya söz almaya alıştırmalıdır. Hayatımızda dinlemenin ve dinlenenin anlamının önemi büyüktür. Bugün bilgilerimizin bir kısmını radyo, konferanslar, mülakatlar yolu ile kazanmaktayız. Toplum düzeni, özel yaşayışımız kişilerin birbirleriyle karşılaşma konuşmaları ve birbirlerini anlamalarını zorunlu kılmaktadır. Öğrenciler, derslerin önemli bir kısmını dinleyerek öğrenirler. Bunun için öğrencilere Türkçe derslerinde dinleme alışkanlığı kazandırılmalıdır” (Temizyürek ve Balcı, 2006, s. 98).

1968’ den sonra çıkan Türkçe programlarını Özbay (2005, s. 96-97) karşılaştırarak ortaya koymuştur. Özbay, 1981 yılına kadarki programların öğrencilere kazandırılması gereken davranışlarla ilgili öğrenci düzeyine uygunluk ve somut verilerin yer almadığını 1981’den sonraki programlarda bu eksikliklerin giderek azaldığını belirtmektedir.

1981 yılında yürürlüğe giren Temel Eğitim Okulları Türkçe Öğretim Programı’nda dinleme becerisi daha ayrıntılı şekilde vurgulanmıştır. Programda söylenenleri anlamının, bize aktarılacak istenenlerin eksiksiz, kusursuz, yanlışsız anlamıyla ilgili dinleme becerisinin önemine vurgu yapılmıştır.

“1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Programı hazırlanırken öğrenciye kazandırılacak davranışların düzenlenmesinde “basitten karmaşığa, kolaydan zora, bilinenden bilinmeyene” gibi bazı ilkelere dikkat edildiği görülmektedir. 1981 programını dinleme ve izleme tekniği açısından inceleyecek olursak bu basamaklandırmaya uyulduğunu görürüz: 1. sınıfta “3-5 dakikalık bir masalı dinleyebilmek, 3-5 dakikalık bir filmi izleyebilmek” amaçlanmışken, bu süre 2. sınıfta “5-8 dakikalık bir masal ya da öyküyü, 5-9 dakikalık bir şiiri”, 3. sınıfta “8-10 dakikalık masal ya da öyküyü, 5-9 dakikalık bir filmi dinleyip izleyebilmek” olarak belirlenmiş ve basamaklandırma her sınıf seviyesine uygun olarak sürdürülmüştür. 1981 programını diğer programlardan farklı kılan bir diğer husus da bu programda “okuma”yla birlikte “dinleyip izleme”ye daha kapsamlı şekilde yer verilmiş olmasıdır. Fakat dinleme eğitiminin nasıl gerçekleştirileceği ile ilgili yeterince açıklama yoktur. Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı’nda dinlediğini anlama becerisinin önemi vurgulanmıştır; ancak ilgili hedef-davranışlara, öğretme-öğrenme durumlarına ve sınama durumlarına yeterince yer verilmemiştir. Bu durumun doğal bir sonucu olarak da Türkçe derslerinde dinlediğini anlama becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinlikler yetersiz kalmıştır” (Özbay, 2009, s. 76-77).

1981 Türkçe Öğretim Programı'nda ilköğretim öğrencilerine dinleme becerileri için uygun görülen süreler tablo halinde gösterilmiştir:

Tablo 1. Öğrencilerin Sınıflara Göre Dinleme Süreleri (MEB, 1982)

Sınıflar	Dinleme Süreleri
1. Sınıflar	3-5 dakika
2. Sınıflar	5-8 dakika
3. Sınıflar	8-10 dakika
4. Sınıflar	10-15 dakika
5. Sınıflar	15-20 dakika
6. Sınıflar	25-30 dakika
7. Sınıflar	30-35 dakika
8. Sınıflar	35-40 dakika

1981 programına baktığımızda dinleme sürelerinin neye göre belirlendiğine dair bir bilgi yoktur. Ayrıca öğrencilere kazandırılması gereken hedef davranışlarla ilgili etkinlik veya çalışma örneklerine de yer verilmemiştir.

“1998 yılında geliştirilen; fakat uygulanamayan İlköğretim Taslak Programı'nda da dinleme eğitime yer verilmiştir. Taslak programda dil becerileri dinleme, konuşma, okuma ve yazma olarak günlük hayatta en sık kullanılan temel dil becerisinden başlanarak sıralanmıştır. ‘Açıklamalar’ bölümünde dinleme eğitimi için özel bir başlık açılmış ve burada dinleme eğitimi için gerekli yönlendirmelere yer verilmiştir. Bu programda dinleme eğitim ile ilgili sadece davranışlara değil, hedeflere de yer verilmiş; davranışlar hedeflere bağlı olarak sıralanmıştır. Her sınıf düzeyi için belirtke tablosu hazırlanmıştır (Özbay, 2009, s. 80).

“ Dinleme eğitimi, programlardaki gerçek tanımına 1998 İlköğretim Taslak Programı'nda kavuşmuştur. Taslak Programda Türkçe dersi zümresi daha modern bir yaklaşımla dinleme, konuşma, okuma ve yazma olarak hayatta en çok kullanılan temel dil becerisinden başlanarak sıralanmıştır. ‘Açıklamalar’ bölümünde ise özel başlık açılarak dinleme eğitimi içinde gerekli yönlendirmelere yer verilmiştir. “Dilin dört alt becerisi içinde en çok kullanılanı dinleme becerisidir. Dinleme, iletişimin ve öğrenmenin en temel yoludur. İşitmek ile dinlemek birbirinden çok farklıdır. İşitme, isteğimiz dışı gerçekleşirken dinleme, belli bir amaç doğrultusunda yapılan, öğrenilmesi gereken bir beceridir. Dinleme eğitime küçük yaşlardan itibaren başlanmalıdır. Dinleme eğitiminin başarılı olabilmesi öğretmenin de iyi bir dinleyici olması gerekir.” Bunların yanı sıra, sadece dinleme eğitimiyle ilgili davranışları değil hedeflere yer verilmiş, davranışlar, hedeflere bağlı olarak sıralanmıştır. Her sınıf için belirtke tablosu hazırlanmıştır” (Çifçi, 2001, s. 167-168).

2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programında dinleme becerisinin ayrı bir dil becerisi olarak ele alınması ihmal edilen bu becerinin kazandırılması açısından oldukça önemlidir. Dinleme becerisi okuma, konuşma, yazma ve dilbilgisi öğrenme arasında % 15 oranında yer almakta, dinleme ile ilgili beş amaç ve kırk iki kazanıma yer verilmiştir.

“Programda dinleme/ izleme becerisi; öğrencilerin iyi bir dinleyici/ izleyici olabilmesine yönelik olarak hazırlanmış düzeye uygun kazanımlar ile bu kazanımları hayata geçirmeye yönelik etkinliklerden oluşmaktadır. Programın bu bölümü ‘dinleme/ izleme kurallarını uygulama, anlama ve çözümleme, değerlendirme, söz varlığını zenginleştirme, etkili dinleme/ izleme alışkanlığı kazanma’ amaçlarından oluşmaktadır. Öğrencilerin düzeylerine yönelik olarak hazırlanan kazanımların, uygun etkinliklerle desteklenerek uygulanması, öğrencilerin etkili iletişim kurmalarını ve toplum hayatına aktif birer dinleyici/ izleyici olarak katılmalarını sağlayacaktır. Aşamalı bir süreç izleyen bu sıralamanın takip edilmesi, dinleme/ izleme etkinliklerinin amacına ulaşmasını, öğrencinin toplum hayatına aktif bir dinleyici/ izleyici olarak katılmasını sağlayacak, öğrencilerin iletişim kurma yeteneklerini geliştireceklerdir” (MEB, 2006, s. 5).

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı ile birlikte her sınıf için üç adet kitap hazırlanmıştır. Bunlardan ilki okuma parçalarının bulunduğu “Ders Kitabı”, ikincisi bu metinleri işlerken öğrencilerin yapması gereken etkinlikler veya çalışma yapraklarının yer aldığı “ Öğrenci Çalışma Kitabı”, üçüncüsü ise öğretmenler için hazırlanmış olan içerisinde okuma parçalarının, öğrenci etkinliklerinin ve ders işleme süreç ve yöntemleriyle ilgili bilgilerin yer aldığı “Öğretmen Kılavuz Kitabı”dır. Ayrıca dinleme metinleri CD’ye kaydedilerek öğrenciler için çoklu ortam da sağlanmaya çalışılmıştır.

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan beş amaç ve kırk iki kazanım şunlardır:

1. Dinleme/ izleme kurallarını uygulama

1. Konuşmacının sözünü kesmeden sabır ve saygıyla dinler.
2. Başkalarını rahatsız etmeden dinler.
3. Dinlenenle ilgili soru sormak, görüş bildirmek için uygun zamanda söz alır.
4. Dinleme/ izleme yöntem ve tekniklerini kullanır.

2. Dinlenen/izlenen anlama ve çözümleme

1. Dinlenenin/ izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamların çıkarır.
2. Dinlediklerinde/ izlediklerinde anahtar kelimeleri fark eder.
3. Dinlediklerinin/ izlediklerinin konusunu belirler.
4. Dinlediklerinin/ izlediklerinin ana fikrini/ ana duygusunu belirler.
5. Dinlediklerindeki/ izlediklerindeki yardımcı fikirleri/ duyguları belirler.

6. Dinlediklerindeki/ izlediklerindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.
7. Dinlediklerinde/ izlediklerinde sebep-sonuç ilişkilerini belirler.
8. Dinlediklerinde/ izlediklerinde amaç-sonuç ilişkilerini belirler.
9. Dinlediklerindeki/ izlediklerindeki örtülü anlamları bulur.
10. Dinlediklerini/ izlediklerini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.
11. Dinlediklerine/ izlediklerine ilişkin sorular oluşturur.
12. Dinlediklerine/ izlediklerine ilişkin sorulara cevap verir.
13. Dinlediklerinde/ izlediklerinde yer alan öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.
14. Dinlediklerine/ izlediklerine ilişkin karşılaştırmalar yapar.
15. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.
16. Dinlediklerinde/ izlediklerinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.
17. İpuçlarından hareketle dinlediklerine/ izlediklerine yönelik tahminlerde bulunur.
18. Dinlediklerinin/ izlediklerinin öncesi ve/ veya sonrasına ait kurgular yapar.
19. Dinlediklerinin/ izlediklerinin başlığı/ adı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.
20. Dinlediği/ izlediği metne farklı başlıklar bulur.
21. Görsel/ işitsel unsurlarla dinledikleri/ izledikleri arasında ilgi kurar.
22. Şiir dilinin farklılığını ayırt eder.
23. Şiirin kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.
24. Dinlediklerini/ izlediklerini kendi hayatı ve günlük hayatla karşılaştırır.
25. Dinlediği/ izlediği kişi, konu ya da metnin yazarı şairi hakkında bilgi edinir.

3. Dinlediklerini/ izlediklerini değerlendirme

1. Dinlediklerini/ izlediklerini dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
2. Dinlediklerini/ izlediklerini içerik yönünden değerlendirir.
3. Dinlediği/ izlediği kişiyi sesini ve beden dilini etkili kullanma yönünden değerlendirir.

4. Söz Varlığını Zenginleştirme

1. Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.
2. Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.
3. Tekerleme, sayışmacaları bilmece ve yanıltmacaları ezberler/ kullanır.
4. Şiir, türkü, şarkı türlerinde metinler ezberler.
5. Dinlediklerinde/ izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.
6. Dinlediklerinden/ izlediklerinden hareketle yeni öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.

5. Etkili Dinleme/ İzleme Alışkanlığı Kazanma

1. Yaşına ve seviyesine uygun sanat ve bilim etkinliklerine dinleyici/ izleyici olarak katılır.
2. Şiir, hikâye, masal dinletilerine katılır.
3. Çok yönlü iletişim araçlarındaki yayınlardan ilgi, istek ve ihtiyaçlarına uygun olanlarını takip eder.
4. Kaset, CD, film vb. kaynaklardan kişisel arşiv oluşturur (MEB, 2006, s. 15-20).

Aynı zamanda 2006 İlköğretim Türkçe Öğretim Programı'nda materyallerin bulunması gereken özellikler şöyle belirtilmiştir:

1. Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olmalıdır.
2. Milli, kültürel ve ahlâkî değerlere, milletin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlar yer almamalıdır.
3. Siyasî kutuplaşma ve ayrımcılığa yol açacak bölücü, yıkıcı ve ideolojik ifadeler yer almamalıdır.
4. Öğrencilerin sosyal, zihinsel, psikolojik gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek cinsellik, karamsarlık, şiddet vb. öğeler yer almamalıdır.
5. İnsan hak ve özgürlüklerine, insani değerlere aykırı öğeler yer almamalıdır.
6. Dersin amaçları ile kazanımlarını gerçekleştirecek nitelikte olmalıdır.
7. Öğrencilerin ilgi alanlarına ve seviyesine uygun olmalıdır.
8. İşlenecek süreye uygun uzunlukta olmalıdır.
9. Türkçenin anlatım zenginliklerini ve güzelliklerini yansıtmalıdır.
10. Dinleme metinlerinde, metnin özünü ve anlam bütünlüğünü bozmamak kaydıyla kısaltma ya da düzenlemeye gidilebilir. Düzenleme sırasında metne cümle ya da paragraf düzeyinde ekleme yapılamaz.
11. Aynı temada birden fazla dinleme/ izleme materyaline yer verilecekse bunların türleri farklı olmalıdır.
12. Öğrencilerin dil zevkini ve bilincini geliştirecek, hayal dünyalarını zenginleştirecek nitelikte olmalıdır.
13. Öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunacak ve onlara estetik duyarlılık kazandıracak nitelikte olmalıdır (MEB, 2006, s. 57).

2.10. Dinlemeyi Etkileyen Faktörler

Dinleme becerisinin oluşmasında olmazsa olmaz üç unsur vardır. Bu unsurlar: Konuşmacı, dinleyici ve konudur. Dinleme becerisinin verimli ve düzgün bir şekilde yürüebilmesi bu üç unsurun uyumuna bağlıdır. Bu unsurlardan herhangi birisindeki bir aksaklık dinleme becerisinin işlerliğini azaltıp verimliliğini düşürür. Dinlemeyi etkileyen faktörler şunlardır:

2.10.1. Konuşmacıya Bağlı Faktörler

Dinleme ediminin gerçekleşmesinde en az iki kişinin bulunması gerekmektedir. Bu iki kişiden birisi dinleyen birisi de konuşmacıdır. Dinleme ediminin verimli bir şekilde sürdürülmesinde konuşmacının nitelikleri oldukça önem arz etmektedir.

Konuşmacının başarılı olması sesini ve beden dilini etkili ve verimli kullanabilmesine, konuya hâkim olmasına bağlıdır. Bununla birlikte konuşmacının psikolojik ve sosyal süreçler bakımından da hazır olması gerekmektedir. Yani, heyecanını kontrol etmek, göz teması kurmak, konuşmacıya karşı dinleyicinin tutumu, dinleyicinin dikkatini dağıtmamak (seçtiği kıyafet, konudan kopma...) gibi etkenler bu süreçleri oluşturur. Özbay (2009, s. 169), kısacası dinlemeyi etkileyen faktörlerden konuşmacı faktörünü şöyle sıralar:

1. Öğretmenin/ konuşmacının konuyu sunma biçimi,
2. Öğretmenin/ konuşmacının duruşu, mimik ve jestleri,
3. Öğretmenin/ konuşmacının ses tonu,
4. Öğretmenin/ konuşmacının bilgi birikimi,
5. Öğretmenin/ konuşmacının dili kullanma becerisi.

2.10.2. Dinleyiciye Bağlı Faktörler

Dinleme becerisinin gerçekleşmesinde dinleyicinin etkinliği ve verimliliği önemlidir. Öncelikle dinleyicinin işitme yetisine sahip olması gerekmektedir. Önceki sayfalarda değinilmişti, işitme dinleme için ön koşuldur. Ayrıca dinleme sürecinin tam ve verimli olabilmesi dinleyicinin mesajı anlamlandırıp yorumlama becerisine sahiptir. Kısacası dinleyicinin zekâsı devreye girmektedir.

Dinleme becerisinin gerçekleşmesinde dinleyicinin dinlediği konunun önemini bilmesi de oldukça önemlidir. Dinleyici dinlediği konunun önemini bildiği takdirde konuya dikkatini yoğunlaştırmaktadır.

Dinlemede dinleyici ve konuşmacının aynı dili konuşuyor olması da iletişimin verimini de arttırmaktadır. Diğer bir ifadeyle konuşmacının ve dinleyicinin dil yeterliliği eşit düzeyde olmalıdır.

Dikkat, dinleyicinin dinlemeyi verimli şekilde sağlaması açısından önemlidir. Dinleyicinin dinlediği konuya dikkatini yoğunlaştırması dinlemenin verimli sürmesini sağlamaktadır. Bunun için dikkati geliştirici ve dikkati toplayıcı etkinliklere sıklıkla yer verilmelidir.

Dinlemeyi etkileyen dinleyiciden kaynaklanan faktörlerden biri de olumsuz dinleme alışkanlıklarıdır. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

1. Anlatılan konuya ilgi göstermeme,

2. Öğretmene karşı olumsuz tutum,
3. Yarım dinleme veya dinliyormuş gibi görünme,
4. Anlatılan her şeyi aynen not etmeye çalışma,
5. Pasif dinleme (Yıldırım, Doğanay ve Türkoğlu, 2009, s. 102).

2.10.3. Konu Faktörü

Konuşmacı, dinlemenin etkin ve verimli şekilde sürmesinde en önemli unsurlardan biridir. Konuşmacıya dinleme sürecinde çok önemli görevler düşmektedir. Bunlardan biri de konuyu uygun ve düzgün biçimde vermektir. Bu arada dinleyici ve konunun özelliklerini iyi bilerek hareket etmelidir.

“Anlamayı engelleyen veya verimli dinlemeye yardım eden öğeler, nasıl söylenildiği kadar ne söylendiğiyle de ilgilidir. Dinlenen konuya ait kelimeler tanıdık değilse, ifadeler eskiyse veya düşünceler belirsizse iyi dinleyici güçlük çeker, zayıf dinleyici ise konudan hiç yararlanmaz” (Özbay, 2009, s. 171).

2.10.4. Ortam (Çevre) Faktörü

Dinleme ediminin oluşmasında en önemli faktörlerden biri de dinlemenin gerçekleşeceği “ortam” faktörüdür.

Dinlemenin gerçekleşeceği ortamın sağlıklı işitmeye engel olmaması gerekmektedir. Bunun için de düzenlenmiş sınıf veya dinleme ortamlarında akustiğe, sesin yankılanmamasına, ortamın çok kalabalık olmamasına dikkat edilmelidir. Ayrıca dinleme ortamında oturma düzenine, oturma malzemelerinin yapısı, oturma esnasındaki pozisyonlarımız dinlemenin verimini etkilemektedir. “Oturma malzemelerinin veya dinleme esnasındaki duruşla ilgili önemli bir çalışma yapılmıştır: Kol kavuşturma ile ilgili olarak ABD’de yapılan araştırmalar çok ilginç birtakım sonuçlar ortaya koymuştur. Bir öğrenci grubundan, bir dizi konferansa katılmaları istenmiş ve her öğrenciye kol ve bacaklarını kavuşturmamaları ve rahat, gevşek bir oturma biçimi benimsemeleri talimatı verilmiş. Konferansların sonunda her bir öğrencinin konuyu ne kadar hatırladığı ve bildiği test edilmiş ve konferansçıya karşı tavrı not edilmiş. Aynı sürece maruz kalan ikinci bir grup öğrenciye, konferans süresince kollarını sımsıkı kavuşturmaları talimatı verilmiş. Sonuçlar, kolları kavuşulu olarak oturan grupta diğer gruba göre yüzde otuz sekiz daha az öğrenme ve hatırlama olduğunu göstermiş. İkinci grup ayrıca, konferanslar ve konferansçı konusunda daha eleştirel bir yaklaşıma sahipmiş” (Çifçi, 2001, s. 167-168).

2.11. Dinleme Türleri

Araştırmamızda dinleme türleri ile ilgili pek çok yazarın pek çok kaynakta farklı sınıflamalar yaptığı görülmüştür. Dinleme türleri ile ilgili sınıflandırmalara bakacak olursak:

- 1) Göğüş (1978) dinleme türlerini:
  - Dikkatli Dinleme
  - Doğru Dinleme
  - Eleştirel Dinleme olarak sınıflandırmıştır.
- 2) Özdemir (1987) dinleme türlerini:
  - Yalın Dinleme
  - Ayırıcı Dinleme
  - Eğlenmek ve Yorgunluklarımızı Gidermek İçin Dinleme
  - Bilgi Edinmek İçin Dinleme
  - Bilgileri Düzenleme İçin Dinleme
  - Eleştirel Dinleme
  - Yaratıcı Dinleme olarak sınıflandırmıştır.
- 3) Kantemir (1997) dinleme türlerini:
  - Gönüllü veya Gönülsüz Dinleme
  - Rastgele veya Maksatlı Dinleme
  - Disiplin veya Değişikliğe Dayanan Dinleme
  - Eleştirici veya Eleştirici Olmayan Dinleme
  - Sem pati veya Antipati ile Dinleme olarak sınıflandırmıştır.
- 4) Aytaş (1999) dinleme türlerini:
  - Pasif Dinleme
  - Seçerek Dinleme
  - Katılımlı Dinleme
  - Duygusal Dinleme
  - Eleştirel Dinleme olarak sınıflandırmıştır.
- 5) Öz (2001) dinleme türlerini:
  - Bilgi Edinmek İçin Dinleme
  - Karşılıklı Konuşmaları İzleyebilme
  - Konuşulanları Dinleme
  - Sesli Okuma Sırasında Dinleme
  - Bir Temsili, Bir Söz Korosunu Dinleme olarak sınıflandırmıştır.
- 6) Nas (2003) dinleme türlerini:
  - Eleştirel Dinleme
  - Etkin Dinleme olarak sınıflandırmıştır.

7) Cihangir (2004) dinleme türlerini şöyle sınıflandırmıştır:

Tablo 2. Dinleme Türleri

Etkili Dinleme Türleri	Etkisiz Dinleme Türleri
Katılımcı Dinleme	Yetersiz Dinleme
Edilgin Dinleme	Kalıplaşmış Dinleme
Empatik Dinleme	Yüzeysel Dinleme
Yargısız ve Eleştirel Dinleme	Görünüşte Dinleme
Derinlemesine Dinleme	Seçerek Dinleme
Çözümleyici Dinleme	Duyguya Saplanarak Dinleme
Etkin/ Aktif Dinleme	Savunucu Dinleme
Dikkatle Dinleme	Tuzak Kurucu Dinleme
Yorumlayıcı Dinleme	

8) Beyreli, Çetindağ ve Celepoğlu (2005) ve Aktaş ve Gündüz (2009) dinleme türlerini:

- Dikkatli Dinleme
- Doğru Dinleme
- Eleştirel Dinleme
- Not Alarak Dinleme olarak sınıflandırmışlardır.

9) Yakıcı ve diğerleri (2005) dinleme türlerini:

- Etkin Dinleme
- Empatik Dinleme
- Savunmacı Dinleme
- Görünüşte Dinleme
- Pasif Dinleme
- Seçerek Dinleme
- Yaratıcı Dinleme
- Gönüllü Dinleme
- Duygusal Dinleme
- Tuzak Kurucu Dinleme olarak sınıflandırmıştır.

10) Ünalın (2006) dinleme türlerini:

- Seçerek Dinleme
- Aktif Dinleme
- Eleştirel Dinleme
- Yaratıcı Dinleme
- Empatik Dinleme

11) Yalçın (2006) dinleme türlerini:

- Seçerek Dinleme
- Katılımlı Dinleme

- Eleştirel Dinleme

12) Umagan (2007) dinleme türlerini:

- Etkili Dinleme Türleri (gönüllü, stratejik, amaçlı, haz almak için, eleştirel dinleme)
- Etkisiz Dinleme Türleri (gönülsüz, antipatik, yüzeysel, görünüşte dinleme)

13) Özbay (2009) ise dinleme türlerini

- Ayrıştırıcı Dinleme
- İletişimsel Dinleme
- Estetik Dinleme
- Bilgi İçin Dinleme
- Eleştirel Dinleme olarak sınıflandırmıştır.

14) Akyol (2010) ise dinleme türlerini:

- Aktif Dinleme
- Stratejik Dinleme
- Diyalog ve Sunuya Dayalı Dinleme
- Amaçlı Dinleme (Kendi içinde “Bilgi Edinmeye Dayalı Dinleme”, “Yorumlayıcı Dinleme”, “Eleştirel Dinleme” ve “Estetik Dinleme” şeklinde sınıflandırmıştır.)

Çalışmamızın temelinde İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) öğretim programı esas alındığından programdaki dinleme türlerine yer verilmiştir. Programda dinleme türleriyle ilgili daha işlevsel olması açısından amaç ve uygulamalar gösterilmiştir (MEB, 2006, s. 61-62).

2.11.1. Katılımlı Dinleme/İzleme

Amaç: Dinleme sürecinde zihinde oluşan soruların konuşmacıya iletilerek dinlenenlerin daha iyi kavranmasıdır. Dinlenenlerin ve soruların konuşmacıya yansıtılarak karşısındakine dinlediğini hissettirme, konuşmacının rahatlamasını ve iletişimin amacına ulaşmasını da sağlar.

Uygulama: Dinleme sırasında başka işle uğraşmamak ve konuşmacı ile göz teması kurmak gereklidir. Konuşmacıdan anlatılanlara açıklık getirmesini istemek, konuşmacının sözlerini ve duygularını geri yansıtmak, fikir ve duygularını özetlemek bu uygulamada yapılacaklardır.

Uygun yerlerde konuşmacının sözleri özetlenmeli veya söylenmek istenen geri bildirimle verilmelidir. Dinleyici aşağıdaki ifadeleri kullanabilir:

- “Eğer yanlış anlamadıysam... dediniz.”
- “Arkadaşımız hastalandığı için üzgünüz.”
- “Bu durum karşısında nasıl davranacağımızı bilemediğinizden tedirginsiniz.”

Dinleyici, konuyu daha iyi anlamak, istekte bulunmak veya karmaşık bir probleme çözüm sunmak amacıyla da konuşmacıya sorular sorabilir. Böyle durumlarda not alınarak veya araya girilerek “Söylediklerinizi tam olarak anlayamadım. Daha açık söyler misiniz?” gibi açıklama soruları sorulabilir.

2.11.2. Katılımsız Dinleme/İzleme

Amaç: Dinleme/izleme sürecinde öğrencilerin dinledikleri üzerinde düşünmelerini sağlayarak zihinsel faaliyetlerini etkin kılmaktadır.

Uygulama: Dinlenen metnin bir süreçten mi bahsettiği, yoksa bir açıklama mı getirdiği belirlenir. Metnin türüne ve metinden elde etmek istenilenlere uygun olarak zihinde “Kim, ne, nereye, ne zaman, nasıl?” gibi sorulara cevap bulmaları için öğrenciler yönlendirilir.

2.11.3. Kendini Konuşanın Yerine Koyarak Dinleme/ İzleme (Empati Kurma)

Amaç: Dinleyicinin kendisini konuşmacının yerine koyarak onun neler hissettiğini, sözlerinin hangi deneyimleri yansıttığını, kendini ve dünyayı nasıl algıladığını anlamaktır.

Uygulama: Öğrencilerden konuşmacının veya dinlediklerindeki/ izlediklerindeki varlık ve şahıslardan birinin yerine kendilerini koyarak olayları, duygu ve düşünceleri anlamaları istenir. Bu yöntemle yapılan dinleme/ izleme diğer kişi ile aynı fikri paylaşma anlamına gelmez. Bir süre için kendi duygu ve düşüncelerinden sıyrılarak olaylara ve durumlara karşısındaki bakış açısıyla bakmayı ve onu anlamayı gerektirir. Öğrenci, kendisini karşısındaki yerine koyarken o kişiyi iyi-kötü, onun duygu ve düşüncelerini de doğru-yanlış olarak değerlendirmekten kaçınmalıdır; çünkü ön yargılı yaklaşım karşımızdakini anlamamızı engeller.

2.11.4. Yaratıcı Dinleme/ İzleme

Amaç: Öğrencilerin dinlediklerini/ izlediklerini yorumlaması ve bunlardan yeni fikirler üretmesidir.

Uygulama: Bu yöntem iki şekilde uygulanabilir:

1. Katılımsız dinleme/ izleme yapılarak konuşmacının sözlerinden yeni düşünce ve hayaller üretilir.
2. Katılımlı dinleme/ izleme yapılarak konuşmacının sözlerinden üretilen düşünce ve hayaller ifade edilir. Konuşmacının daha rahat ve yaratıcı düşünmesini sağlamak için yönlendirici sorular sorulur veya cesaret verici sözler söylenir.

2.11.5. Seçici Dinleme/ İzleme

Amaç: Dinlenenlerin/ izlenenlerin içinden ilgi ve ihtiyaca yönelik olanların seçilerek dinlenmesi/ izlenmesidir.

Uygulama: Seçici dinleme/ izleme aşağıdaki şekillerde uygulanabilir:

1. Önceden hazırlanmış sorular dağıtılarak öğrencilerden bunların cevaplarını bulmaya yönelik olarak dinlemeleri/ izlemeleri istenir.
2. Dinleme/ izleme amacına veya ilgi alanına yönelik olarak dinlenenlerden/ izlenenlerden bir veya birkaç bölüm/konu seçilerek yalnızca bu kısımlar dikkatle dinlenir/ izlenir.

Örneğin; hazırlanan bir karşılıklı konuşmada (öğretmen-öğrenci, doktor-hasta, satıcı-müşteri vb.) tarafların birbirlerinin konuşmalarından seçme yapmaları ve bunu sınıfta değerlendirmeleri istenir.

2.11.6. Eleştirel Dinleme/ İzleme

Amaç: Öğrencilere dinledikleri/ izledikleri hakkında soru sorma alışkanlığı kazandırarak konu hakkında düşüncelerini; konuyu olumlu ve olumsuz yanlarıyla, tarafsız bir bakış açısıyla değerlendirmelerini sağlayarak onlara kendi doğrularını buldurmaktır.

Uygulama: Sunulan bilginin konuşmacının kişisel duygu ve düşüncelerini mi yansıttığı, yoksa bilimsel verilere ve gözlemlere mi dayandığı hızlı bir şekilde analiz edilmelidir. Bunun için öğrencilerin konuya yönelik olarak aşağıdaki soruları sorma becerisini kazanmış olmaları gerekmektedir:

1. Konuşmanın amacı nedir?
2. Konuşmacı konuyla ilgili yeterli bilgi ve birikime sahip mi?
3. Verilen bilgiler güncel ve geçerli midir?
4. Konu tarafsız bir bakış açısıyla mı ele alınıyor? Eleştiriler doğru mu?
5. Alternatif çözüm önerileri sunuluyor mu?
6. Çözüm önerileri bilimsel mi?

2.11.7. Not Alarak Dinleme/ İzleme

Amaç: Dinlenenlerin/ izlenenlerin daha kolay anlaşılmasını ve hatırlamasını sağlamaktır.

Uygulama: Öğrencilerden dinleme/ izleme amaçlarına göre notlar almaları istenir. Not alırken dikkat etmeleri gereken noktalar (ana fikrin, önemli ifadelerin, güzel sözlerin not alınması, özgün ifadelerin kullanılması vb.) hatırlatılır. Öğrencilere not alabilecekleri çalışma kağıtları da verilir.

Bu çalışmamız not olarak dinleme becerisine yönelik olduğundan şimdi de çalışmamızın bu kısımlarında “not alma becerisi”, “not alma teknikleri”, “not almanın yararları” gibi konuların üzerinde durulacaktır.

2.12. Not Alma

İnsanoğlu iletişiminin hâlâ büyük bir çoğunluğunu konuşmayla sözel olarak gerçekleştirmektedir. “İnsan iletişiminin yaklaşık %90’ı sözel olarak yapılmaktadır. Bu iletişimin ancak yarısı kısa bir süre sonra hatırlanabilir. Aradan daha fazla zaman geçtiğinde ise % 20-25 bile zor hatırlanır.” (www.geocities.com/explanation) adresinden 11.12.2015. tarihinde erişilmiştir.

Buradan da anlaşılıyor ki öğrenmenin, sözel iletişimin kalıcı olması için, yani bireyin bilgilerini daha uzun süreli muhafaza etmesi için bildiklerini, öğrendiklerini not alması gerekmektedir.

Öğrenciler sınıfta ne kadar iyi dinlerlerse dinlesin veya anarlarsa anlasın öğrenilen bilgilerin kalıcı olması için tekrara ihtiyaç vardır. Bu kalıcılığı sağlamada da öğrencilerin dinlerken not almaları oldukça önemlidir.

“Not alma stratejileri, öğrencinin önemli bilgiyi ayırt etmesini ve kendisi için daha anlamlı olacak şekilde organize etmesini gerektirir. Bu durumda öğrencinin not alma stratejisini kullanması, hem dikkatini önemli bilgi üstünde yoğunlaştırmasını hem eski ve yeni bilgiler arasında ilişkiler kurmasını hem de bilgiyi kendisi için anlamlı olacak biçimde yeniden örgütlenmesini gerektirmekte ve sağlamaktadır” (Senemoğlu, 2001).

“Sınıfta sunulan konu öğrenciye ilginç geliyor ve öğretmen de ilgi çekici biçimde işliyorsa, öğrenilen bilgilerin devamlı anımsanacağı zannedilir. Oysa öğrenilenlerin büyük kısmı çok kısa sürede unutulur. Bilgiyi saklamanın ve ilerde anımsamanın en etkili yolu not alma ve daha sonra bu bilgileri tekrarlamadır” (www.ram.gov.tr/index) adresinden 11.12.2015 tarihinde erişilmiştir.

Alanyazına bakıldığında not alma ile ilgili “not alma, not tutma, not düşme, not etme, not çıkarma” gibi ifadeler karşımıza çıkmaktadır. Konuyla ilgili araştırmacılar farklı farklı kullansalar da kavram karmaşası oluşmuştur. Aslında not alma, dinlenen ve okunan bilgilerin başlıca noktalarının özetlenerek yazılması; not tutma ise dinlenen veya okunan bilgilerin tamamının yazıya geçirilmesi işlemidir. Bu yüzden kişi not alırken fiziksel veya zihinsel olarak zahmetli bir süreçle baş başadır. Çünkü kişi okuduğu veya dinlediği bilgileri özetleyerek, tablolar, şemalar çıkararak, kısaltmalar yaparak zahmetli bir işe girer. Not tutmada ise aksine kişi sadece duyulanı veya okunanı olduğu gibi kaydetme ile uğraşır ve bu süreç pek yorucu, zahmetli olmamaktadır. Alanyazınımız tarandığında ise çalışmaların büyük çoğunluğunun “not alma” ifadesini kullanageldiği görülmüştür.

Not alma, farklı şekillerde ifade edilmiştir. Bunlar:

“Biri konuşurken onun söylediklerini yazmak” ve “Bir şeyi başlıca noktalarını özetleyerek yazmak” (TDK, 2011, s. 1779).

“Okunan ya da dinlenilenden, gerekli bir bilginin, beğenilen bir sözün seçilip deftere ya da fişlere yazılması” (Göğüş, 1978, s. 284).

“Söylenen sözleri özetleyerek yazmak” (Aksoy, 1995, s. 981).

“Hatırlanması gereken herhangi bir bilgi ve olay için bir yere kısaca yazılan yazıya not denir. Not alma, herhangi bir kimseyi dinlerken veya eseri okurken gerekli temel bilgilerin bir yere kaydedilmesidir” (Beyreli, Çetindağ ve Celepoğlu, 2005, s. 132).

“Not almak söyleneni anlam kaygısı taşımadan kulağın her duyduğunu mekanik bir şekilde kağıda geçirmek demek değildir. İlgisizlik veya yorgunluk sonucu söylenen her cümleyi art arda kağıda geçirmeye çabalarken bambaşka şeyler düşünenlerin ya da düşleyenlerin sayısı hiç de az değildir. Alınan bu notları kullanma anı geldiğinde ise boz-yap bulmacası bir türlü tamamlanamaz, çünkü birçok parçası eksiktir” (Simonet ve Simonet, 2002, s. 24).

Not alma yukarıdaki tanımlardan da görüldüğü gibi önemli noktaları ortaya koyup kaydetme, aynı zamanda da muhafaza etme süreci olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerçekten de günümüz gelişen teknolojinin katkılarıyla dinlenen, okunan birçok veri kayıt altına alınmaktadır. Fakat insanoğlu bu zamanda teknolojinin daha da gelişimiyle bilgi de artmakta, hatta bilgi yığınları oluşmaktadır. İnsanoğlu da bu bilgi yığınları arasında seçme yoluna gitme, işlevsel olanı alıp diğerlerini eleme yolunu kullanmaktadır. Tam bu esnada da önemli ve işlevsel bilgilerin seçilmesini sağlayan not alma karşımıza çıkmaktadır.

Öğrenciler not alma sürecini öğretmenin anlattıklarını veya söylediklerini hiç değiştirmeden aynen yazıya geçirme veya kaydetme olarak algılamakta ve verimli, doğru not alma sürecini yaşayamamaktadırlar. Öğrenci öğretmenden aynen duyduğunu yazmaya çalışması anlatılan konuya yetişememesine neden olmaktadır. Bu anlamda “not alma” ile “dikte çalışmaları”nı karıştırmamak gerekir. Aslında öğrencilerin yaptıkları birer dikte çalışmasından ibarettir. Göğüş (1978, s. 378) dikteyi, “seçilmiş bir yazıyı öğrencilere söyleyerek yazdırmadır; yazın eğitiminde çok kullanılmış bir yöntemdir.” diye ifade eder. Aslında dikte çalışmalarını söylenileni kaydeden kayıt cihazının işlenişine benzetebiliriz.

Öğrencilerin not alırken yaşadıkları bir sorun da, not alırken kısaltmalar yapmaları ve bu notları belli bir temele oturtamadığından daha sonra okuyamamaları ve daha sonra da anlayamamalarıdır. Bu belirtilen sıkıntılar etkili ve doğru bir not alma uygulamalarıyla oluşur. Aşağıda derste not alan öğrencilerin sıklıkla karşılaştığı sorunlara yer verilmiştir.

Tablo 3. Derste Not Almada Yaygın Sorunlar (www.ram.gov.tr).

SORUN	ÇÖZÜM
“Zihnim dağılıyor ve sıkılıyorum.”	Sınıfın önüne otur. Konuyu önceden incele. Derste yanıtlanmasını beklediğin sorular hazırla.
“Öğretmen çok hızlı konuşuyor.”	Kısaltma sistemi geliştir. Kısaltmalar kullan. Daha sonra doldurmak için boşluklar bırak.
“Öğretmen konuyu dağıtıyor.”	Konuyu önceden gözden geçirerek örgütlenme ilkelerini belirle. Dersten sonra notlarını tekrar düzenle.
“Bazı düşünceler uygun görünmüyor.”	Bu düşünceleri notunda sayfanın yanına veya parantez içine al. Daha sonra notlarını gözden geçirirken kontrol et.
“Her şeyi önemli görüyor.” veya “Hiçbir şey önemli değil.”	Ya konu hakkında bilgi sahibi değilsin veya anahtar kavramları belirleyemiyorsun. Konuyu anlamamışsın. İlgili ders kitabından konuyu incele.
“Tüm teknik terimleri telaffuz edemiyorum.”	Yeni terimleri okuduğu gibi kaydet. Notlarını tekrar gözden geçirirken doğrusunu yaz.
“Öğretmen terimleri açıklamadan kullanıyor.”	Anlamadığın terimleri kaydet. Kitabın sözlük kısmına veya sözlüğe bakarak notunda bıraktığın boş yere anlamını yaz.
“Öğretmen doğrudan kitaptan okuyor.”	Kitaptan pasajları işaretle. Öğretmenin yorumlarını not kağıdının yanına yaz, nerede bulunduğunu kaydet.

Not alma tekniği alanyazın incelendiğinde çeşitli kaynaklardan hareketle ortaya çıktığı görülmektedir. Bunları: “dinlediklerinden not alma, okuduklarından not alma, gördüklerinden not alma, düşündüklerinden not alma” olarak açıklayabiliriz. Dinlediğimiz, okuduğumuz, gördüğümüz veya düşündüğümüz veriler not almanın temelinin, kaynağını oluşturmaktadır.

Not alma süreci bireylerin pasif konumda değil aktif konumda olduğu bir süreçtir. Özbay not almanın iki büyük faydası olduğunu ifade eder: “Birincisi, not alma eğitimin en önemli ilkesi olan ‘aktif katılımı’ sağlar. İkincisi, not alma ve alınan notları yeniden düzenleme, eğitimin en büyük düşmanı olan unutmayı önler” (Özbay, 2005, s. 50).

“Dinleme sürecinde daha etkili ve kalıcı öğrenmeler için bireyler notlar alırlar, önemli gördükleri yerleri daha özenle kaydederler ve öğrendiklerini sınıflandırarak daha etkili bir öğrenme gerçekleştirmeye çalışırlar. Not alma süreci aktif dinleme sürecidir ve

bireyler öğrendiklerinin daha kalıcı olması yolunda yazarak katılım gösterirler’’ (Karadüz, 2010, s. 49).

Karadüz’ün vurguladığı etkin katılım ve kalıcı öğrenmenin sağlanması öğretimdeki ve öğrenmedeki en önemli amaçtır. Her bireyin dinlediğini önce kendi zihninde yorumlaması, yarar sağlayacağını hissettiği kısımları kendi ifadeleriyle (kısaltma yaparak, altını çizerek vb.) kağıda aktarması etkin katılım ve kalıcı öğrenmenin sağlayıcılarından.

“Not alma sırasında dinleyici aktif bir yol izler öyleyse yazdığı şey üzerine düşünür ve belleğine yerleşmesine yardımcı olur; notlar yeniden ele alınıp okunduğunda aradan uzunca bir zaman geçmişse bile çalışmanın önemli bir bölümü çok net bir biçimde hatırlanacaktır’’ (Simonet ve Simonet, 2002, s. 39).

Not alma işlemi bireyin her ortamda rahat bir şekilde kullanabileceği bir etkinliktir. “Not tutmak mekanik bir etkinlikten çok zihinsel bir etkinliktir. Bu etkinlik şu aşamadan oluşmaktadır:

- İşitmek
- Dinlemek
- Anlamak
- Analiz etmek
- Seçmek
- Yazmak’’ (Özbay, 2009, s. 122)

Not alarak dinleme becerisinin faydalarını Özbay (2009, s. 121-122) şöyle sıralamıştır:

1. Not tutarak dinleme, dinleyicinin konuşmadaki düşünce akışını daha iyi takip etmesine ve konuşmayı daha iyi anlamasına olanak sağlar.
2. Not tutarak dinleme, dinleyicinin dikkatinin dağılmasına engel olur.
3. Not tutarak dinleme, dinleyicinin konuşmadaki önemli noktalarla detayları birbirinden ayırmasını sağlar.
4. Dinleme (kaydedilmemişse) okuma gibi ihtiyaç duyulduğunda tekrarlanabilecek bir etkinlik değildir. Bir kimse okuduğu bir şeyi bir müddet sonra tekrar okuyabilir. Fakat bu imkan dinleme için geçerli değildir. Oysa dinleme esnasında not tutan kimse, daha sonra o notlarına bakarak dinlediklerini hatırlayabilir. Bu sayede dinlediklerinden daha sonra da yararlanabilir.
5. Not tutarak dinleme, kişiye zaman kazandırır; çünkü dinleme sırasında tutulan notlar, daha sonra uzun çalışmalarla elde edilebilecek bilgileri çok kısa zamanda tekrar etme olanağı sağlar.

Görüldüğü gibi not alma öğrencinin zamanını işlevsel bir şekilde kullanmasını, önemli yerlere odaklanmasını, bilgilerin daha somut bir şekilde hafızasında kalmasını sağlamaktadır.

2.13. Not Alma İlkeleri

Not alma süreci belirli işlemler gerçekleştiği takdirde meydana gelebilecek bir beceridir. Bu sürecin etkin, doğru ve verimli gerçekleşmesi için uyulması gereken ilkeler vardır. Bu ilkeleri, Özçakmak (2015, s. 45-46) doktora tez çalışmasında maddeler halinde şöyle sıralamıştır:

1. Derste işlenecek konu hakkında fikir sahibi olabilmek için konuya önceden göz atılmalıdır.
2. Not alma öncesinde kalem ve yeteri miktarda kağıt temin edilmelidir. Bilgisayar ortamında not alınıyorsa, gerekli not alma programı açılmalı ve hazır hale getirilmelidir.
3. Not almaya karşı motive olunmalı; dikkat okunacak ya da dinlenecek materyal üzerinde olmalıdır.
4. Ortam dikkati dağıtacak unsurlardan arındırılmalıdır.
5. Okunacak ya da dinlenecek olan materyale yeterli uzaklıkta olunmalıdır. Bu uzaklık, okunacak bir materyal için yaklaşık 30 cm; dinlenecek bir materyal içinse rahat işitilebilecek bir mesafedir.
6. Okunacak ya da dinlenecek materyalin türü hakkında mümkünse önceden bilgi sahibi olunmalıdır. Çünkü farklı metin türleri farklı not alma teknikleri gerektirmektedir. Metnin türü önceden bilinirse not almayla ilgili fiziksel ve zihinsel hazırlık ona göre yapılır.
7. Okuma esnasında metin hızla gözden geçirilmeli başlık ve görsellere dikkat edilerek metin hakkında genel bir düşünce edinilmelidir.
8. Metin okunmalı, önemli görülen yerlerin altları çizilmelidir.
9. Metin tekrar okunarak, ana düşünce ve onu destekleyen yardımcı düşünceler saptanmaya çalışılmalıdır.
10. Not alma sırasında ana düşünceyi veya önemli bir bilgiyi merkeze alan bir zihin haritası oluşturulmalıdır. Merkeze alınan ana fikir ya da önemli bilginin çevresine diğer bilgi, fikir ve kavramlar önem derecesine göre yerleştirilmelidir.
11. Altı çizilen ve zihin haritasına yerleştirilen kavram ve bilgiler, kısaltmalar yapılarak, oklar çıkarılarak veya özel işaretler ve kısaltmalardan yararlanılması, bireye zamandan tasarruf sağlayacaktır.
12. Ayrıntılarla fazla ilgilenilmemeli, metnin bütünü, konunun özü kavranmaya çalışılmalıdır.
13. Not alırken yeni bilgiler eski bilgilerle ilişkilendirilmeye çalışılmalıdır.
14. Not alırken, metin aynen yazılmaya çalışılmamalı, metinde yer alan önemli ayrıntılar özü yitirilmeden kısaca yazılmamalıdır. Birebir not alma, en az etkili olan not alma yoludur. Öğrenciler, okudukları her kelimeyi not almaları durumunda, bilgileri sentezleyemezler.
15. Not alırken dikkat yoğunlaştırılmalı, başka şeylerle uğraşılmamalı, konu özünün kaçırılmamasına özen gösterilmelidir.

16. Dinlenen metnin başlığına dikkat edilmelidir. Başlık, dinlenen konu hakkında bilgi verir.
17. Konuşmacının ses tonuna, vurgulamalarına, jest ve mimiklerine dikkat edilmelidir. Konuşmacının ses tonu ve bedenini kullanma biçimi, konuşmanın önemli yerleri hakkında ipuçları verecektir.
18. Önemli bulunan yerler, ipuçlarına dayanılarak ve kısaltmalar yapılarak yazılmalıdır.
19. Alınan notlar görselleştirilmeli; işaret, ok, şema veya zihin haritası kullanılarak birbirleriyle ilişkilendirilmelidir.
20. Metnin plan veya taslağına uygun not alınmalıdır.
21. Metnin sonuna kadar dinlenilmeli ve süreçte notlar alınmalıdır.
22. Alınan notlar, üstünden zaman geçmeden düzenlenmelidir; aksi halde not alınırken kullanılan özel işaret ve kısaltmalar unutulabilir.
23. Notlarda görülen eksikler tamamlanmalı, yanlışlar düzeltilmeli ve tekrarlar çıkartılmalıdır. Çoğu zaman cümle biçiminde olmayan notlar, cümlelerle ifade edilerek metin oluşturulmalıdır.
24. Alınan notlar açık ve anlaşılır biçimde kişinin kendi cümleleriyle özetlenmelidir.
25. Özetlemede, alınan notlardaki bütün detaylara yer verilmesi zorunlu değildir. Gerektiğinde metnin aslına uygun bir şekilde ekleme ve çıkarmalar yapılabilir.
26. Notlar konularına göre sınıflandırılmalı ve ilgili dosyalara konulmalıdır.
27. Notların alındığı kaynaklar belirtilmeli, notun nereden, kimden ve ne zaman alındığı gibi bilgiler yazılmalıdır.
28. Metinlerden alınan notların kısa olmasına dikkat edilmeli, ifadeler lüzumsuz kelime ve cümlelerden temizlenmelidir.

2.14. Not Alma Teknikleri

Dinleme becerisinin gelişiminde önemli bir teknik not almadır. Derste alınan notlar bilgilerin kalıcı olmasını sağladığı gibi zaman zaman başvurulabilecek bir kaynak olması not almanın öğrenmedeki rolüne dikkat çekmektedir.

Eğitimde amaç değil araç konumunda bulunan not alma tekniğinin hatırlama düzeyimizi ve konuya odaklanmamızı sağlama gibi önemli görevleri olması not almanın eğitim-öğretim sürecinde bireyin gelişimine önemli katkılar sağladığını söyleyebiliriz.

“Not alma, etkili bir anlamlandırma stratejisi olup teknikleriyle beraber bir bütün olarak incelenmektedir. Öğrencilerin not alınırken seçip kullanabilecekleri birçok not alma tekniği vardır. Bu tekniklerin her birinin yararları olduğu gibi sınırlılıkları da vardır. Bir not alma tekniği her durum için uygun olmayabilir. Ayrıca her öğrenci, kendisine özgü bir not alma tekniği geliştirir. Böylece, gereksinimine, dersin türüne, not alınan ortamın özelliklerine ve kendi becerisine göre; not alma tekniklerini, dönüşümlü olarak kullanabilir. Burada önemli olan; kullanılan tekniğin, öğrencinin gereksinimini

karşılması ve öğrenmesine katkıda bulunmasıdır” (Türkoğlu, Doğanay ve Yıldırım, 1996, s. 112-113).

Şimdi de öğrencilerin sıklıkla kullandıkları başta olmak üzere başlıca not alma tekniklerinden bahsedilecektir.

Eğitim ve öğretim kurumlarında günümüze kadar uygulanan bir teknik olan not alma etkinliğinin ortaya çıkmasında pek çok teknik yer almaktadır. Bunlardan çoğu sınıflarımızda kullanılmaktadır.

“Not alma tekniklerinden en fazla kullanılanlardan biri harflerin ve sözcüklerin sembollerini kısaltarak konuşulduğu kadar hızlı yazmaya olanak veren steno sistemidir” (Buzan, 2001, s. 149). Stenoda amaç, çabuk ve hızlı yazımla kısa ve yalın işaretlerden not alma tekniğidir.

Sınıflarda sıklıkla kullanılan not alma tekniklerinden biri de “anahtar sözcükler” kullanma yöntemidir. Anahtar cümle veya sözcüklerin kullanılması, öğrenilmesi gereken verilerin kodlanarak hatırlanmasını kolaylaştırır. Bu süreçte konuyla ilişkili notlar olacak ve bu notları yansıtabilecek anahtar sözcükler saptanıp notlara aktarılacaktır.

“Anahtar sözcük notları tutmak, gereksiz not tutmanın %90’ını bertaraf eder ve dolayısıyla etkili yazma ve not tutma hızını 10 misli kadar artırır. Bu avantaja ilaveten, anımsamamız da büyük ölçüde ilerlemiş olacaktır; çünkü belleğimiz gereksiz sözcükleri elemekle zaman kaybetmemiş olacaktır” (Buzan, 2001, s. 151).

Not almada kullanılan diğer bir teknik de seçilen anahtar sözcükleri kısaltmaktır. Bunlardan en etkili de sesli harfleri atıp yalnızca sessiz harfleri not alarak yapılan kısaltmalardır.

2.14.1. Ana Fikir (Anahat) Tekniği

Ana fikir tekniği, notların ana fikir etrafında düzenlenmesi esasına dayanmaktadır. Özellikle ana fikirler belirlenir ve bu fikirleri destekleyici açıklamalar varsa örnekleriyle birlikte ortaya konur. Bu teknikte alınan notlarda düzgün cümle kurmaya veya ayrıntıları yazmaya dikkat edilmemektedir. Amaç, sadece dikkat edilen önemli noktaları kaydetmedir. Ana fikir tekniğinin ders dinlerken kullanılması daha uygundur.

Ana fikir tekniğiyle not alma öğrenciye büyük katkılar sağlamaktadır. Ana fikir tekniği öğrenciye düşüncelerini düzenleme ve organize etme becerisi kazandırmaktadır. Alınan notlar doğrudan bir kitap veya öğretmenin cümleleri olmayacağından, öğrenci öğrendiklerini kendi anladığı biçimde ifade etmektedir. Bu da etkili bir öğrenme yöntemidir.

2.14.2. Paragraf Tekniği

Not alma tekniklerinden paragraf tekniğinde notlar özetler çıkarılıp paragraflar Şeklinde yazıya aktarılır. Bu teknik ana fikir tekniğine göre not almayı biraz daha ayrıntılandırarak not aldirmayı sağlar.

Paragraf tekniğinde ayrıntılı not etme imkânı fazla olduğu için ğrenci ders sonrasında çok fazla ekleme ve çıkarma yapmayacaktır. ğretmenini dersi yavaş anlattığı zamanlarda kullanılabilir bir tekniktir. Çünkü ğrenci notları detaylandırmaktadır bu teknikte. Bu teknik öğrenciler için çoğunlukla kitaptan ders çalışırken not almada kullanılır.

2.14.3. Grafiksel Not Alma Tekniği

Not alma tekniklerinde sıklıkla kullanılan bir teknik de grafiksel düzenleyicileri kullanarak alınan notlardır. Grafik düzenleyiciler; tablolar, Şemalar, grafikler, haritalardır. Grafiksel not alma tekniğinde grafik düzenleyiciler oluşturulduğunda pek çok bilgi bütüncül bir halde ortaya konur. Bu zellik bu tekniğin en önemli avantajıdır.

Grafiksel not alma tekniğinde veriler veya bilgiler mantıksal bir bütünlük arz ediyorsa ve bilgiler arası ilişkiler gösterilmek isteniyorsa en uygun teknik grafiksel not alma tekniğidir. Bu teknik kısa sürede tablo, Şema veya grafik yardımıyla birçok bilgiyi kısa süre içerisinde kaydetme imkanı sağlamaktadır.

2.14.4. Cornell Not Alma Tekniği

Bu tekniğe göre not alınacak sayfa yukarıdan aşağıya bir çizgiyle ortadan ikiye ayrılır. Sayfanın sağ bölümü derste not almada kullanılır. Derste alınan notlar ana fikir, paragraf ya da liste biçiminde olmalıdır. Sayfanın sol tarafı ise dersten sonra yapılacak düzeltmeler için kullanılmak üzere boş bırakılır. Fazla zaman geçmeden bu notların gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Bu teknik, alınan notların okunması, notlar üzerindeki eksiklerin tamamlanması ve anlaşılır bir biçimde yeniden organize edilmesini içerir.

Cornell not alma tekniğinde sayfanın sol bölümü ana fikirleri verir, sağ tarafı ise ayrıntı ve gerekli açıklamalar yer almaktadır. Cornell tekniği, gözden geçirme ve kaydetmede sistematik bir organizasyon olması, ana kavramlarla fikirleri ayırmak için kolay bir formata sahip olması, hazırlanışının basit ve etkileyici olması, zaman ve çabadan ekonomiklik sağlamasından ötürü etkili bir not alma tekniğidir.

2.14.5. Aynen Kaydetme Tekniği

Bu teknik aynen kaydetmenin gerekli olduğu durumlarda kullanılmaktadır. Bir olgunun özelliği, tanımının yapılması veya bir liste kaydedilirken kullanılabilir. Aynen kaydetme tekniğinde öğretmenin anlattıklarını aynen kaydederek dikte etmek hem doğru değildir, hem de verimli değildir.

Bu teknik öğretmenin anlattıklarını kaydetmede kullanıldığı gibi kitaptan not alırken de kullanılabilir. Öğrenci bu teknikte öğretmenin dediklerini kaydetmekle beraber tahtaya yazdıklarını da olduğu gibi kaydeder. Bu teknik alanyazında “dikte çalışmalarını” olarak yer almaktadır.

Not alma teknikleri tek tek sınıflandırılıp ele alınmış olsa da yukarıda değindiğimiz gibi not tutmanın sadece bu tekniklerden olduğunu söylemek oldukça yanlış bir fikirdir. Ayrıca çoğu teknik de zincirler gibi birbiriyle ilişkilidir.

“Her ortamda gelişen farklı ilişkilerin, özgünlüklerini göz önüne alırsak, not almanın her koşula uyan evrensel bir reçetesi yoktur. Alınan notun niteliği, belirlenen amaçla tam bir uygunluk sağlamalıdır.”(Simonet ve Simonet, 2002, s. 14).

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Çalışmamızın bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, araştırmada kullanılan veri toplama teknikleri, verilerin çözülmesi ve verilerin yorumlanmasına yönelik açıklamalar yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin not alma alışkanlıklarının ve stratejilerinin değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışmamız öncelikle bir durum çalışmasıdır. Durum çalışması alanyazın incelendiğinde olay incelemesi, durum çalışması, örnek olay çalışması, örnek olay inceleme yöntemi, vaka çalışması isimleriyle de karşımıza çıkmaktadır. İngilizce alanyazınında ise bu araştırma yönteminin karşılığı “Case Study”dir.

“Durum çalışması sosyal bilimlerde kullanılan bir yöntemdir. Toplumsal bir birimin geçmişini, şimdiki durumunu ve çevreyle ilişkisel özelliklerini oldukça ayrıntılı bir biçimde incelenmesi durum çalışması yöntemi ile yapılabilir. Durum çalışması, tek bir kişinin, bir ortamın, tek bir tür dokümanın ve olayın ayrıntılı olarak incelenmesidir” (Kazak, 2001, s. 146).

“Durum çalışması bazı kaynaklarda temel bir araştırma yöntemi olarak kabul edilmemektedir. Genellikle bu kaynaklarda anket ve deney gibi diğer bazı araştırma çalışmalarına başlamadan önce yapılan bir ön keşif çalışması olarak kabul edilir. Durum çalışmalarının etnografik veya katılımcı gözlem türü çalışmalarla karıştırılması da, literatürde yaygın olarak karşılaşılan bir yanılgıdır” (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 190).

Durum çalışmasını daha nitelikli kılmak amacıyla durum çalışması bazı yöntemlerle desteklenebilir ve desteklenmelidir. Araştırmamızda durum çalışması yöntemi, doküman incelemesi ve görüşme yöntemleriyle desteklenmiştir.

Araştırmamızda öncelikle doküman inceleme yöntemi uygulanmıştır. Araştırmamız nitel araştırma yöntemleri üzerine bina edilmiştir. “Nitel araştırmada doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama

yöntemleriyle birlikte de kullanılabilceği gibi diğer veri toplama yöntemleriyle de kullanılabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 187).

Doküman incelemesinde araştırma içerisindeki tüm yazılı verilerin tahlil edilmesi esastır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 187). Doküman incelemesi, zamana yayılmış analiz olanağı sağlaması, düşük maliyet, kolay ulaşılabilir, araştırmacı ve araştırmaya katılan bireyler arasında doğrudan bir fiziksel veya duyuşsal temasın olmaması, doğrudan ulaşılabilen kurum veya kişilerle ilgili bilgi toplaması gibi güçlü yönleri bulunmaktadır.

Aynı zamanda araştırmamız “doküman incelemesi”ne daha fazla ayrıntılı bilgi edinmesini sağlamak amacıyla 17, 8. sınıf öğrencisine sınıf ortamında 3 aylık süre boyunca “not alma teknikleri” konusunda ön çalışmalar yapılarak devam edilmiştir.

Çalışmamızda son araştırma modeli olarak da “görüşme” yapılmıştır. Uzman görüşüne de başvurularak hazırlanan 8 adet açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu öğrencilere yöneltilmiştir.

Açık uçlu sorularda kapalı uçlu soruların tersine cevaplayıcı konumundaki bir kişi cevaplandırma noktasında herhangi bir zorlama olmadan cevap verebilir. Eğer araştırmacı araştırmasıyla ilgili amacına uygun sorular hazırlamışsa ona uygun da cevaplar alacaktır. Eğer araştırmacı araştırmasıyla ilgili amacına uygun sorular hazırlamamışsa cevaplayıcı araştırma dışı cevaplar verecektir.

Sorular Barbaros Ortaokulu’nda 17 öğrenciye uygulanmıştır. Sorular oluşturulurken öğrencilerin not alma alışkanlıklarını belirlemek ve öğrencide not alma sürecini belirlemek asıl amaç olduğu için sorular bu bakımdan yönlendirici özellik taşımaktadır. Öğrenciler böylelikle fikir ve duygularını rahat bir biçimde ortaya koyarak görüşme yönteminin birçok boyutta değerlendirilmesini sağlamıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

3.2.1. Evren

Çalışmamız bir yüksek lisans tezi olarak tasarlandığından, araştırma evreni ve örnekleme imkânlar dâhilinde belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmamızın evrenini ilköğretim 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

3.2.2. Örneklem

“Nicel araştırma geleneği içinde gelişen, ancak nitel araştırmacılar tarafından da sınırlı biçimde kullanılan olasılık temelli örnekleme yöntemlerinin tersine amaçlı örnekleme yöntemleri geleneği içinde ortaya çıkmıştır. Patton’a (1987) göre olasılık temelli

örnekleme temsiliyeti sağlama yoluyla evrene geçerli genellemeler yapma konusunda önemli yararlar sağlarken, amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir. Bu anlamda, amaçlı örnekleme yöntemleri pek çok durumda, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yararlı olur “ (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 107).

Araştırma bir amaçlı örneklem olup, örnekleme 2014-2015 eğitim-öğretim dönemi Adıyaman ili Çelikhan ilçesi Barbaros Ortaokulu Türkçe derslerine devam eden 8/A ve 8/B sınıfı öğrencileri arasından seçilen 17 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmacının öğrencilerle aynı ortamda çalışmalarını yürütmesi araştırmalarını yürütmesi açısından kolaylık sağlamıştır. Aynı zamanda uygulama esnasında eksiklik veya kusurlara anında müdahale edilmiştir. Böylelikle araştırmanın seyrinde ilerlemesi sağlanmıştır.

3.3. Araştırma Süreci

Araştırmacı Adıyaman ili Çelikhan ilçesi Barbaros Ortaokulu’nda Türkçe öğretmeni olarak görev yapmaktaydı. Araştırmacı özellikle öğrencilerin not alma alışkanlıkları ve not alma stratejileri hakkında çok fazla bilgi sahibi olmadıklarını gözlemlemiştir. Bu amaçla araştırmacı öğrencilere 3 ay süre içerisinde öncelikle öğrencilere “not alma” ve “not alma teknikleri” ilgili bilgi vermiş ve sonrasında araştırma konusuna uygun dersler anlatarak öğrencilerin not aldıkları kağıtları toplamıştır. Bu aşamadan sonra araştırmacı elindeki dokümanları “doküman incelemesi” yöntemiyle incelemiştir.

Gerek alanyazında not alma teknikleri çok fazla yer almamış olması gerekse araştırmacının öğrencilerin not alma noktasında çalışma yapmaları gerektiğine inanması amacıyla bu çalışmalar yürütülmüştür. Araştırmacı İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin TEOG sınav sürecini olumsuz etkilememek kaydıyla haftalık 5 saatlik Türkçe dersinin 1 saatlik kısmında araştırmalarını sürdürmüştür. Araştırma boyunca doküman incelemesinin de sağlanması amacıyla 3 ay boyunca öğrenciler doküman incelemesi ölçütleri açısından incelenmiştir. .

Araştırmacı 3 ayın sonunda gözlemler neticesinde doküman incelemesini tamamlayıp sonraki aşama için, uzman görüşü alınarak oluşturulmuş olan 8 adet açık uçlu sorudan oluşan görüşme sorularını 17 öğrenciye uygulamıştır.

Daha sonra gerek doküman incelemesi gerekse görüşme beraber incelenerek toplanan veriler nitel olarak değerlendirilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması ve Araçların Geliştirilmesi

Araştırmanın amacına ulaşması için gerekli bilgiler “Kişisel Bilgiler Bölümü”, “Görüşme Soruları” olarak iki bölümde toplanmıştır.

3.4.1. Kişisel Bilgiler Bölümü

Tablo 4. Görüşme Kişi Bilgileri

Adı	Soyadı	Doğum Yılı
Muhammet	Altın	2001
Ayşenur	Yağızatlı	2001
Şule Zeynep	Altın	2000
Salih	Altındağ	2002
Mustafa Osman	Hancı	2001
Hasan Emre	Güler	2001
Edanur	Kan	2001
Hazal	Tam	2001
Rabia	Altın	2002
Mehmet	Yaman	2001
Melek	Çamlıbel	2001
Neslihan	Başıyigit	2001
Fırat	Şahin	2000
İbrahim	Ateş	2002
Mehmet Ozan	Taşdemir	2001
Selim	Gündoğar	2001
Enes	Akgün	2001

3.4.2. Görüşme Soruları

Öğrencilere görüşme esnasında aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

1. Derste nasıl not alırsınız? Not alırken nelere dikkat edersiniz?
2. Not alırken neler düşünür, ne hissedersiniz?
3. Not alma esnasında neler yaparsınız?
4. Not almadan önce ne tür hazırlıklar yaparsınız?
5. Daha iyi not alabilmek için hangi yönlerinizin gelişmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?
6. Not alma teknikleri hakkında neler düşünüyorsunuz?
7. Not almanın kolay ve zor yanları var mıdır? Not almayı nasıl değerlendiriyorsunuz?
8. Derste not alma işlemini tamamladıktan sonra notlarınızı ne yaparsınız?

3.4.3. Veri Toplama Araçlarında Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırma boyunca araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliği için gerekli önlemler alınmıştır. Gerek doküman incelemesi gerekse görüşme esnasında geçerlik ve güvenilirlik hususlarına dikkat edilmiştir.

Araştırma sürecinde dokümanların hangi ölçütlere göre değerlendirileceği uzman görüşüne başvurulmuş olup bu ölçütler derinlemesine incelenerek belirlenmiş ve ölçütlerin geçerliği sağlanmıştır.

Araştırma sürecinde görüşme sorularının oluşturulması esnasında uzman görüşüne başvurulmuş olup hazırlanan sorulardaki gerekli değişiklik, ekleme ve çıkarmalar yapılmış ve soruların geçerlik ve güvenilirliği sağlanmıştır.

Görüşme neticesinde öğrencilerden alınan cevaplara doğrudan alıntı yapılmış olup bunlardan yola çıkılarak sonuçlara ulaşmak adına geçerlik sağlanmıştır.

Gerek doküman incelemesi gerek görüşme boyunca rahat ve uygun bir ortam sağlanılarak bu anlamda güvenilirlik sağlanmıştır.

Görüşme soruları oluşturulurken ana ve alt problemlere çözümler getirecek sayıda soru hazırlanmış olup bu anlamda kapsam geçerliği, not almaya ilişkin çalışmaya uygun sorular hazırlanması açısından görünüş geçerliği sağlanmıştır.

Araştırmanın sonuçları ve verilerle uyum içinde olup bu anlamda güvenilirlik ve geçerlik sağlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmamızda açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formunun verilerinin analiz edilmesinde ve doküman incelemesi sonucu elde edilen verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Doküman İncelemesi ile Elde Edilen Veriler ve Yorumlanması

Araştırmamızda doküman incelemesiyle elde edilen veriler uzman görüşüne de başvurarak oluşturduğumuz “kod ve kazanım tanım tablosu”ndaki ölçütlere göre değerlendirilip yorumlanmıştır.

Tablo 5. Kod ve Kazanım Tanım Tablosu

Kodlar	Kazanımlar
1. Dinlenenlerden Önemli Görülen Noktaları Not Alma	Dinlenenlerden önemli görülen noktaları not alır.
2. Dinlenenleri Aynen Kaydetme Tekniği ile Not Alma	Dinlenenleri aynen kaydetme tekniği ile not alır.
3. Dinlenenlerden Önemli Görülen Noktaları Daha Belirgin Şekilde Not Alma (Altını Çizme...)	Dinlenenlerden önemli görülen noktaları daha belirgin şekilde not alır.
4. Dinlenenleri Grafik, Tablo veya Şemalarla Not Alma	Dinlenenleri grafik, tablo veya şemalarla not alır.
5. Dinlenenleri Cornell Not Alma Tekniği ile Not Alma	Dinlenenleri Cornell not alma tekniği ile not alır
6. Dinlenenleri Özet Çıkarma Yöntemi ile Not Alma	Dinlenenleri özet çıkarma yöntemi ile not alır
7. Dinlenenleri Anahtar Kelimeler Kullanarak Not Alma	Dinlenenleri anahtar kelimeleri kullanarak not alır.
8. Dinlenenlerden Sessiz Harfleri Kullanarak Not Alma	Dinlenenlerden sessiz harfleri kullanarak not alır.
9. Dinlenenleri Zihin Haritası Kullanarak Not Alma	Dinlenenleri zihin haritası kullanarak not alır.
10. Dinlenenleri Ana Fikir (Anahat) Tekniğiyle Not Alma	Dinlenenleri ana fikir tekniğiyle not alır.

Tablo 6. Kod ve Kazanım Analiz Tablosu

Kodlar	Kazanımlar	Kullanan Öğrenci Sayısı
1. Dinlenenlerden Önemli Görülen Noktaları Not Alma	Dinlenenlerden önemli görülen noktaları not alır.	11
2. Dinlenenleri Aynen Kaydetme Tekniği ile Not Alma	Dinlenenleri aynen kaydetme tekniği ile not alır.	12
3. Dinlenenlerden Önemli Görülen Noktaları Daha Belirgin Şekilde Not Alma (Altını Çizme...)	Dinlenenlerden önemli görülen noktaları daha belirgin şekilde not alır.	17
4. Dinlenenleri Grafik, Tablo veya Şemalarla Not Alma	Dinlenenleri grafik, tablo veya şemalarla not alır.	5
5. Dinlenenleri Cornell Not Alma Tekniği ile Not Alma	Dinlenenleri Cornell not alma tekniği ile not alır	3
6. Dinlenenleri Özet Çıkarma Yöntemi ile Not Alma	Dinlenenleri özet çıkarma yöntemi ile not alır	7
7. Dinlenenleri Anahtar Kelimeler Kullanarak Not Alma	Dinlenenleri anahtar kelimeleri kullanarak not alır.	8
8. Dinlenenlerden Sessiz Harfleri Kullanarak Not Alma	Dinlenenlerden sessiz harfleri kullanarak not alır.	2
9. Dinlenenleri Zihin Haritası Kullanarak Not Alma	Dinlenenleri zihin haritası kullanarak not alır.	3
10. Dinlenenleri Ana Fikir (Anahat) Tekniğiyle Not Alma	Dinlenenleri ana fikir tekniğiyle not alır.	5

Tablo 7. Not Alma Tekniklerinin Kullanımının Çoktan Aza Doğru Sıralaması

Kullanılan Not Alma Teknikleri	Kullanan Kişi Sayısı
Dinlenenlerden Önemli Görülen Noktaları Daha Belirgin Şekilde Not Alma (Altını Çizme...)	17
Dinlenenleri Aynen Kaydetme Tekniği ile Not Alma	12
Dinlenenlerden Önemli Görülen Noktaları Not Alma	11
Dinlenenleri Anahtar Kelimeler Kullanarak Not Alma	8
Dinlenenleri Özet Çıkarma Yöntemi ile Not Alma	7
Dinlenenleri Grafik, Tablo veya Şemalarla Not Alma	5
Dinlenenleri Ana Fikir (Anahat) Tekniğiyle Not Alma	5
Dinlenenleri Cornell Not Alma Tekniği ile Not Alma	3
Dinlenenleri Zihin Haritası Kullanarak Not Alma	3
Dinlenenlerden Sessiz Harfleri Kullanarak Not Alma	2

Doküman incelemesi neticesinde öğrenciler, Tablo 7 'de verilen tüm kazanımları edinmişlerdir. Öğrencilerden tamamı “dinlenenlerden önemli görülen noktaları daha belirgin şekilde not alır” kazanımını edinirken, sadece 2 öğrenci ise “dinlenenlerden sessiz harfleri kullanarak not alır” kazanımını edinmiştir. Kazanılan kazanımları çoktan aza doğru sıralarsak:

1. Dinlenenlerden önemli görülen noktaları daha belirgin şekilde not alır. →→ 17 kişi
2. Dinlenenleri aynen kaydetme tekniği ile not alır. →→ 12 kişi
3. Dinlenenlerden önemli görülen noktaları not alır. →→ 11 kişi
4. Dinlenenleri anahtar kelimeler kullanarak not alır. →→ 8 kişi

5. Dinlenenleri özet çıkarma yöntemi ile not alır. →→ 7 kişi
6. Dinlenenleri grafik, tablo veya şemalarla not alır. →→ 5 kişi
7. Dinlenenleri ana fikir (anahat) tekniğiyle not alır. →→ 5 kişi
8. Dinlenenleri Cornell not alma tekniği ile not alır. →→ 3 kişi
9. Dinlenenleri zihin haritası kullanarak not alır. →→ 3 kişi
10. Dinlenenlerden sessiz harfleri kullanarak not alır. →→ 2 kişi

Öğrencilerle yapılan 3 aylık çalışma neticesinde anlatılan derslerle ilgili dokümanlar incelenerek veriler nitel bir şekilde analiz edilmiştir. Doküman incelemesi neticesinde öğrencilerin çoğunun “dinlenenlerden önemli görülen noktaları daha belirgin şekilde not alma” tekniğini kullandığı anlaşılmıştır. Öğrenciler aldıkları notları altını çizme, renkli kalem kullanma gibi tekniklerle desteklemekte, daha belirgin ve vurgulu hale getirdiklerini düşünmektedirler.

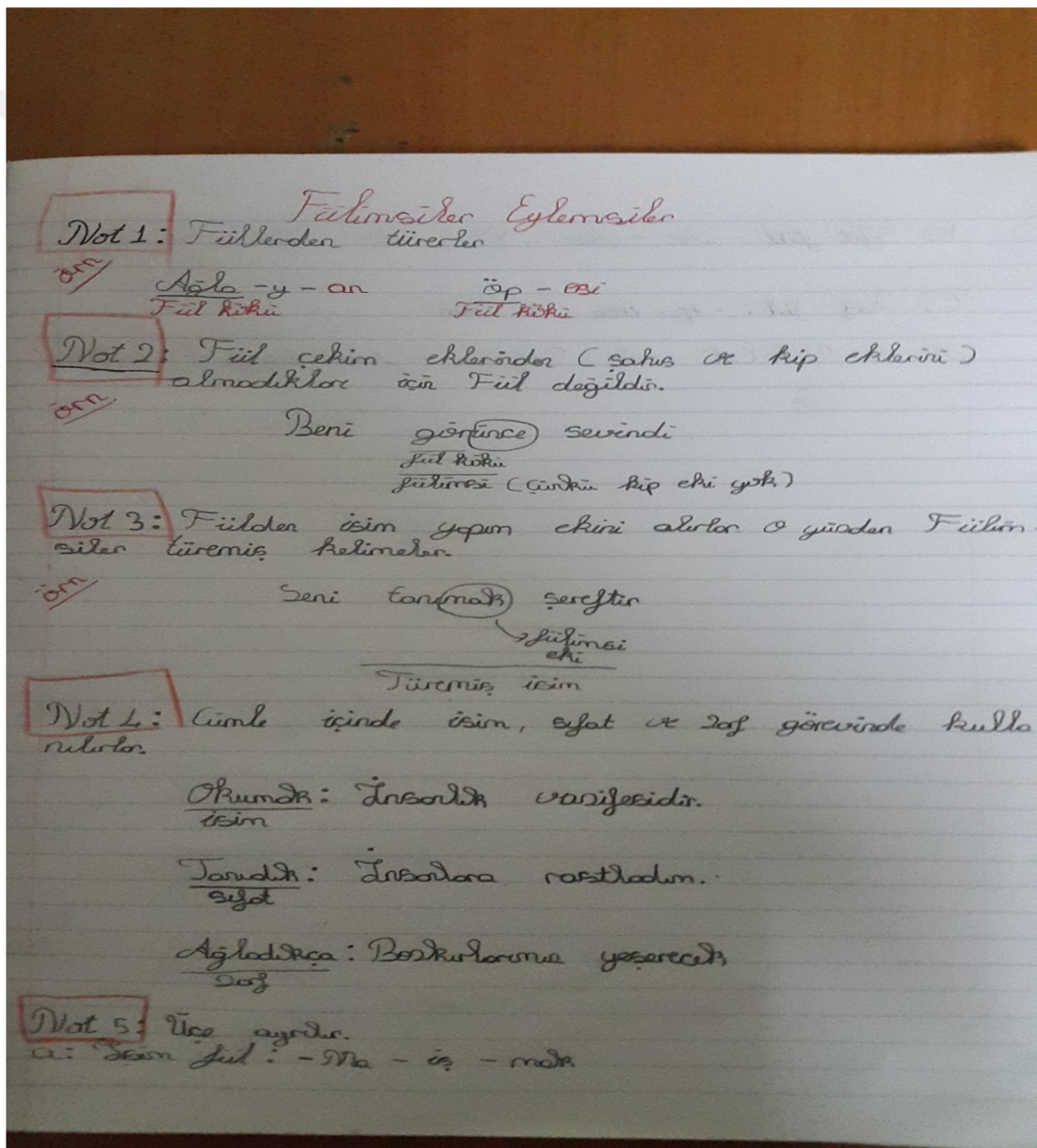
Öğrencilerin aldıkları notlardan oluşturulan doküman incelemesi sonucu öğrencilerden en az “dinlenenlerden sessiz harfleri kullanarak not alma” tekniği kullandıkları görülmüştür. Bu tekniğin çok az kullanılma nedeni olarak en çok, öğrencilerin dinlerken sesli sessiz harf ayrımının bilinçlerini meşgul ettiklerini belirtmeleridir.

4.1.1. “Dinlenenlerden Önemli Görülen Noktaları Not Alma” ile İlgili Bulgu ve Yorumlar:

Öğrencilerden alınan dokümanlar incelendiğinde “dinlenenlerden önemli görülen noktaları not alma” tekniğinin ileri seviyede kullanıldığı tespit edilmiştir. Doküman incelemesi yaptığımız öğrencilerden 11 tanesinin “dinlenenlerden önemli görülen noktaları not alma” tekniğini kullandıkları belirlenmiştir.

Dinlenenlerden Önemli Görülen Noktaları Not Alma (Ek-1’ den Alıntı)

4.1.2. “Dinlenenleri Aynen Kaydetme Tekniği ile Not Alma” ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerden alınan dokümanlar incelendiğinde “dinlenenleri aynen kaydetme tekniği ile not alma” tekniğinin ileri seviyede kullanıldığı tespit edilmiştir. Doküman incelemesi yaptığımız öğrencilerden 12 tanesi “dinlenenleri aynen kaydetme tekniği ile not alma” tekniğini kullandıkları belirlenmiştir.

Dinlenenleri Aynen Kaydetme Tekniği İle Not Alma (Ek-2’ den Alıntı)

①

Fiilimsiler (Eylemsiler)

* Fiillerden türeder.

Örnek

lağlay-y-(an)   LÖPİ-esi   Lokuj-dukça   Cıkı-ası

Fiil   Fiil   Fiil   Fiil

Ek   Ek   Ek   Ek

* Fiilimsiler, fiil değildir. İsim, sıfat veya zarf görevinde kullanılırlar.

Örnek

Sen gejince   ↓   Fiilimsi (kip eki almadığı için fiil olmazlar.)

Fiil   Ek

Beni görünce sevindi.   ↓   Fiilimsi (kip eki almadığı için fiil olmazlar.)

Fiil   Ek

②

* Fiilimsiler türemiş sözcüklerdir. Tüm fiilimsiler fiilden isim yapım ekini yüzden gövdedirler.

Örnek

Seni tanımak şereftir.   ↓   Fiilimsi eki

Türemiş   (Gövde)

Sözcük

Örnek

Tüm parasını harcağıp bitirdi.   ↓   Fiilimsi eki

Türemiş   (Gövde)

Sözcük

* Fiilimsiler cümle içinde isim, sıfat ve zarf görevinde kullanılırlar.

Örnek

Seni görmek için buradaca geldim.

İsim

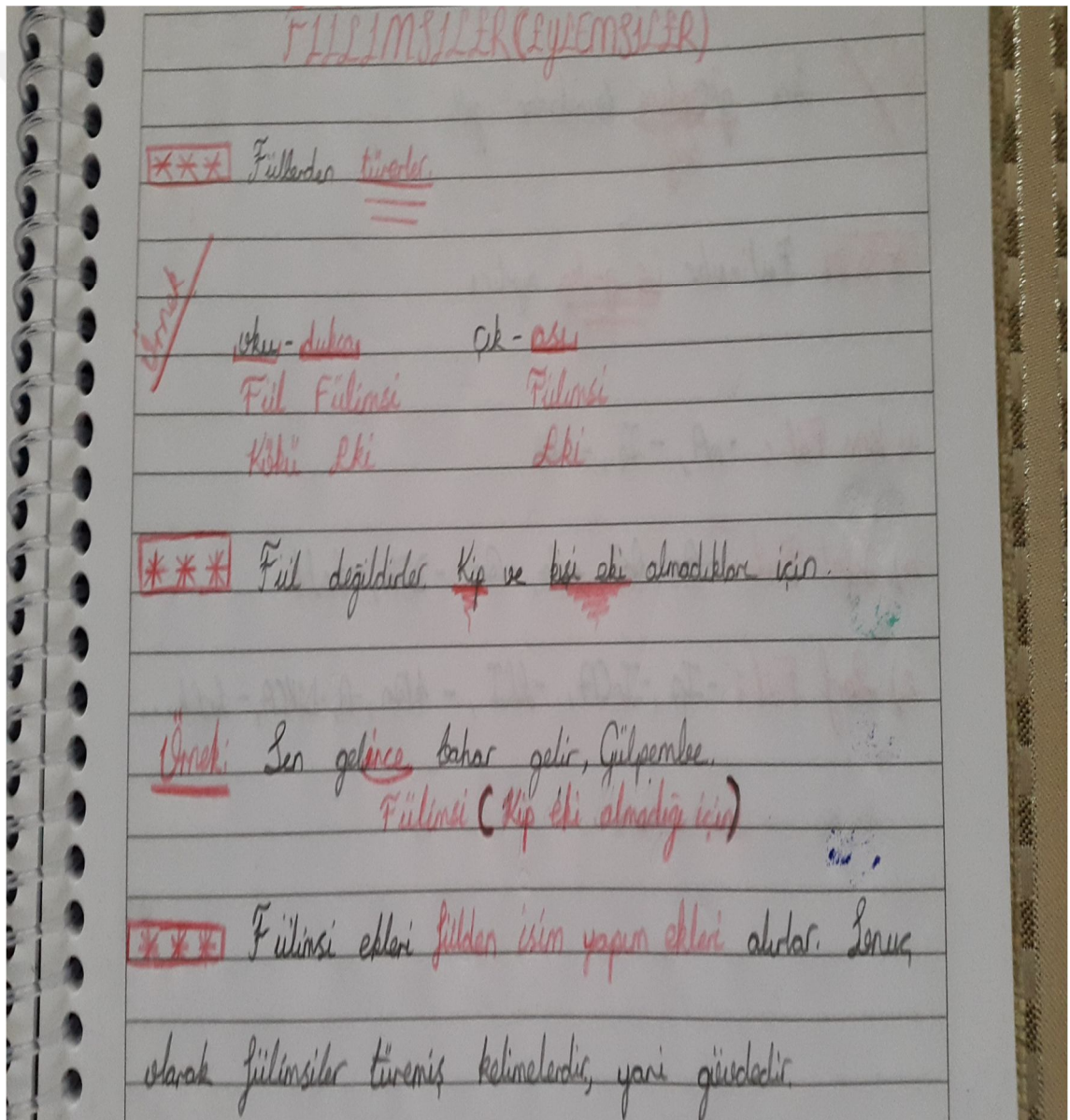
③

4.1.3. “Dinlenenlerden Önemli Görülen Noktaları Daha Belirgin Şekilde Not Alma” ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerden alınan dokümanlar incelendiğinde “dinlenenlerden önemli görülen noktaları daha belirgin şekilde not alma” tekniğinin çok ileri seviyede kullanıldığı tespit edilmiştir. Doküman incelemesi yaptığımız 17 öğrencinin 17’si de “dinlenenleri aynen kaydetme tekniği ile not alma” tekniğini kullandığı belirlenmiştir.

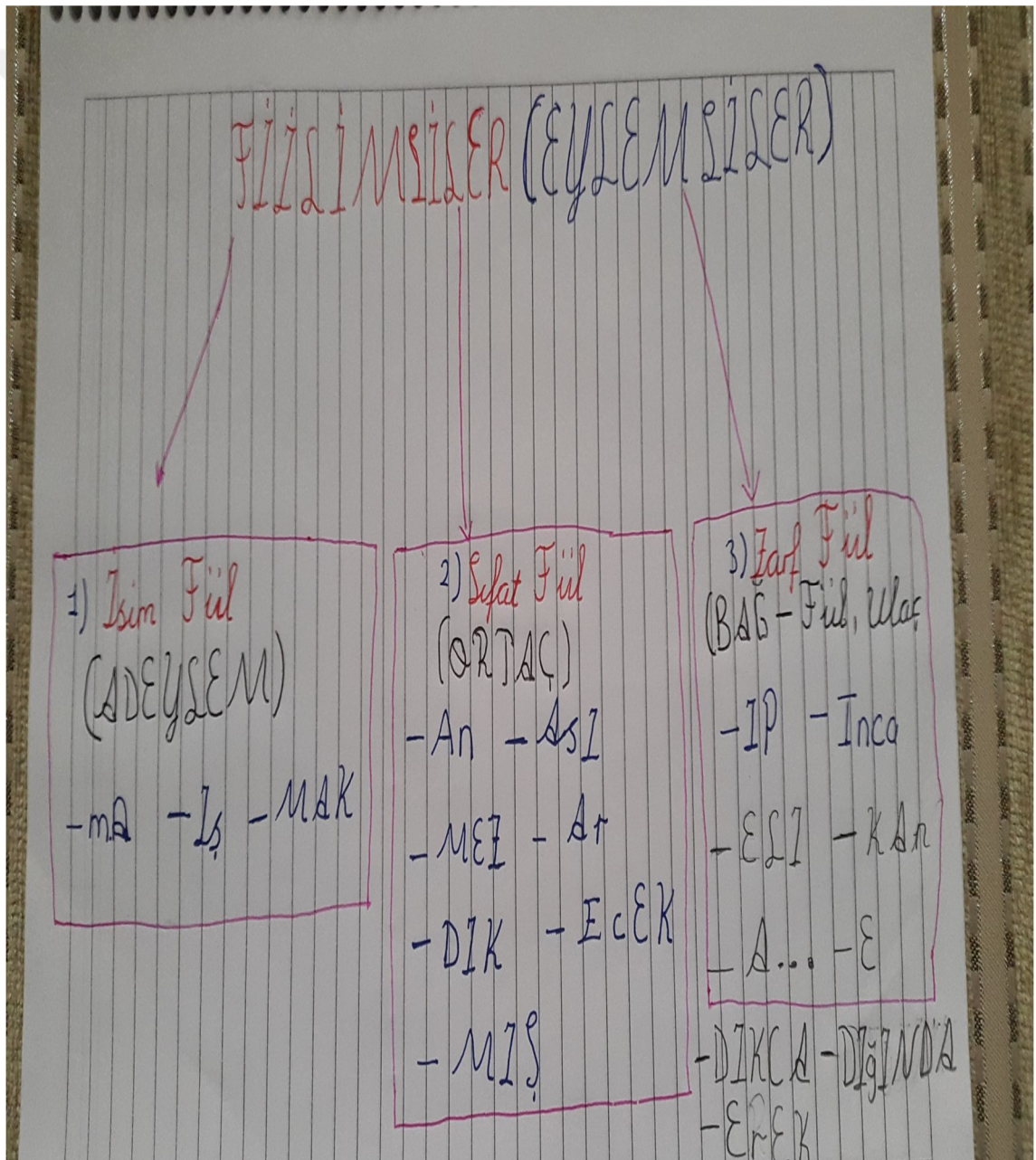
Dinlenenlerden Önemli Görülen Noktaları Daha Belirgin Şekilde Not Alma (Ek-3’ten Alıntı)

4.1.4. “Dinlenenleri Grafik, Tablo veya Şemalarla Not Alma” ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerden alınan dokümanlar incelendiğinde “dinlenenleri grafik, tablo veya şemalarla not alma” tekniğinin öğrenciler arasında çok fazla rağbet görmediği belirlenmiştir. Doküman incelemesi yaptığımız öğrencilerden sadece 5 tanesinin “dinlenenleri grafik, tablo veya şemalarla not alma” tekniğini kullandığı belirlenmiştir.

Dinlenenleri Grafik, Tablo veya Şemalarla Not Alma (Ek- 4'ten Alıntı)

4.1.5. “Dinlenenleri Cornell Not Alma Tekniği ile Not Alma” ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerden alınan dokümanlar incelendiğinde “dinlenenleri Cornell not alma tekniği ile not alma” tekniğinin öğrenciler arasında çok fazla rağbet görmediği belirlenmiştir. Doküman incelemesi yaptığımız öğrencilerden sadece 3 tanesinin “dinlenenleri Cornell not alma tekniği ile not alma” tekniğini kullandığı belirlenmiştir.

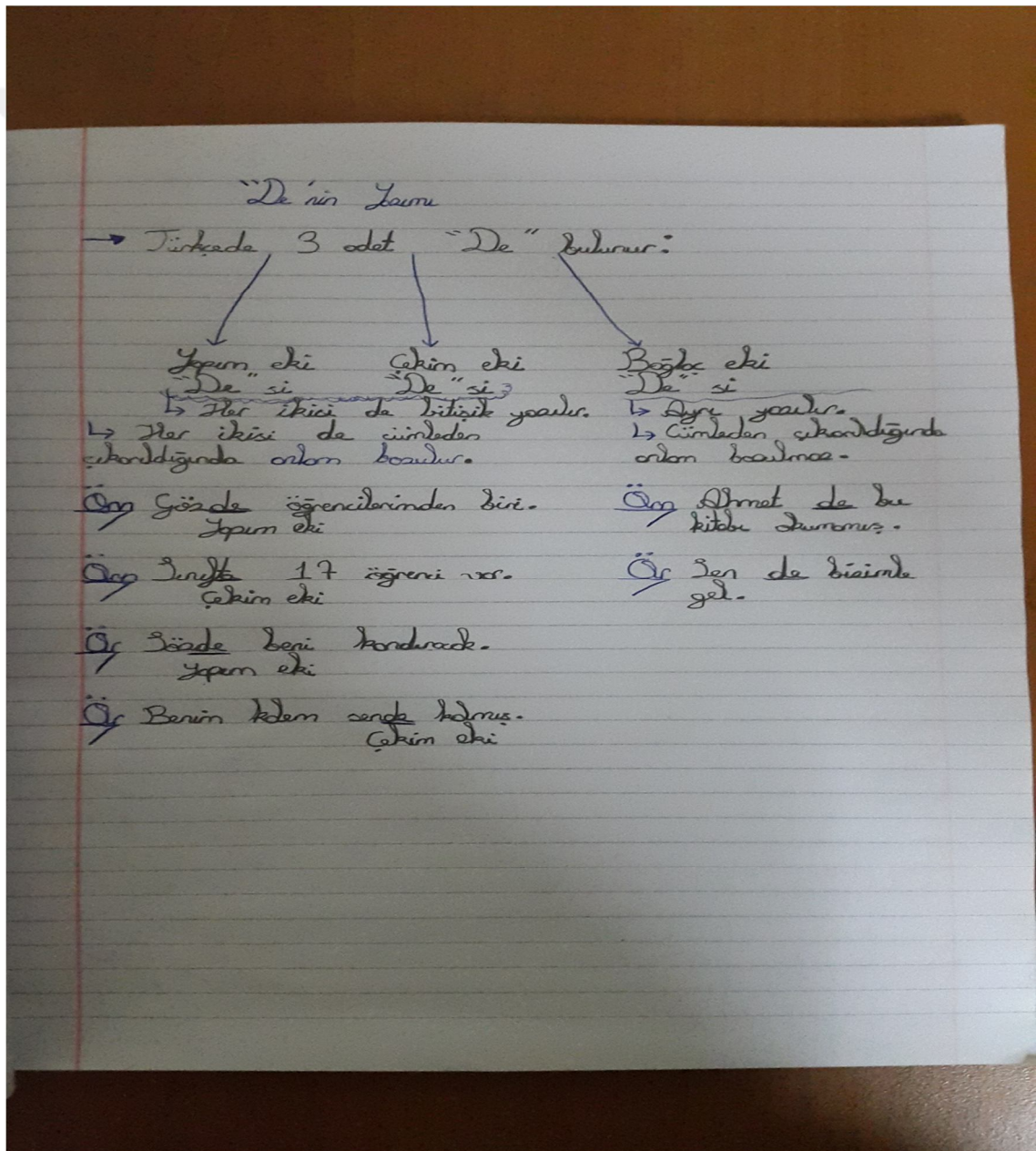
Dinlenenleri Cornell Not Alma Tekniği İle Not Alma (Ek-5’ ten Alıntı)

Filiinsi (Eylemsiler)	
• Fiil	1) İsim - Fiil (Ad - Eylem) - mA - İo - mAk
• İsim Fiil	2) Sıfat - Fiil (Ortaç) - An - Ađ - AkEs - Ar - Dk - Ecek - mİo
• Sıfat Fiil	
• Zarf fiil	3) Zarf - Fiil (Bağ - Fiil, Ulağ) - İp - İncA - EPJ - kAn - A...:e, - DkKs - Erek - neden - DİğİnDA - cAİna, - Eıyf.....
Fiil soylu sözcüklerdir. Cümlede isim, sıfat, zarf görevinde dururlar.	

4.1.6. "Dinlenenleri Özet Çıkarma Yöntemi ile Not Alma" ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerden alınan dokümanlar incelendiğinde "dinlenenleri özet çıkarma yöntemi ile not alma" tekniğinin öğrenciler arasında kullanıldığı belirlenmiştir. Doküman incelemesi yaptığımız 17 öğrenciden 7 tanesinin "dinlenenleri özet çıkarma yöntemi ile not alma" tekniğini kullandığı belirlenmiştir.

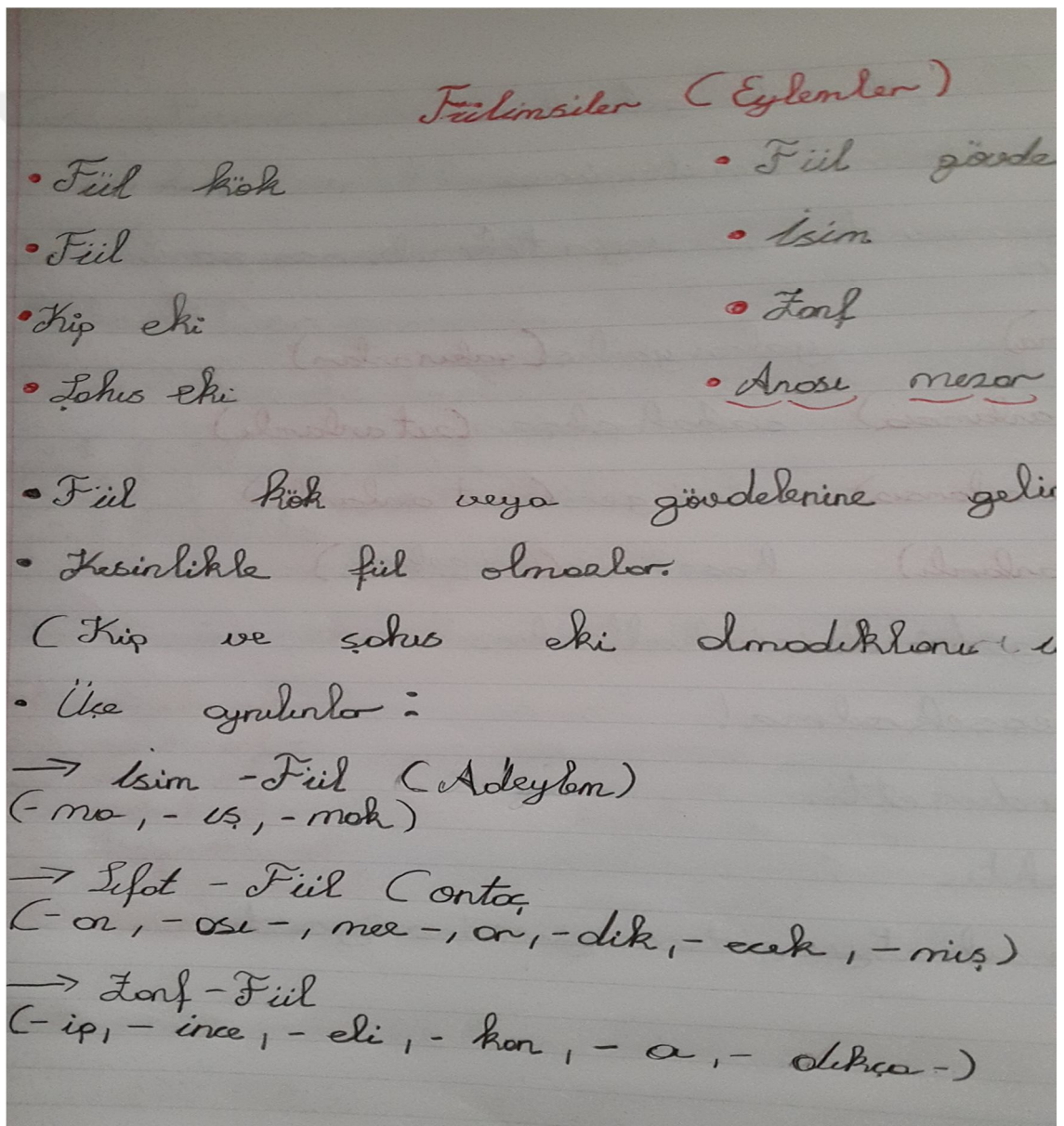
Dinlenenleri Özet Çıkarma Yöntemi İle Not Alma (Ek-6' dan Alıntı)

4.1.7. "Dinlenenleri Anahtar Kelimeler Kullanarak Not Alma" ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerden alınan dokümanlar incelendiğinde "dinlenenleri anahtar kelimeler kullanarak not alma" tekniğinin öğrenciler arasında yarı yarıya kullanıldığı belirlenmiştir. Doküman incelemesi yaptığımız öğrencilerden 8 tanesinin "dinlenenleri anahtar kelimeler kullanarak not alma" tekniğini kullandığı belirlenmiştir.

Dinlenenleri Anahtar Kelimeler Kullanarak Not Alma (Ek-7' den Alıntı)

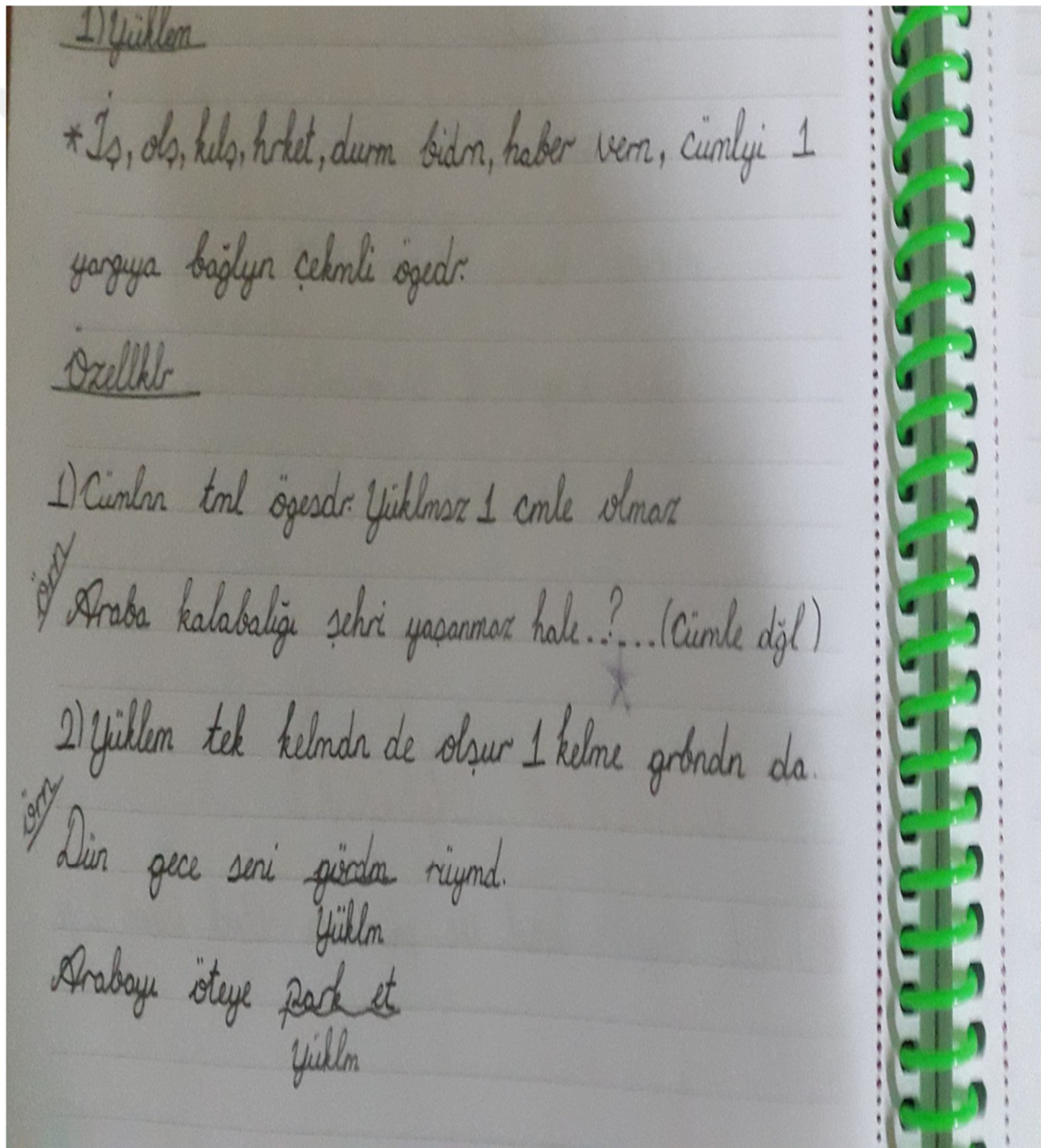

4.1.8. “Dinlenenlerden Sessiz Harfleri Kullanarak Not Alma” ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerden alınan dokümanlar incelendiğinde “dinlenenlerden sessiz harfleri kullanarak not alma” tekniğinin öğrenciler arasında çok az kullanıldığı belirlenmiştir. Doküman incelemesi yaptığımız öğrencilerden sadece 2’sinin “dinlenenlerden sessiz harfleri kullanarak not alma” tekniğini kullandığı belirlenmiştir.

Dinlenenlerden Sessiz Harfleri Kullanarak Not Alma (Ek-8’ den Alıntı)

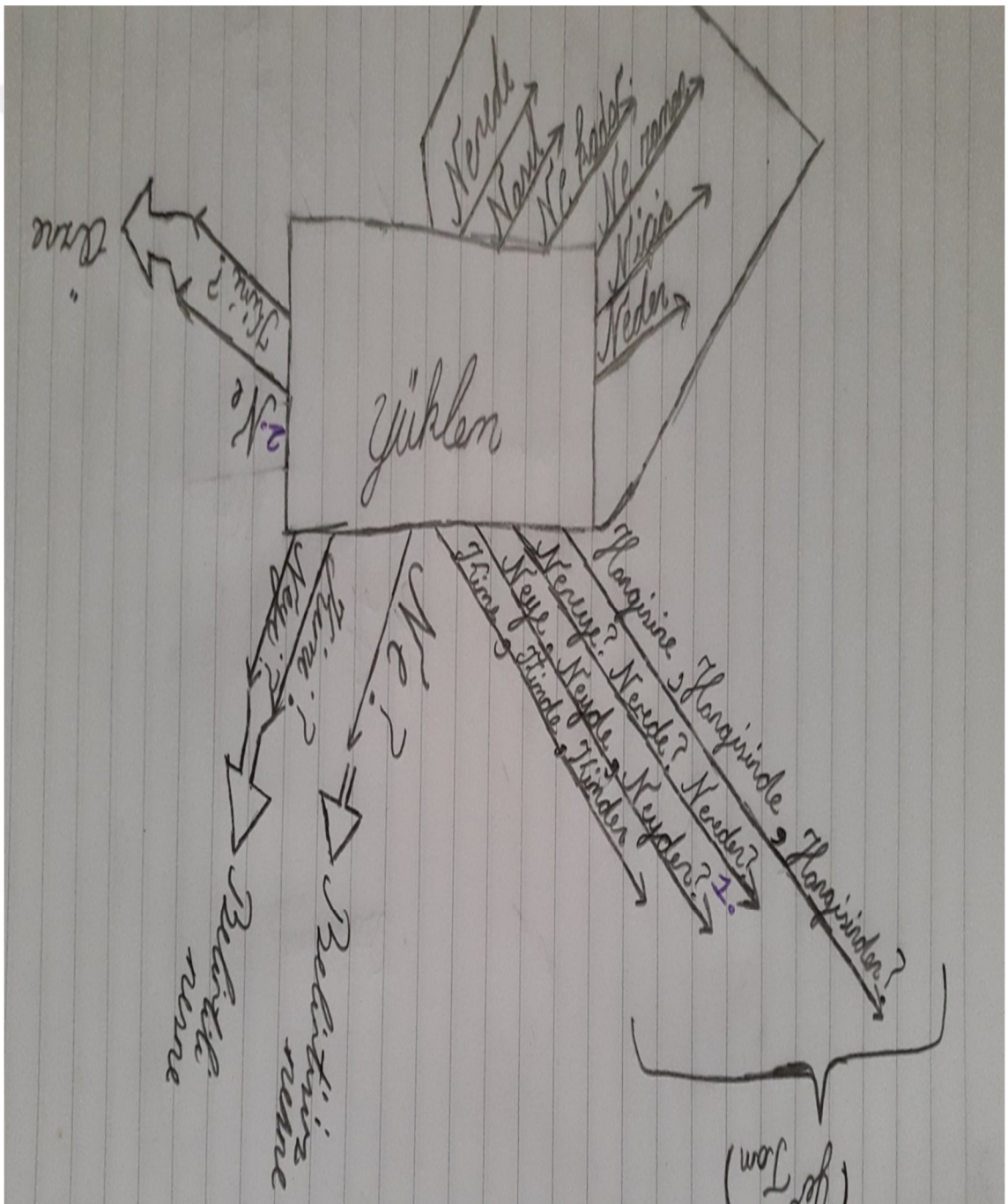

4.1.9. “Dinlenenleri Zihin Haritası Kullanarak Not Alma” ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerden alınan dokümanlar incelendiğinde “dinlenenleri zihin haritası kullanarak not alma” tekniğinin öğrenciler arasında çok az kullanıldığı belirlenmiştir. Doküman incelemesi yaptığımız öğrencilerden sadece 3’ünün “dinlenenleri zihin haritası kullanarak not alma” tekniğini kullandığı belirlenmiştir.

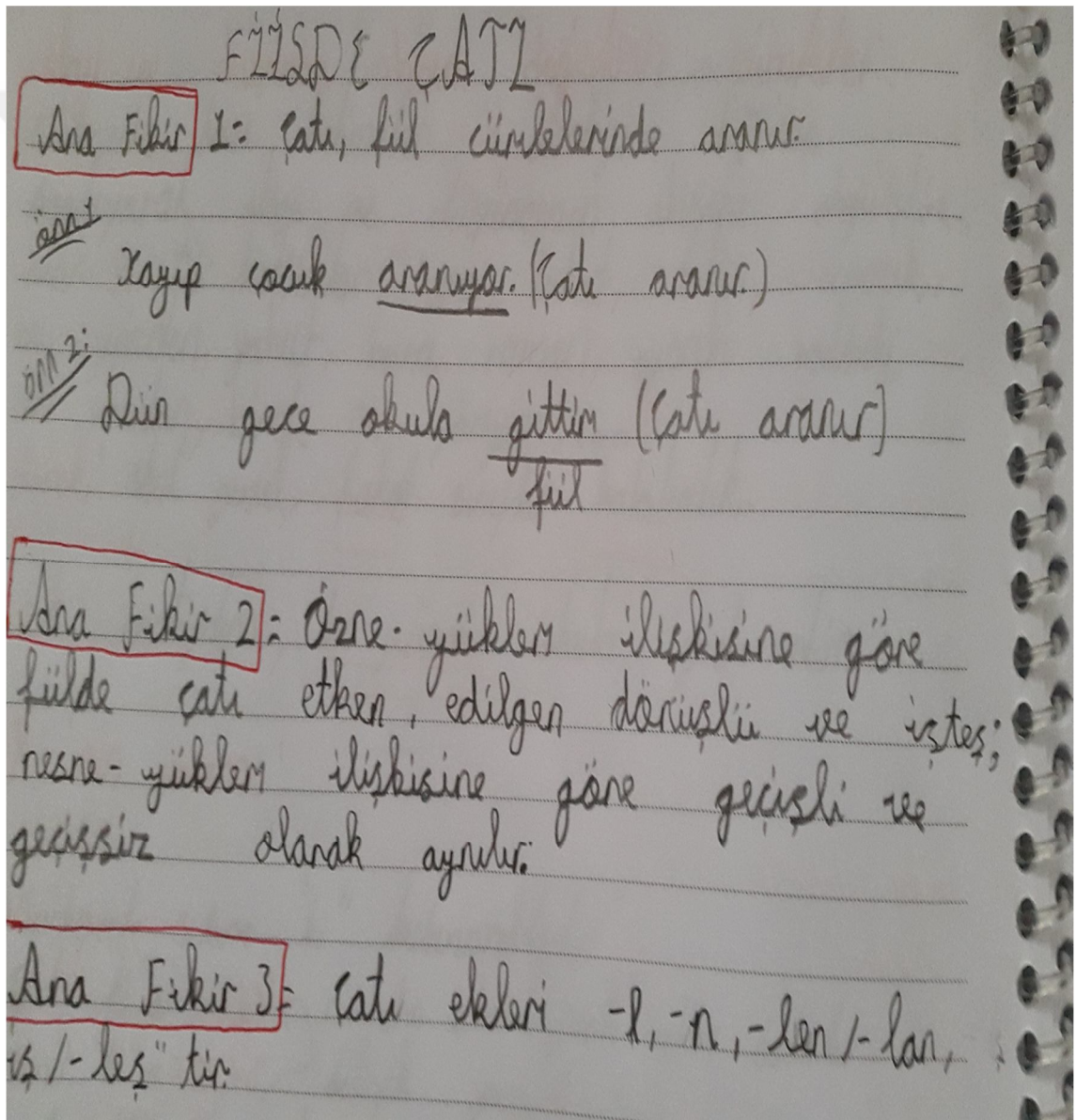
Dinlenenleri Zihin Haritası Kullanarak Not Alma (Ek- 9’ dan Alıntı)

4.1.10. "Dinlenenleri Ana Fikir (Anahat) Tekniğiyle Not Alma" ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerden alınan dokümanlar incelendiğinde "dinlenenleri ana fikir (anahat) not alma" tekniğinin öğrenciler arasında az kullanıldığı belirlenmiştir. Doküman incelemesi yaptığımız öğrencilerden 5'inin "dinlenenleri ana fikir (anahat) tekniğiyle not alma" tekniğini kullandığı belirlenmiştir.

Dinlenenleri Ana Fikir (Anahat) Tekniğiyle Not Alma (Ek- 10' dan Alıntı)

4.2. Görüşme Sonucu Elde Edilen Veriler ve Yorumlanması

Araştırmamızın bu bölümünde görüşmesi yoluyla elde edilen verilerin betimsel analiz yöntemi ile analizi yapılmaktadır. Betimsel analiz yönteminde önceden belirlenen ölçütlere göre değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu sebeple öğrencilerin not alma alışkanlıklarını ve stratejilerini belirlemeye yönelik açık uçlu sorulardan oluşan bir görüşme formu oluşturulmuştur. Sorular oluşturulurken not alma stratejileri ve alışkanlıkları temel alınmıştır. Öğrencilere aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

1. Derste nasıl not alırsınız? Not alırken nelere dikkat edersiniz?
2. Not alırken neler düşünür, ne hissedersiniz?
3. Not alma esnasında neler yaparsınız?
4. Not almadan önce ne tür hazırlıklar yaparsınız?
5. Daha iyi not alabilmek için hangi yönlerinizin gelişmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?
6. Not alma teknikleri hakkında neler düşünüyorsunuz?
7. Not almanın kolay ve zor yanları var mıdır? Not almayı nasıl değerlendiriyorsunuz?
8. Derste not alma işlemini tamamladıktan sonra notlarınızı ne yaparsınız?

“Derste nasıl not alırsınız? Not alırken nelere dikkat edersiniz?” sorusu öğrenciye yöneltilen ilk sorudur. Bu sorunun amacı öğrencinin hangi not alma stratejilerini kullandığını belirlemek ve öğrencinin not alma sürecinde dikkat ettiği unsurların neler olduğunu belirlemektir. Öğrencilerden alınan cevaplar neticesinde yoğunluk olarak, öğrencilerin önemli kısımları daha belirgin şekilde not alma tekniğini (altını çizme, renkli kalem kullanma...) kullandığı saptanmış olup not alırken “sessizlik, kalem silgi gibi araçların tedarik edilmesi...” gibi fiziksel unsurlara daha çok dikkat ettiği görülmüştür.

Öğrencilerden alınan bazı cevaplar şu şekilde sıralanmıştır:

- Öğretmenimin anlattığı konuyla ilgili önemli kısımları kırmızı kalemimle altını çizerim. Not alırken aklımın karışmaması için sessiz bir ortamın olmasını isterim.
- Öğretmenimin yüksek sesle veya döne döne aktardığı kısmı renkli kalemimi kullanarak not alırım. Not aldığım esnada renkli kalemlerimin olmasına dikkat ederim.
- Öğretmenimin her söylediğini yazmaya özen gösteririm. Not alırken en çok öğretmenimin kelimelerini tane tane, yavaş yavaş söylemesine dikkat ederim.

-Hocamın anlattığı konuyla ilgili anahtar kelimeler çıkarırım. Not alırken de en çok kalem, silgi ve sayfamın elimin altında olmasına dikkat ederim.

“Altını çizme stratejisi gerek anahtar sözcüklerin altını çizmede gerekse temel düşüncelerin altının çizilmesi şeklinde öğrenciler tarafından yaygınlıkla kullanılmaktadır “ (Erdem, 2005, s. 2).

Altını çizme stratejisi ile öğrenciler önemli görülen noktaları zihnine yerleştirir ve gözden geçirme ile hatırlama daha etkili olmaktadır. Bu strateji ile öğrenciler ayrıca var olan bilgiyle yeni bilginin birleşmesini sağlayacaklardır.

Not almada sessizliğin sağlanması, gerekli araç gereçlerin sağlanması, ses tonu gibi unsurlara dikkat eden öğrenciler çoğunlukta olmuştur. Verilen cevaplar daha çok fiziksel ortamın sağlanmasıyla ilgilidir.

“ Sınıfın genişliği, sınıf alanının çeşitli etkinlikler yapımı için bölümlere ayrılması, ısı, ışık, gürültü düzenekleri, renkler, temizlik, estetik, eğitsel araçlar, oturma düzeni, öğrencilerin gruplanması fiziksel düzen içinde yer alır. Bu fiziksel düzenlemeler öğrencinin sınıftaki rahatlığını sağlamak, okulun ve sınıfın albenisini artırmak ve öğrenmelerini kolaylaştırmak adına yapılır. İstendik davranış değişikliğini artırmak için uygun ortamlar gereklidir. Bu uygun ortamlar ise uygun fiziksel düzenlemeleri olan sınıflardır” (Başar, 2006, s. 7).

“Not alırken neler düşünür, ne hissedersiniz?” sorusu öğrencilere yöneltilen ikinci sorudur. Bu sorunun sorulmasındaki amaç öğrencilerin not alma esnasındaki duyuşsal ve zihinsel halini tespit etmektir. Öğrenciler verdikleri cevaplarda yoğunlukla, not almanın uzun sürmemesi gerektiğini, uzun süreli not almanın sıkılganlığa yol açtığını belirtmiştir. Öğrencilerin verdikleri bazı cevaplar şunlardır:

-Not alma işleminin çok sürmemesini isterim.

-Konuyu öğrendiğimi ve not alarak pekiştirdiğimi düşünürüm.

-Uzun süreceğini anladığım anda sıkılırım, ders dışı aktivitelere yönelirim.

Farklı bilgi aktarma yöntemlerini kullanarak öğrencinin derse ilgi ve isteğini arttırmak öğretmenin en önemli görevidir. Salt öğrencilere dikte çalışması yaptırmak öğrencilerin sıkılganlığını arttıracaktır. Bunun için farklı yöntem ve tekniklerle ders zenginleştirilmelidir.

“Sınıf içinde öğretme-öğrenme sürecinin etkili bir biçimde yürütülmesi için öğretmenlerin yöntem konusunda seçici olabilmeleri, çok farklı yöntemleri tanımaları ve kullanmaları gerekmektedir” (Demirel, 1999, s. 81).

“Not alma esnasında neler yaparsınız?” sorusu öğrencilere yöneltilen üçüncü sorudur. Bu sorunun oluşturulmasındaki amaç not alma sürecinin öğrenci açısından nasıl geçtiğini belirlemektir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar yoğunluklu olarak not alma

esnasında dikkatli şekilde dinleme eyleminin yapıldığına yöneliktir. Öğrencilerin verdikleri bazı cevaplar şunlardır:

-Öğretmenimi dikkatli bir şekilde dinlemeye odaklanırım.

-Not almadan önce anlatılanları kaçırmayayım diye öncesinden tüm ihtiyaçlarımı gideririm.

-Tüm dikkatimi ve ilgimi öğretmenime ve not tuttuğum kağıda yoğunlaştırırım.

-Not alma esnasında başka işlerle uğraşmamaya özen gösteririm ve öğretmenimi dinlemeye özen gösteririm.

Dinleme becerisi ve not alma tekniği derste öğrencinin uyanık kalmasını sağlayan iki kritik beceridir. Amaçlı bir dinleme olmadan doğru notları almak da mümkün olamamaktadır. Bu nedenle dinleme becerisinin gelişiminde ve dinlenen bilgilerin kalıcı olmasında “dinleme-not alma” birlikteliğini sağlamak oldukça önemlidir.

“Dinleyerek öğrendiklerimizin %70’ini bir saat içinde, %80’ini bir gün içinde unuturuz. Unutma eğrisini bizim avantajımıza çevirecek en önemli girişim not almaktır” (Özbay, 2005, s. 85).

“Not almadan önce ne tür hazırlıklar yaparsınız?” görüşme esnasında öğrencilere yöneltilen dördüncü sorudur. Bu sorunun oluşturulmasındaki amaç öğrencilerin not alma öncesi hangi eylem ve davranışları sergilediklerini tespit etmektir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar yoğunluklu olarak ilgili konunun ön koşul bilgi ve becerilerine sahip olmaya yöneliktir. Bu soruyla ilgili öğrencilerin verdikleri bazı cevaplar şöyledir:

-Not almadan önce konuyla ilgili ön hazırlık yapmaya özen gösteririm. Çünkü ön hazırlık yaptığımda öğretmenin anlattığı konuyla ilgili notları daha rahat bir şekilde alabiliyorum.

-Öğretmenin anlatacağı konuyla ilgili önceden hazırlıklı olmaya özen gösteririm. Bir de kalem, silgi, uç gibi eşyalarımın tam takır olmasına özen gösteririm.

-Ön hazırlık olmazsa olmazımdır. Her dersten önce hazırlıklı geldiğimde maça bir sıfır önde başlıyorum gibiyim. Hem sınıfta daha katılımcı oluyorum, hem de daha rahat, yorulmadan, zorlanmadan not alabiliyorum.

Derslere ön koşul bilgilere sahip bir şekilde hazırlanmak not alma esnasında elimizi hayli güçlendirecektir. Eğer belirlenen konuları ön koşul bilgilere sahip bir şekilde dinleyen öğrenci daha hızlı ve özlü bir şekilde notlar alabilecektir.

“Önceden bilgi edinmek, anlamayı ve dikkati yoğunlaştırmayı kolaylaştırır. Eğer olanağınız varsa, her zaman olmasa da bir konferans veya ders dinlemeye gitmeden önce, konuşulacak konular hakkında bilgi edinin. Dağarcığınızda yer eden en ufak bir

bilgi bile, iletileni iyice kavramanıza ve onu bir bütün olarak algılamanıza yardımcı olacaktır” (Simonet ve Simonet, 2002, s. 25).

“Bize gelen yeni uyarıcılara verdiğimiz anlamlar, büyük ölçüde geçmişte edindiğimiz yaşantılara dayalıdır. Örneğin kimya dersinde öğretmenin tahtaya yazdığı bir formülü öğrencinin anlamlandırabilmesi için, elementlerin kaç atomdan meydana geldiğini daha önceden öğrenmiş olması gerekir. Öğrencinin program geliştirme dersinde, hedef kaynaklarını incelemeyen önce, hedef ve hedef türleriyle ilgili kavramları öğrenmiş olması gerekir. Eğer öğrencinin bu öğrenmeleri yanlış ve yetersiz ise, sonraki uyarıcılar yanlış anlayabilir. Böylece ön öğrenmelerdeki eksiklik sonraki öğrenmelerdeki eksik ve yanlışlığa neden olabilir. Bu nedenle öğretmenler öğrencilerinin dersle ilgili ön öğrenmelerini kontrol edip onları tamamlanmasını sağlayarak yeni öğrenileceklere geçmelidirler. Aksi takdirde, öğrencinin yeni öğrenilecek şeyleri anlamlandırılmamasına, eksik ve yanlış öğrenmesine neden olurlar” (Senemoğlu, 2001, s. 298).

“Daha iyi not alabilmek için hangi yönlerinizin gelişmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?” sorusu öğrencilere yöneltilen beşinci sorudur. Bu sorunun oluşturulmasındaki amaç, daha iyi not almak için öğrencilerin hangi yönlerinin eksik hangi yönlerinin tam olduğunu belirlemektir. Öğrencilerin soruya verdikleri bazı cevaplar şunlardır:

-Söylenilenleri daha hızlı ve seri bir şekilde not alma yönümün gelişmesini isterim. Galiba bu konuda oldukça yavaşım.

-Ön hazırlık yapma konusunda oldukça zayıfım. Bu konuda kendimi geliştirmem gerektiğine inanıyorum.

-Dikkat dağınıklığı benim derse odaklanamama neden olmaktadır ve bu sebeple not almamı engellemektedir. Bu yüzden dikkat egzersizlerine yoğunlaşmam gerektiğine inanıyorum.

-Konular hakkında bilgi sahibi olma yönümün zayıf kaldığını düşünüyorum. Öğretmen konuyu anlatırken bazen sanki ilk kez görmüş gibi oluyorum. Ön hazırlık yapma yönümün gelişmesi gerekliliğine inanıyorum.

-Not alırken zamandan tasarruf etmem gerektiğine inanıyorum, bu yönüm eksik. Hocamın her söylediğini harfi harfine not tutmanın gerekliliğine inanmışım. Not alma tekniklerini daha çok ve verimli kullanmalıyım.

-Not almayı her söylenileni olduğu gibi kaydetmek olarak görmekten bir an önce kurtulmalıyım. Not alma tekniklerine önem vermeliyim.

-Kendi cümlelerimle not alma yönüm çok eksik. Bu yüzden her şeyi not edeyim istiyorum. Bu da zamanı yetiştirememeye yol açıyor ve dersten kopmama neden oluyor. Kendi cümlelerimle not alma yönümün gelişmesi gerekmekte.

“Yazma ve konuşma üzerine yapılan araştırmalar, dakikada 150 sözcük söyleyebilecek bir hızla konuşulabildiğini fakat aynı zaman diliminde en fazla 27 sözcüğün yazılabileceğini ortaya koymuştur. Kuşkusuz bunlar ortalamalardır ve herkesin kendine özgü birtakım yetenekleri vardır. Ama ne olursa olsun not almanın zorluğundan söz edildiğinde, zaman belirleyicidir; insanın duyduğu her şeyi aynı anda kağıda geçirmesi fizyolojik olarak imkansızdır.

(...)

Ve unutmamak gerekir ki birinci cümleyi bitirdiğiniz anda ikinci cümle kulağınıza iletilmiştir bile ve bu böyle sürer. Öyleyse not almak, çok büyük bir dikkat ve konsantrasyon isteyen bir iştir.

(...)

Sözlü anlatımda, konuşulacak konular hakkında az çok bilgiye sahipseniz, not almaya uygun dayanakları hazırlamak çalışmanızı kolaylaştıracaktır.

(...)

Not almak, söyleneni anlama kaygısı taşımadan kulağın her duyduğunu mekanik bir şekilde kağıda geçirmek demek değıldir” (Simonet ve Simonet, 2002, s. 18-23).

“Not alma teknikleri hakkında neler düşünöyorsunuz?” sorusu öğrencilere yöneltilen altıncı soruyu oluşturmaktadır. Bu sorunun oluşturulmasındaki amaç öğrencilerin not alma teknikleri hakkındaki olumlu veya olumsuz görüşleri ortaya çıkarmaktır. Öğrencilerden alınan cevapların yoğunluğu not alma teknikleri hakkında çok fazla bir şey bilmedikleri ve not almayı sadece aynen kaydetme tekniğı olarak gördükleridir. Öğrencilerin soruya verdikleri bazı cevaplar şunlardır:

-Not alma tekniğinin sadece öğretmenimin söylediklerini defterime yazmak olarak biliyordum. Fakat böyle olmadığını öğrendim.

-Pek çok not alma tekniğinin olması insanlar için çok büyük bir kolaylık.

-Not almanın sadece öğretmenin söylediklerini defterime yazmak olarak bilen biriydim. şu an ise not alma tekniklerinden altını çizme, özetleme, tablolama, Cornell gibi tekniklerin olduğunu öğrendim.

“Not almanın kolay ve zor yanları var mıdır? Not almayı nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu öğrencilere yöneltilen yedinci sorudur. Bu sorunun oluşturulmasında ve öğrencilere sorulmasındaki amaç not alma sürecinin öğrenciler açısından değerlendirilmesini sağlamaktır. Öğrencilerle yapılan görüşmeler neticesinde öğrencilerin tamamına yakını not alma sürecini zor karşılaştır. Öğrencilerin verdikleri bazı cevaplar şunlardır:

-Not alma süreci bana göre oldukça zor, çünkü dinlenenle not etme süreci arasındaki uyum oldukça önemli, bu da oldukça kafa yoruyor.

-Not alma oldukça zor bir süreç, çünkü söylenenleri kısaltmak, özetlemek veya tablolandırmak çabuk olunması gerektiğinde sıkıntılı olmaktadır. Süre kısıtlı olmasa gayet rahat bir süreç olacak.

-Zor yanı gerçekten oldukça fazla kolay yanı hiç yok gibi. Çünkü bir keresinde oldukça dikkat isteyen bir süreç. Dikkat koptuğu anda not almak da anında bitiyor.

Renee ve Jean Simonet “Not Alma Teknikleri” adlı eserinde not alma tekniklerinin zorlukları hakkında bahsetmiştir ve sonrasında da not alma tekniklerinin zorluklarını üç başlıkta incelemiştir. Bunlar, yazmanın konuşmaya göre daha fazla zaman alması, birçok düşünceyi aynı anda bir araya getirmenin gerekliliği, basmakalıp bir yöntemi uygulamanın imkansızlığıdır.

“Öncelikle kendimizi, yapacağımız işin kolay olduğu yanılgısından kurtaralım. Sistemli bir çalışmayla ve sürekli bir kontrol ve özelleştirme mekanizması geliştirerek olumlu sonuçlar elde edebiliriz, ama bunlar not almanın diğer zorluklarını hemen ortadan kaldırmaya yetmez” (Simonet ve Simonet, 2002, s. 18).

“Derste not alma işlemi tamamlandıktan sonra notlarınızı ne yaparsınız?” sorusu öğrencilere yöneltilen son ve sekizinci sorudur. Öğrencilere böyle bir soru yöneltilmesindeki amaç, öğrencilerin not aldıkları materyalleri tekrarlayıp tekrarlamadıklarını veya saklayıp saklamadıklarını tespit etmektir. Öğrencilerin tamamına yakınının cevapları tutulan notların saklandığı ve tekrar edildiğidir. Öğrencilerin verdikleri bazı cevaplar şunlardır:

-Aldığım notları eve gittikten sonra hemen defterime temize çekerim ve notlarımı kesinlikle kaybetmem ve aralıklarla tekrarımı yaparım.

-Notlarımı kesinlikle atmam, gözümün önünde bulundururum ve kısa aralıklarla tekrar etmeye özen gösteririm.

-Not alma işlemimi tamamladıktan hemen sonra eve gittiğimde tuttuğum notları tekrar ilgili dersin defterine kaydedirim. Sonra zaman zaman tekrar etmeye çalışırım.

-Notlarımı dosya haline getiririm ve kaybetmemeye çalışırım. Zaman buldukça belirli aralıklarla tekrar etmeye çalışırım.

-Not tuttuğumda notlarımı bilgisayarıma kaydedirim ve ayrıca defterime de. Böylelikle tekrar etme sayım da artmış olur.

-Notlarımı hep saklarım ve tekrar etmeye çalışırım.

-Notlarım önemli kısımları belirttiği için hep saklarım.

“Notlarınızı temize çekin. Bu işlemi mümkünse notları tuttuğunuz gece, değilse en geç bir sonraki dersten önce yapın” (Baltaş, 2003, s. 123).

BÖLÜM 5

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışma, ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin not alma alışkanlıkları ve stratejilerinin belirlenmesi açısından araştırmacının doküman incelemesine ve öğrencilerin görüşlerine göre incelenmiştir. İncelemeler neticesinde araştırmadan elde edilen bulgulardan çıkan sonuçlar tartışılmış ve ileriye dönük yapılacak araştırmalar için öneriler ortaya konmuştur.

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın bulgularından çıkarılan sonuçlar ortaya konmuştur.

1-) İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin kullandıkları not alma stratejilerinin neler olduğu değerlendirildiğinde öğrencilerin hangi not alma stratejilerini tercih ettikleri belirlenmiştir.

Özçakmak (2015)'ın Türkçe öğretmenleri adaylarının üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin dinledikleri metinleri not almada kullandıkları özetleme stratejilerini genel olarak ortalamanın üzerinde başarılı bir şekilde kullandığı tespit edilmiştir. Araştırmacı, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda not alma ve özetleme stratejisi kritik kazanımların yıllar içerisinde ders kitaplarında tekrarlı bir şekilde işlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Çünkü araştırmacı, not alma ve özetleme stratejilerinin kazanılması zor olan edimler olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca araştırmacı çalışmasında öğretmenlerin öğrencilerin not alma ve özetleme stratejilerini kavratacak etkinliklere yer verilmesi gerektiğini belirterek araştırmacıların dinlediğini not alıp özetleme stratejisini ihmal etmemesi talebini vurgulamıştır.

Bailey ve Onwuegbuzie (2002), yabancı dil eğitiminin verimliliği üzerine bir çalışma yapmışlardır. Yapılan çalışmada yabancı dil sınıfları ile normal sınıflar arasında not alma konusu çalışılmıştır. Araştırma neticesinde araştırmamıza da yakın sonuçlar elde edilmiştir. Çalışma neticesinde öğrencilerin çoğunun not almayı aynen kaydetme tekniği olarak gördüğü belirlenmiştir. Pek çok öğrencinin bu tekniği kullandığı veyahut

öğrencilerin ilgisiz, gereksiz notlar aldıkları ya da bilmedikleri noktaları çok fazla önemsemeyip geçiştirdikleri, alınan notları tekrar etmedikleri belirlenmiştir.

Sutherland ve akademisyen arkadaşlarının (2002) yaptıkları çalışmada not almada öğrencilerin başarısını ileriye götürmesindeki etkileri saptanmıştır. Yapılan çalışmada deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Kontrol grubuna not alma stratejileri öğretimi yapılmamış, deney grubuna ise not alma stratejileri öğretimi yapılmıştır. Çalışma sonunda not alma stratejileri hakkında eğitim alan öğrenciler dinlenenleri özellikle altını çizme, tablo alinde not alma tekniklerini sıklıkla kullanarak daha doğru bir şekilde notlar almışlardır. Kontrol grubundaki öğrencilerse not alma stratejilerini öğrenemediklerinden gerekli notları alamadıklarından anlamlı öğrenmeyi gerçekleştirememiştir.

Araştırma konumuza yakın diğer çalışma sonuçlarından da hareketle not alma stratejisi eğitimi alan öğrenciler tarafından tüm not alma stratejilerinin kullanıldığı görülmüştür. Araştırmalarımız neticesinde 17 öğrenci kendi tercih ve ilgilerine uygun not alma stratejisi veya not alma stratejilerini kullandığı gözlemlenmiştir. Araştırmamız neticesinde öğrenciler arasında en çok kullanılan not alma stratejisi, dinlenenlerden önemli görülen noktaları daha belirgin şekilde not alma stratejisi olmuştur. Öğrenciler arasında en az kullanılan not alma stratejisi ise dinlenenlerden sessiz harfleri kullanarak not alma stratejisi olmuştur. Bu not alma stratejilerini kullanım sıklıkları:

- Dinlenenlerden önemli görülen noktaları daha belirgin şekilde not alma: 17 kişi
- Dinlenenleri aynen kaydetme tekniği ile not alma: 12 kişi
- Dinlenenlerden önemli görülen noktaları not alma: 11 kişi
- Dinlenenleri anahtar kelimeler kullanarak not alma: 8 kişi
- Dinlenenleri özet çıkarma yöntemi ile not alma: 7 kişi
- Dinlenenleri grafik, tablo veya şemalarla not alma: 5 kişi
- Dinlenenleri ana fikir (anahat) tekniğiyle not alma: 5 kişi
- Dinlenenleri zihin haritası kullanarak not alma: 3
- Dinlenenleri Cornell not alma tekniği ile not alma: 3 kişi
- Dinlenenlerden sessiz harfleri kullanarak not alma: 2 kişi

Öğrencilerin en çok kazandıkları kazanım ise “dinlenenlerden önemli görülen noktaları daha belirgin şekilde not alır” olmuştur. Öğrencilerin en az kazandıkları kazanım ise “dinlenenlerden sessiz harfleri kullanarak not alır” olmuştur. Öğrencilerin edindikleri kazanımları sıralayacak olursak:

1. Dinlenenlerden önemli görülen noktaları daha belirgin şekilde not alır. →→ 17 kişi
2. Dinlenenleri aynen kaydetme tekniği ile not alır. →→ 12 kişi
3. Dinlenenlerden önemli görülen noktaları not alır. →→ 11 kişi

4. Dinlenenleri anahtar kelimeler kullanarak not alır. →→ 8 kişi
5. Dinlenenleri özet çıkarma yöntemi ile not alır. →→ 7 kişi
6. Dinlenenleri grafik, tablo veya şemalarla not alır. →→ 5 kişi
7. Dinlenenleri ana fikir (anahat) tekniğiyle not alır. →→ 5 kişi
8. Dinlenenleri Cornell not alma tekniği ile not alır. →→ 3 kişi
9. Dinlenenleri zihin haritası kullanarak not alır. →→ 3 kişi
10. Dinlenenlerden sessiz harfleri kullanarak not alır. →→ 2 kişi

Öğrencilerin not alma ile ilgili kazanımları incelendiğinde:

- “Dinlenenlerden önemli görülen noktaları daha belirgin şekilde not alır” kazanımının tüm öğrencilerce kazanıldığı tespit edilmiştir.
- “Dinlenenlerden sessiz harfleri kullanarak not alır” kazanımının sadece iki öğrenci tarafından kazanıldığı tespit edilmiştir.
- Tüm öğrencilerin en az bir kazanımı edindiği tespit edilmiştir.

2-) İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin not alma alışkanlıklarının ne durumda olduğu değerlendirilmiştir ve öğrencilerin not alma alışkanlıkları sorgulanmıştır.

Araştırmamızda 17 öğrenciyle yaptığımız üç aylık not alma stratejileri eğitimi süreci sonunda öğrencilerin belirli bir not alma stratejisini uygun ve eğitsel bir biçimde kullandığını görmüştük. Bu konu üzerine bizimle yakın sonuçlar elde eden çalışmalar gözlemlenmiştir:

Riddick ve meslektaşları (1999), kaygı, eğitim ve öğretimle ilgili geçmiş ve gelecek yaşantıları olan 16 üniversite öğrencisi üzerinde deney ve kontrol grubu olacak şekilde bir çalışma yapmıştır. Çalışmasında not alma stratejileri üzerine de çalışma yapan Riddick ve akademisyen arkadaşları çalışma neticesinde deney grubundakilerin kontrol grubundakilere göre yazı çalışmaları ve akademik başarılar noktasında daha az yetenekli oldukları ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan sorunların çözümü için Riddick ve arkadaşları anlama ve yazmayı geliştirici çeşitli stratejiler ortaya koymuşlardır. Bu stratejilerden en önemlisi not alma stratejileridir. Riddick ve arkadaşları bunun sebebi olarak not alma alışkanlığı kazanmış öğrencilerin öğrendiklerini kendi cümleleriyle, sembol ve diyagramlar kullanarak yazıya geçireceğinden öğrencilerin daha az sıkıntı yaşayacaklarını belirtmişlerdir.

Sweeney ve arkadaşları (1999), tarih dersinde öğrenmeyi kuvvetlendirip pekiştiren notların öğrencilerin öğrenmelerine etkilerini araştırmıştır. Araştırmada deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Deney grubu öğrencilerine not alma stratejileri öğretilmiş olup not alma alışkanlığı kazandırılırken kontrol grubundaki öğrencilere not alma stratejileri öğretilmemiştir. Araştırmanın neticesinde kontrol grubu ile deney grubu

arasında sınav yapılmıştır. Araştırma neticesinde not alma alışkanlığı kazanmış deney grubu not almanın öğrenmeyi desteklediği ve akademik başarıyı arttırdığı sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Sonuç olarak 17 öğrenciye verilen 3 aylık bir not alma stratejisi eğitimi neticesinde öğrencilerde başarılı bir biçimde not alma alışkanlığı kazandığı gözlemlenmiştir. Doküman incelemesi neticesinde tüm öğrencilerin herhangi bir not alma stratejisini veya stratejilerini etkin bir biçimde süreklilik arz edecek şekilde kullandığı tespit edilmiştir. Bu alanda yapılan çalışmalara da bakıldığında not alma eğitimi almış birey veya öğrencilerde not alışkanlığının başarılı bir sonuca ulaştığı gözlemlenmiştir.

3) İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin not alma stratejilerine ilişkin görüşleri neler olduğu değerlendirilmiş ve sorgulanmıştır.

İlköğretim 8. sınıf öğrencileriyle yapılan görüşmeler neticesinde öğrencilere sorulmuş olan sekiz açık uçlu soru neticesinde öğrencilerin not alma ile ilgili farklı görüşlerine yer verilmiştir.

Öğrencilerin büyük bir kısmı verilen eğitim neticesinde not alma stratejilerine ilişkin yanlış veya üstünkörü olan bilgilerinin değiştiğini, doğru ve verimli bilgilerle daha yetkin bir dereceye geldiklerini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin büyük bir kısmı not almayı önceki zamanlarda sadece öğretmenin anlattıklarını aynen deftere kaydetmek olarak algıladıklarını, fakat verilen eğitimle not alma sürecinin bilgiyi tazeleme, yorumlama, özgün şekle çevirme süreciyle eş değer olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrencilerin büyük bir kısmı not alma eğitimiyle beraber not alma işlemini daha bilinçli yaptıklarını; bunun için ön hazırlık yaptıklarını, gerekli araç gereç ve materyalleri temin ettiklerini, dikkatli dinlemeye önem verdiklerini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin tamamı görüşme neticesinde en az bir not alma tekniğini etkin, doğru ve verimli bir biçimde kullanabileceklerini belirtmişlerdir.

Bu konu üzerine bizim araştırmamıza yakın sonuçlar elde eden çalışmalara bakacak olursak:

Marsh ve Sink (2005), çalışmalarında not alma sürecinin karmaşık bir süreç olduğundan bahsetmişlerdir. Not almanın fiziksel olarak yazma, yazılacak konuyu seçme ve karşılaştırmalar yapmaların bulunduğu zor ve karmaşık bir süreç olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmamıza paralel olarak Marsh ve Sink not alma sürecini, bir yandan dinleyip anlamaya çalışırken diğer yandan da alınan notlardaki anahtar kelimelerin seçilerek bilişsel hafıza yeteneği gerektiren bir süreç olarak vurgulamışlardır.

Fritz ve meslektaşları (2009), çalışmalarında çalışma yaptıkları okulda çoğu öğrencinin okuma, yazma ve okuma-anlamada pek çok güçlük yaşadığını belirtmiştir. Bu nedenle

bir konferans düzenleyerek konferansa katılan öğrencilere okuma, yazma, okuma-anlamayı geliştirici stratejiler öğretilmiştir. Bu geliştirici stratejilerden biri de not alma stratejisidir. Konferansa katılan katılımcılara çeşitli okuma etkinlikleri yaptırılmış ve anladıklarını yazmaları istenmiştir. Uygulama neticesinde not alma stratejileri, hem anlamayı geliştirdiği hem de yazma yeteneğini geliştirdiği için konferansa katılanlar tarafından çokça tercih edilmiştir. Çalışma sonunda okuma, yazma, okuma-anlamayı geliştirici stratejileri öğrenen katılımcılar okuma, yazma ve okuma-anlamayı geliştirici stratejileri öğrenmeyenlerden daha etkin bir öğrenme gerçekleştirmişlerdir. Konferansa katılanların stratejileri öğrendikten sonra okuma, yazma ve okuma-anlamaya daha istekli oldukları görülmüştür.

Diğer araştırma sonuçlarına baktığımızda da not alma stratejileri ve alışkanlıklarına karşı yüzeysel, teorik veya verimsiz olan bilgi yığınları verilen eğitim, konferanslarla daha etkin bir şekilde bürünmektedir. Not alma stratejilerine ilişkin görüşlerin çoğu olumlu niteliktedir. Araştırmaların çoğunda not alma ile ilgili görüşmeler yapan araştırmacılar, not alma stratejileri ve alışkanlıklarının öğrencinin akademik başarısını arttırmada, derse karşı ilgi ve tutumunun gelişmesinde, ders içi motivasyonunu arttırmada önemli bir etmen olduğu görüşünde hemfikir olmuşlardır. (Oğuz, 1999; Namlu, 2000; Erdem, 2002; Candan, 2005; Kaplan ve arkadaşları, 2007; Tay, 2007; Belet ve Yaşar, 2007; Tok, 2008; Tan, 2009)

Sonuç olarak öğretim ve öğrenme stratejilerinden öne çıkan not alma stratejileri etkin, verimli ve eğitsel bir şekilde gerçekleştiği takdirde öğretim ve öğrenmede daha etkin, daha verimli ve daha eğitsel sonuçlar alınacağı bir gerçektir. “Söz uçar, yazı kalır.” sözünden hareketle yazmanın ne kadar önemli bir eylem olduğunu düşünecek olursak “not alma ve not alma stratejilerini kavramak ve uygulamak” da en önemli ve en faydalı kazanımlardan biri olabilecektir. Not alma stratejilerinin kazanılmasıyla birlikte öğrenciler öğrenme konusunda bir adım öne geçtiğini düşünmektedirler. Not alma ve not alma stratejilerini kullanan öğrenciler öğrenme sürecinde, öğrenme sonunda ve ilerleyen dönemlerde öğrenmelerini ve kendilerini kontrol edebilmekte ve değerlendirebilmektedir. Tüm bu sonuçlardan hareketle öğrencilerin not alma stratejilerini gerek kullanımlarını gerekse not alma stratejilerine karşı ilgi ve tutumlarını değerlendirecek olursak öğrencilerin not alma stratejilerini kullanımları öğrenmelerini etkin, kalıcı ve eğitsel bir kimliğe dönüştürecektir.

5.2. ÖNERİLER

“İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin not alma stratejilerinin ve alışkanlıklarının değerlendirilmesi” adlı tez çalışmamızda öğrencilerin dokümanlarının incelenmesi ve öğrencilerle yapılan görüşmeler ışığında elde edilen sonuçlar değerlendirilmiştir.

Çalışmamızın bu bölümünde yukarıda elde edilen sonuçlara dayanılarak araştırmaya yönelik öneriler ve uygulamaya yönelik öneriler adlı iki başlık altında öneriler sunulmuştur:

5.2.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler

- 1- Not alma stratejileri öğretimi anlık gerçekleşen, bir dönem verilip öbür dönem işlenmeyecek bir durum olmayıp, bir süreç olduğundan not alma stratejilerinin de bir süreç olarak öğretilmesi daha uygun olacaktır.
- 2- Yapılan bu çalışma sadece 8. sınıf öğrencilerine uygulanmış olup, diğer seviyelerdeki öğrencilere de (5. 6. 7. sınıf) uygulanabilir.
- 3- Not alma stratejileri 8. sınıf başta olmak üzere 5. 6. 7. sınıf öğrencilerine yavaş yavaş ve zamana yayarak öğretilmelidir.
- 4- Bu çalışma 8. sınıftaki 17 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Not alma stratejileri üzerine çalışma yapmak isteyen araştırmacılar, daha fazla kişi veya grupta daha nitel sonuçlar çıkarabilirler.
- 5- Araştırmada cinsiyet farklılıklarının not alma stratejilerinin seçimi konusunda çalışma yapılmamıştır. Not alma stratejileri üzerine çalışma yapmak isteyen araştırmacılar, not alma stratejilerinin seçimi ile cinsiyet farklılıkları arasında bir bağ olup olmadığını araştırabilirler.
- 6- Araştırmada uzman görüşüne başvurularak öğrenciler için kullanabilecekleri 10 tane not alma stratejisi üzerine çalışma incelenmesi yapılmıştır. Not alma stratejisi üzerine çalışma yapmak isteyen araştırmacılar daha fazla not alma stratejisini kullanarak araştırmasını genişletebilir.
- 7- Araştırmada öğrencilerin not alma stratejilerini seçimi ve alışkanlıkları üzerinde çalışma yürütülmüştür. Not almanın farklı bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünleri üzerindeki etkileri araştırılabilir.
- 8- Farklı öğretim stratejilerinin not alma stratejileri üzerindeki etkileri araştırılabilir.
- 9- Not alma stratejileri üzerine çalışma yapacak araştırmacılar doküman incelemesi ve görüşmenin dışında farklı araştırma yöntemleri kullanarak araştırmalarını genişletebilir.

5.2.2. Uygulamaya Yönelik Öneriler

- 1- Öğretmenler gerek hizmet içi eğitimlerle gerek seminer veya konferanslarla not alma stratejilerini etkili, verimli ve eğitsel kullanımları açısından yetiştirilebilir. Aynı zamanda öğretmen yetiştiren kurumlar programlarına öğrenme stratejilerini etkili bir şekilde öğretmeyi amaçlayan bir ders koyulabilir. Aynı kazanımlar öğrencilere de uygulanabilir hale getirilebilir.
- 2- Not alma süreci, öğrencilere iyi kavratılarak uygulamaya dönük eğlenceli, eğitsel etkinliklerle yazma işlemini de sıvıdırılarak işlenebilir. Ayrıca konu ile ilgili öğrencilere bir kılavuz kaynak kitap hazırlanabilir
- 3- Araştırma süresince gördüğümüz en büyük sıkıntı olan, not alma işlemini öğreticinin söylediklerini hiç değiştirmeden yazma yanlısından vazgeçilmelidir. Bunun için not alma stratejileri öğretimi amacına uygun bir şekilde

uygulanabilir, öğrencilerin kendi anladıkları gibi not almaları gerekliliği sürekli olarak vurgulanabilir.

- 4- Gerek 8. sınıf gerekse 5., 6., 7. sınıflar Türkçe ders kitaplarında not alma stratejileri ile ilgili daha çok etkinliğe ve daha fazla kazanıma yer verilebilir. Kazanımlar, yöntem ve teknikler not alma sürecini geliştirebilecek şekilde düzenlenebilir.
- 5- Öğretmenler derslerde farklı not alma stratejileri kullanarak veya farklı not alma not stratejilerini içeren çalışma yaprakları dağıtarak öğrencilere örnek olabilir ve not alma süreci kısa sürede amacına ulaşabilir.
- 6- Öğrencilerin aldıkları notların amacına uygun olup olmadığı sürekli kontrol edilebilir. Alınan notları öğrencilerin belirli periyodlarla tekrar etmesi sağlanabilir.
- 7- Araştırmamız esnasında sıkıntılı durumlardan bir tanesi de ulusal alanyazında not alma stratejileri ile yeteri kadar çalışma olmayışı idi. Bu yüzden gerek nicel gerek nitel araştırma modelleri ile ulusal düzeyde not alma stratejileri üzerine daha fazla çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adalı, O. (2003). *Anlamak ve Anlatmak*. Ankara: Pan Yayınları.
- Akçataş, A. (2001). İletişim Eksiklikleri ve Dilin Kullanımı. *Dil Dergisi*, 106, s. 65.
- Aksan, D. (1994). Ana Dili. *Dil Dergisi (Doğan Aksan Özel Sayısı)*.
- Aksan, D. (2003). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (2006). *Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksoy, Ö. A. (1995). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü II*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Aktaş, Ş., Gündüz, O. (2001). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Akyol, H. (2010). *Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Aslan, M. (2000). İlköğretim Okulu 5. Sınıf Fen Bilgisi Dersinde Not Alma ve Kavram Haritası Oluşturma Stratejileri ile Öğretimin Öğrenme ve Hatırlama Düzeyine Etkisi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, s. 216-238.
- Ateş, M. (2008). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Düzeyleri İle Türkçe Dersine Karşı Tutumları ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, G. (2010). *Zihin Haritalama Tekniğinin Dinleneni Anlamaya Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aytan, T., (2011). *Aktif Öğrenme Tekniklerinin Dinleme Becerisi Üzerindeki Etkileri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aytaş, G. (1999). *Etkili Dinleme*. MEBS İletişim, Yıl:2, Sayı:5.
- Bailey, P., Onwuegbuzie A. (2002). The Role of Study Habits In Foreign Lnguage Courses, *Assesment & Evaluation In Higher Education*, Vol. 27, No. 5, <http://www.ingenttaconnect.com/> adresinden 18.12.2015'te erişilmiştir.
- Baltaş, A. (2001). *Üstün Başarı*. (19. Baskı). Remzi Kitabevi.
- Başar, H. (2006). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Anı Yayınevi.

- Belet, D. S. (2005). *Öğrenme stratejilerin okuduğunu anlama ve yazma becerileri ile Türkçe Dersine İlişkin Tutumlara Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Beyreli, L., Çetindağ Z. ve Celepoğlu A. (2005). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Bozkurt, Z. (2009). *The Effect Of Language Note Taking On Successful Task Completion*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Buzan, T. (2001). *Aklını En İyi Şekilde Kullan*. İstanbul: Arıon Yayıncılık.
- Cihangir, Z. (2004). *Kişilerarası İletişimde Dinleme Becerisi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Çağlayan, N. (2009). *İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Dinleyerek Anladıklarını Yazılı Anlatıma Aktarma Becerilerinin Değerlendirilmesi*. Uludağ Üniversitesi.
- Çelik, M. E. (2012). İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 7/1, s. 727-743.
- Çetingöz, D. (2006). *Not Alma Stratejisinin Öğretimi Tarih Başarısı, Hatırda Tutma ve Başarı Güdüsü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çifçi, M. (2001). Dinleme Eğitimi ve Dinlemeyi Etkileyen Faktörler. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 167-168.
- Çiftçi, Ö. (2007). Aktif Dinleme. *Milli Eğitim Dergisi*, s. 231.
- Demir, C., Yapıcı M. (2007). Ana Dili Olarak Türkçenin Öğretimi ve Sorunları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Doğan, Y. (2008). İlköğretimde Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerisini Geliştirmede Etkinlik Temelli Çalışmaların Etkililiği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (2), s.262.
- Durukan, E., Maden, S. (2010). Kavram Haritaları İle Not Tutmanın İlköğretim Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisi Üzerine Etkisi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 1(2), s. 63-70.

- Erdem, A. R. (2005). Öğrenmede Etkili Yollar: Öğrenme Stratejileri ve Öğretimi. *İlköğretim Online*, 4 (1), 1-6.
- Ergin, M. (1995). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayıncılık.
- Fritz, A., Cooner, D., Stevenson, C. (2009). Training New Content Area Secondary Teachers To Teach Literacy: The University/ Public School Partnership, *Training New Teachers to Teach Literacy*. <http://www.encyclopedia.com/doc/1G1-1966962248.html> adresinden 18.12.2015'te erişilmiştir.
- Girgin, Ü. (2002). *Okul Öncesi Eğitimde Okuma ve Yazma, Konuşma ve Yazma Eğitimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Göçer, A. (2012). Dil- Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine. *Türk Dili*, 729, s. 50-57.
- Göğüş, B. (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Kantemir, E. (1997). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Kaplan, M. (2003). *Nesillerin Ruhü*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Karadüz, A. (2004). Çift Eklemlili Dil Olgusu. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 11 (25), s. 15-26.
- Karadüz, A. (2007). *İlköğretimde Türkçe Öğretimi (Dil Bilgisi Öğretimi)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Karadüz, A. (2008). “Yazı” ve “Yazım” Kavramlarının Dilin “Anlam” ve “Ses” Ögeleriyle İlişkisi. *Turkish Studies*, 3/6, s. 427.
- Karadüz, A. (2010). Türkçe ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Dinleme Stratejilerinin Değerlendirilmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29 (2).
- Karagül, S. (2010). *İlköğretim 6-8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersi Öğretim Programında Belirtilen Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (18. Basım). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kavcar, C., vd. (2004). *Türkçe Öğretimi- Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin*. Ankara: Engin Yayınevi.

- Kayaalp, İ. (1998). *İletişim ve Dil*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kazak, N. (2001). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kiriş, A. (2005). *Not Alma Tekniği (Anahat ve Matris Tekniği) ile Öğretiminin Öğrenci Başarısına ve Hatırlama Düzeyine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kocaadam, D. (2011). *Not Alarak Dinleme Eğitiminin İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerisi Üzerindeki Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı.
- Kocaadam, D. (2011). *Not Alarak Dinleme Eğitiminin İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerisi Üzerindeki Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Marsh, E., Sink, H. (2005). Access to Handouts of Presentation Slides During Lecture: Consequences for Learning, Applied Cognitive Psychology, Appl. Cognit. Psychol. Published Online in Wiley InterScience. <http://www3.interscience.wiley.com/> adresinden 18.12.2015'te erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2009). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (1982). *Temel Eğitim Programı Türkçe Eğitimi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2005). *Türkçe Dersi (6- 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Talim Terbiye Kurumu Başkanlığı.
- Melanlıoğlu, D., Tayşi, E. K. (2013). Türkçe Öğretim Programındaki Dinleme Kazanımlarının Ölçme Değerlendirme Yöntemleri Bakımından Sınıflandırılması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6), s. 23-32.
- Oğuz, A. (1999). *Derste Not Almanın Öğrenme ve Hatırlama Düzeyine Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öz, M. F. (2001). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*. Ankara: Anı Yayınları.

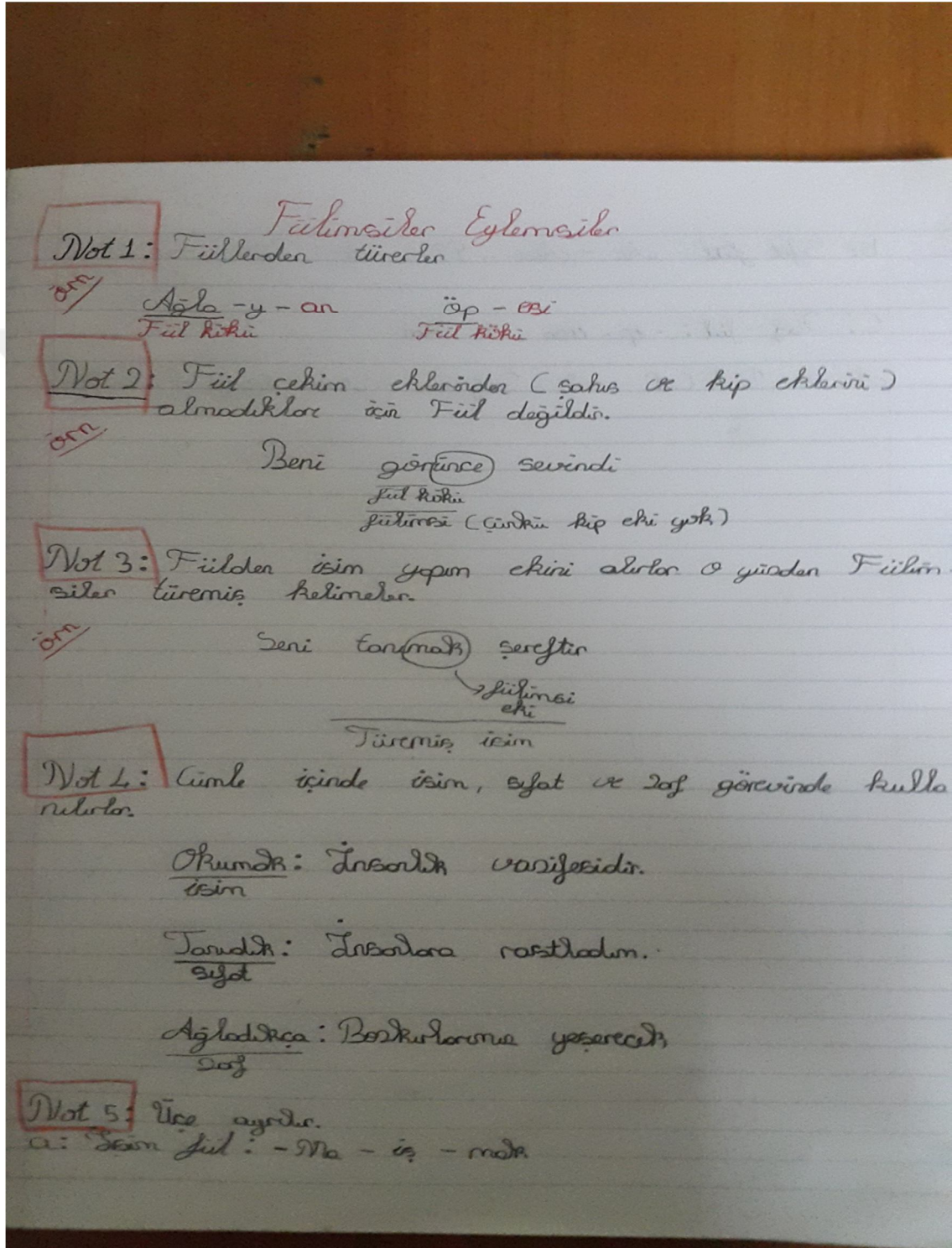
- Özbay, M. (2001). Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisini Geliştirme Yolları. *Türk Dili*, s.9.
- Özbay, M. (2005). *Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Özbay, M. (2007). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Özbay, M. (2008). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Özbay, M. (2009). *Anlama Teknikleri: II Dinleme Eğitimi*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Özbay, M., Melanlıoğlu, D. (2012). Türkçe Öğretim Programlarının Dinleme Becerisi Bakımından Değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 7(1).
- Özçakmak, H. (2015). *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Not Alarak Dinlemede Özetleme Stratejilerini Kullanma Becerileri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özdemir, E. (1983). Anadili Öğretimi. *Türk Dili Aylık ve Yazın Dergisi*, 379-380, s. 26.
- Özdemir, E. (1987). *İlkokul Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi Kılavuzu*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Özkara, Y. (2007). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Yazma Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Bir Araştırma. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 14, s. 132.
- Pease, A. (1997). *Beden Dili* (Çev. Yeşim Özben). İstanbul: Rota Yayınları.
- Riddick, B., Sterling, C., Farmer, M. ve Morgan, S. (1999). Self- Esteem and Anxiety in the Educational Histories of Adult Dyslexic Students, *DYSLEXIA* 5: 227-248, <http://www3.interscience.wiley.com/> adresinden 18.12.2015'te erişilmiştir.
- Robertson, A. K. (2004). *Etkili Dinleme*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Sarıkoç, G. (2010). *Elektronik Ortamda Not Alma Stratejileriyle İlgili Yayımlanmış Çalışmaların İncelenmesi 1999-2009*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Senemoğlu, N. (2001). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kavramları*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sever, S. (2000). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayınları.
- Sever, S., Kaya Z. ve Aslan C. (2006). *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Simonet, R. ve J. (2002). *Not Alma Teknikleri*. İstanbul: Arion Yayınevi.

- Stadler, A. (1980). *Children Of Guest Workers In Europe: Social And Cultural Needs In Relation To Library Trends*, 29 (2), s. 325-334.
- Sutherland, P., Badger R. ve White G. (2002). How New Students Take Notes at Lectures, *Journal of Further and Higher Education*, Vol. 26, No. 4, <http://www.ingentaconnect.com/> adresinden 18.12.2015'te erişilmiştir.
- Sweeney, W., Ehrhardt, A., Gardner, R., Jones, L., Greenfield, R. ve Sue, F. (1999). Using Guided Notes With Academically At-Risk High Schools, *Vol. 36(4)*, <http://eric.ed.gov/> adresinden 23.12.2015 tarihinde erişilmiştir.
- Şahin, A., Aydın, G. ve Sevim O. (2011). Cornell Not Alma Tekniğinin Dinlenen Metni Anlamaya ve Kalıcılığa Etkisi. *Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29.
- Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Temizyürek, F., Balcı A. (2006). *Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Okulları Türkçe Programları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tok, Ş. (2008). Not Tutma ve Bil- İste- Öğren (BİÖ) Stratejilerinin Tutum ve Akademik Başarıya Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(34).
- Tok, Ş., Beyazıt N. (2007). İlköğretim 3. Sınıf Türkçe Dersinde Özetleme ve Not Alma Stratejilerinin Okuduğunu Anlama ve Kalıcılık Üzerindeki Etkileri. *Eğitim Araştırmaları*, 28, 113-122.
- Tosunoğlu, M. (2010). Farklı Yazı Stillерinin Okuduğunu Anlama Sürecine Etkisi. *Niğde: Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27.
- Tuncer, H. (2009). *Anlatma Teknikleri (Konuşma ve Yazma)*. İzmir: Orkun Kitabevi.
- Tunçer, B. K., Güven, B. (2007). Öğrenme Stratejileri Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları, Hatırda Tutma Düzeyleri ve Derse İlişkin Tutumları Üzerindeki Etkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, IV(II), s. 1-20.
- Umagan, S. (2007). *Dinleme: İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Ünalın, Ş. (2006). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Vardar, B., Güz, N., Öztokat E., Rifat M., Senemoğlu O. ve Sözer E. (1980). *Dilbilim ve Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.

- Yakıcı, A., Yücel M., Doğan M. ve Yelok V. S. (2005). *Üniversiteler İçin Türkçe 2 Sözlü Anlatım* (1.basım). Ankara: Bilge Yayıncılık.
- Yalçın, A. (2006). *Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yaşar, I. Z. (2006). *Fen Eğitiminde Zihin Haritalama Tekniğiyle Not Tutmanın Kavram Öğrenmeye ve Başarıya Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A., Doğanay A. ve Türkoğlu A. (1996). *Ders Çalışma Becerileri*. Adana: Baki Kitabevi.
- Yıldırım, A., Doğanay A. ve Türkoğlu A. (2009). *Okulda Başarı İçin Ders Çalışma ve Öğrenme Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Şimşek H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Tıpkı Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C.(2003). *Ana Dili Öğretiminde Çağdaş Yaklaşımlar ve Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Yüksel, A. H. (2008). *Etkili İletişim*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5772ce36d142b2.41515373 adresinden 10.12.2015 tarihinde erişilmiştir.
- www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5772cbf5382c02.16404809 adresinden 10.12.2015 tarihinde erişilmiştir.
- www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5772cceb6b6e75.15107981 adresinden 10.12.2015 tarihinde erişilmiştir.
- <http://www.ram.gov.tr/index> adresinden 11.12.2015' te erişilmiştir.
- <http://www.geocities.com/explanation> adresinden 11.12.2015' te erişilmiştir.

EKLER

Ek-1: Dinlenenlerden Önemli Görülen Noktaları Not Alma

Ek-2: Dinlenenleri Aynen Kaydetme Tekniğiyle Not Alma

①

Fiilimsiler (Eylemsiler)

* Fiillerden türeder.

Örnek

lağlay-y-(an)   LÖPİ-esi   Lokuj-dukça   ıckı-an

Fiil   Fiil   Fiil   Fiil
Eski   Eski   Eski   Eski

* Fiilimsiler, fiil değildir isim, sıfat veya zarf görevinde kullanılırlar.

Örnek

Sen gejince   ↓   Fiilimsi (Kip eki olmadığı için
Fiil   Eski   fiil olmazlar.)

Beni görünce sevindi.   ↓   Fiilimsi (Kip eki olmadığı için
Fiil   Eski   fiil olmazlar.)

②

* Fiilimsiler türemiş sözcüklerdir. Tüm fiilimsiler fiilden isim yapım ekini
yüzden göüdedirler.

Örnek

Seni tanımak şereftir.   ↓   Fiilimsi eki
Türemiş   (Göüde)
Sözcük

Örnek

Tüm parasını harcaıp bitirdi.   ↓   Fiilimsi
Türemiş   eki
Sözcük   (Göüde)

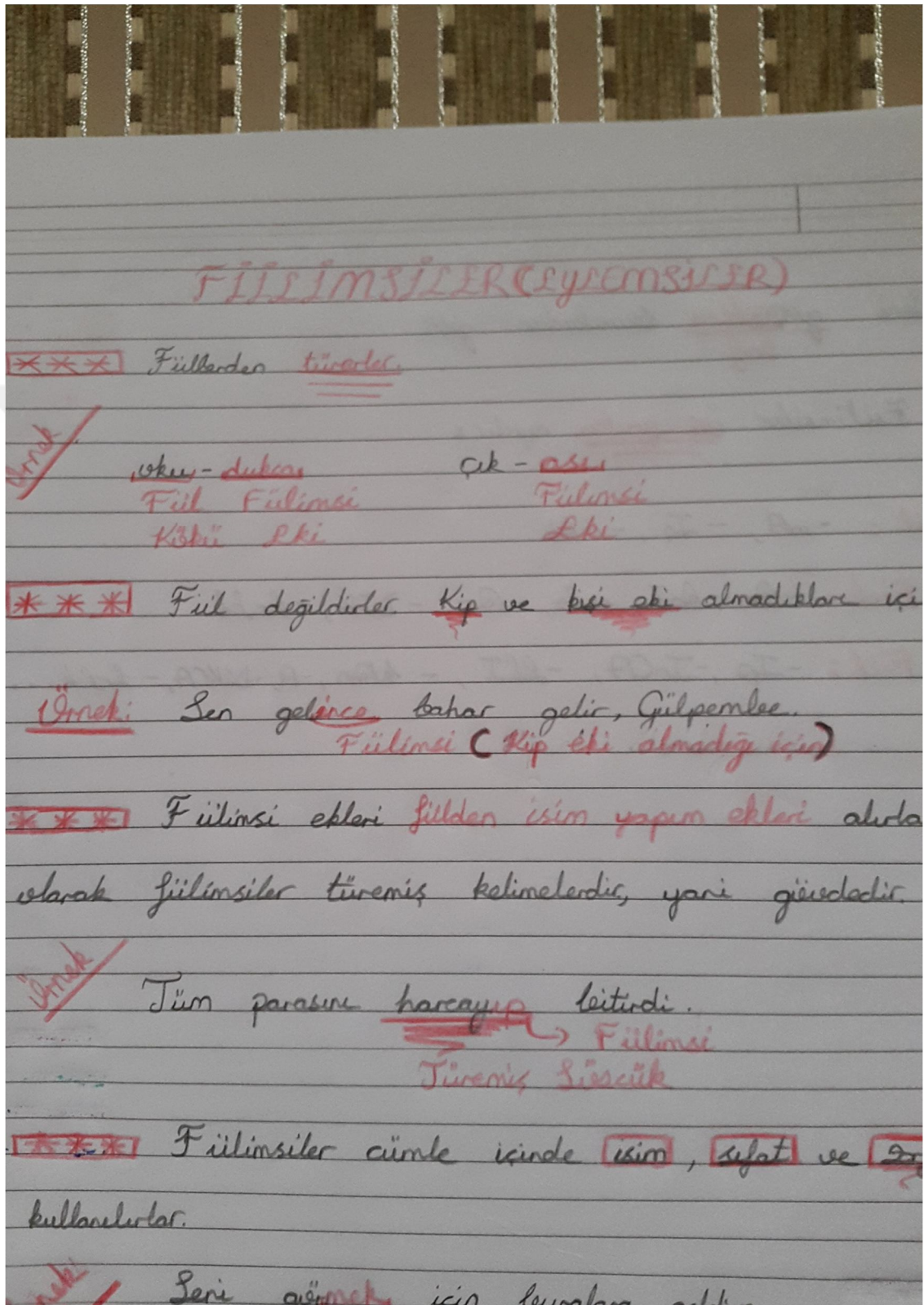
* Fiilimsiler cümle içinde isim, sıfat ve zarf görevinde kullanılırlar.

Örnek

Seni görmek için burdara geldim.
isim

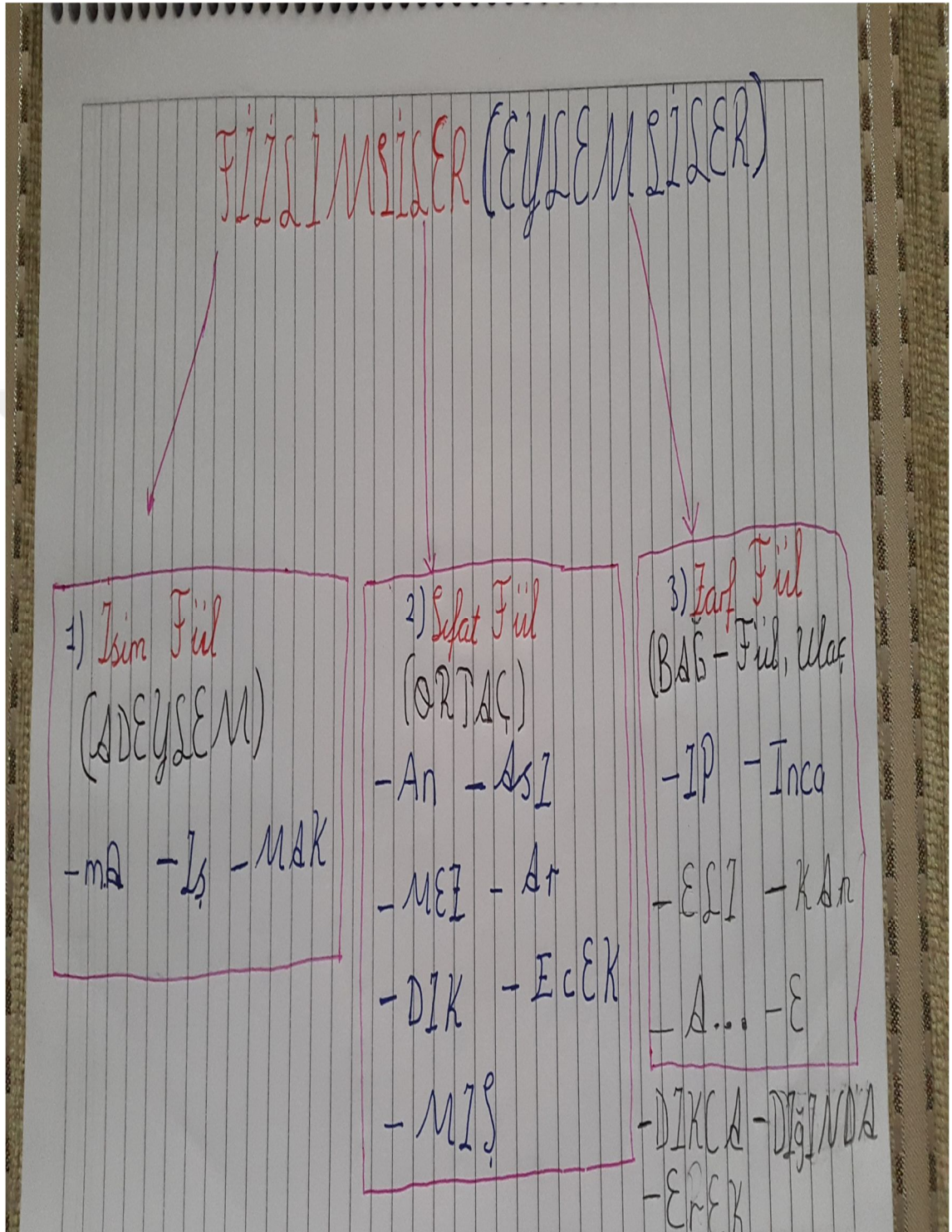
③

Ek-3: Dinlenenlerden Önemli Görülen Noktaları Daha Belirgin Şekilde Not Alma

Ek-4: Dinlenenleri Grafik, Tablo veya Şemalarla Not Alma

Ek-5: Dinlenenleri Cornell Not Alma Tekniği İle Not Alma

<h2>Filinsi (Eylemsiler)</h2>	
• Fiil	1) İsim - Fiil (Ad - Eylem) - mA - To - mAk
• İsim Fiil	2) Sıfat - Fiil (Ortaç) - An - AsT - AkEs - Ar - DTK - Ecek - mTo
• Sıfat Fiil	
• Zarf fiil	3) Zarf - Fiil (Bağ - Fiil, Ulaş) - Ip - Inca - EPJ - kAn - A...:e, - DTKA - Erek - neden - DTKında - cAsIna, - Estif.....
Fiil sözcüklerdir. Cümlede isim, sıfat, zarf görevinde dururlar.	

Ek-6: Dinlenenleri Özet Çıkarma Yöntemi İle Not Alma

"De"nin Yapısı

→ Türkçede 3 adet "De" bulunur:

<p>Yapım eki "De" si</p> <p>↳ Her ikisi de bitişik yazılır. ↳ Her ikisi de cümleden çıktığında okunmaz.</p> <p>Ör: Gözde öğrencilerinden biri. Yapım eki</p> <p>Ör: Sende 17 öğrenci var. Çekim eki</p> <p>Ör: Sende benî kataracak. Yapım eki</p> <p>Ör: Benim kalem sende kalmış. Çekim eki</p>	<p>Çekim eki "De" si</p>	<p>Bağlaç eki "De" si</p> <p>↳ Ayrı yazılır. ↳ Cümleden çıktığında okunmaz.</p> <p>Ör: Ahmet de bu kitabe okunmuş.</p> <p>Ör: Sen de bizimle gel.</p>
---	------------------------------	---

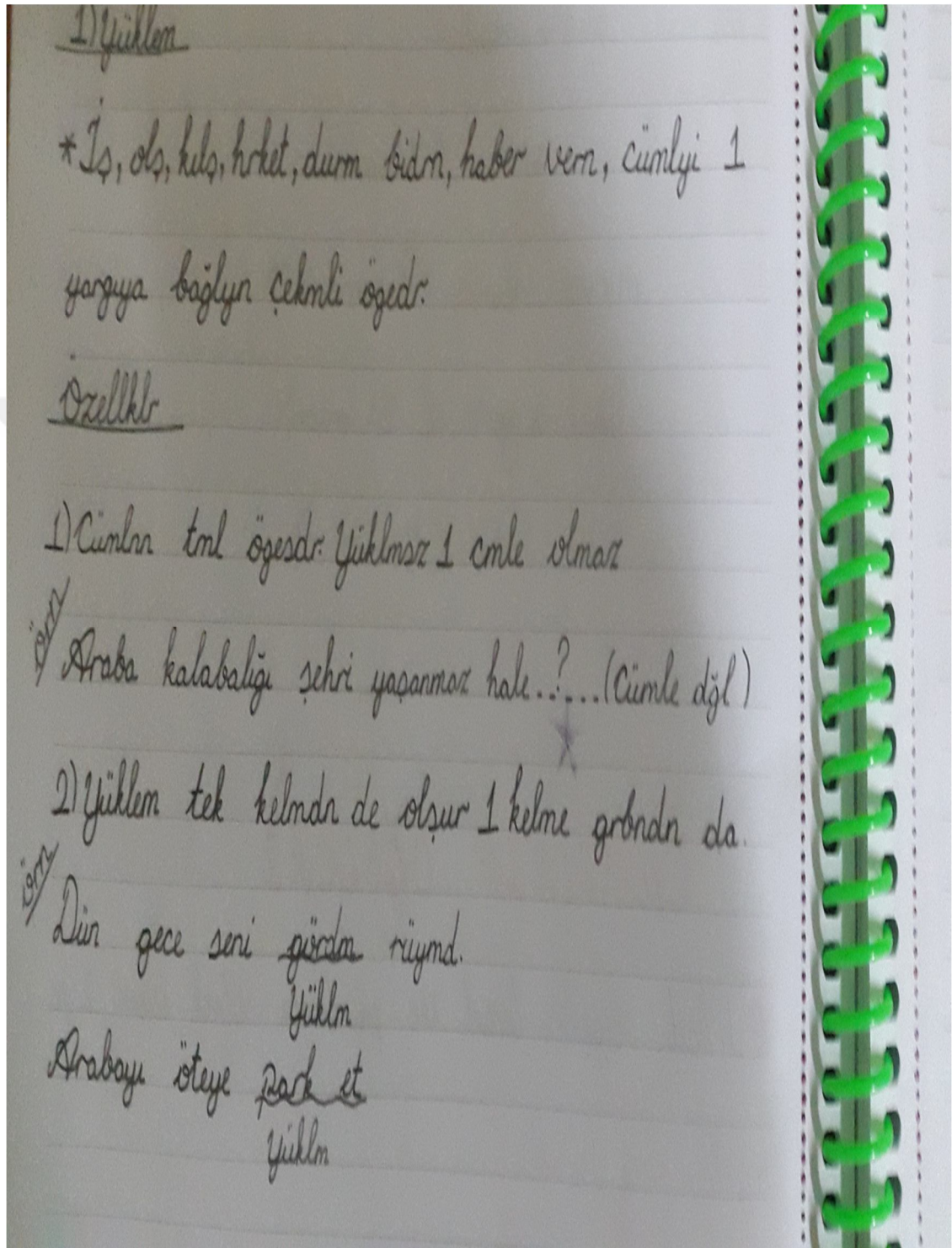
Ek-7: Dinlenenleri Anahtar Kelimeler Kullanarak Not Alma

Filimsiler (Eylemler)

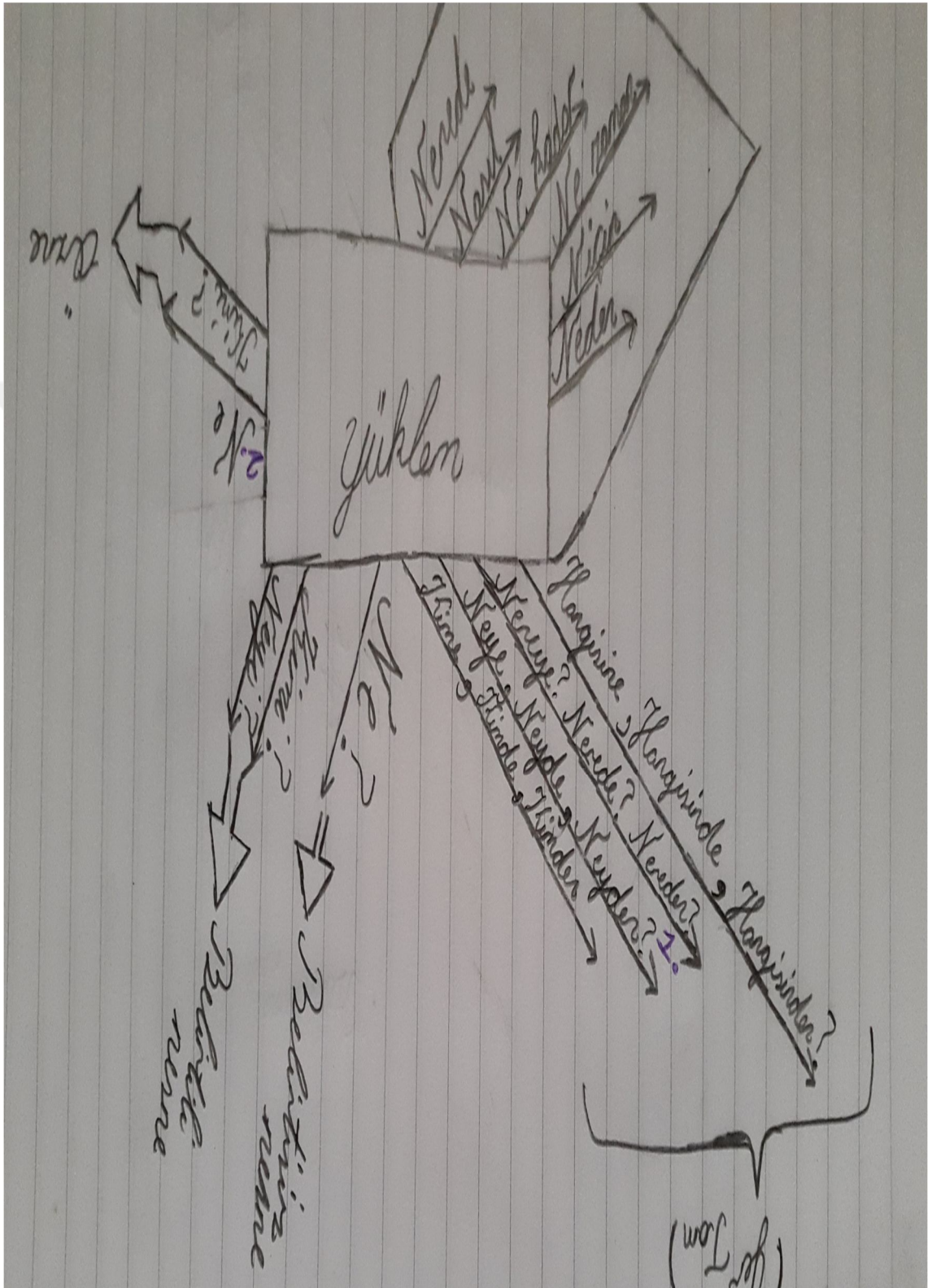
- Fiil kök
- Fiil
- Kip eki
- Şahıs eki
- Fiil kök veya gövdelerine gelin
- Kesinlikle fiil olmaz.
- (Kip ve şahıs eki modülleri)
- Üçe ayrılır :
- İsim - Fiil (Adeyler)
(-ma, -ış, -mek)
- İki - Fiil (ortak)
(-or, -or, -me-, or, -dik, -ecek, -miş)
- Zarf - Fiil
(-ip, -ince, -eli, -ken, -a, -dikçe-)

Ek-8: Dinlenenlerden Sesli Harfleri Kullanarak Not Alma

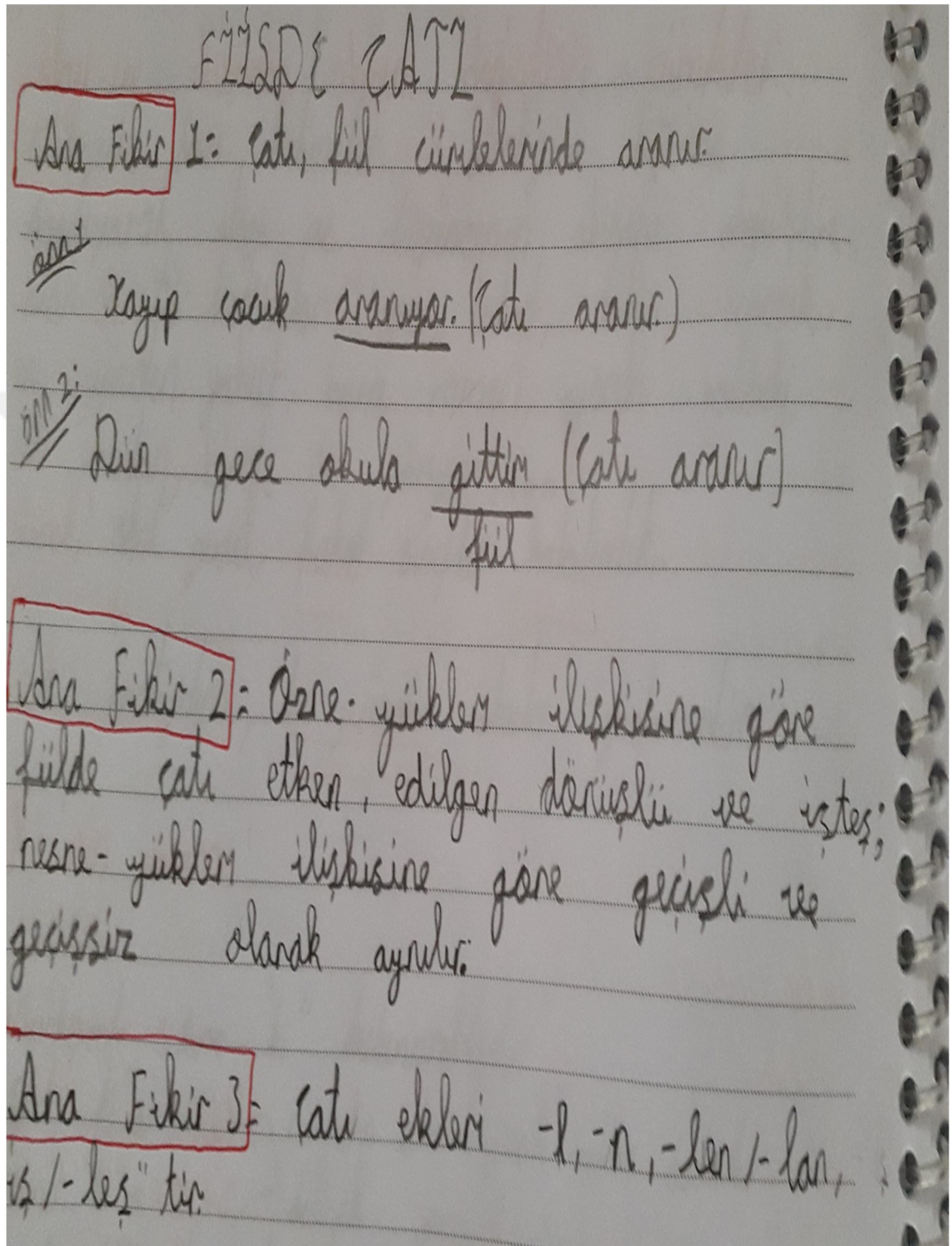

Ek-9: Dinlenenleri Zihin Haritası Kullanarak Not Alma

Ek-10: Dinlenenleri Ana Fikir (Anahat) Tekniğiyle Not Alma

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: Emrah TÜRK

Uyruğu: Türkiye (T.C.)

Doğum Tarihi ve Yeri: 13 Haziran 1987, Malatya

Medeni Durumu: Evli

Tel: +90 507 501 96 50

E-mail: emrturk44@hotmail.com

Yazışma Adresi: Barbaros Ortaokulu, Çelikhan/ ADIYAMAN

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tar.
Yüksek Lisans	Erciyes Üniversitesi- Eğitim Bilimleri Enstitüsü	2016
Lisans	İnönü Üniversitesi- Eğitim Fakültesi	2009
Lise	Afşin Anadolu Lisesi	2005

İŞ DENEYİMİ

Yıl	Kurum	Görev
2010- 2012	Birgül Koleji (Darende/MALATYA)	Türk Dili ve Edb. Öğrt.
2012- Halen	Milli Eğitim Bakanlığı	Türkçe Öğrt.

Yabancı Dil

İngilizce